

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบหนังสือสำหรับวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ.2543-2548 กับหนังสือที่วัยรุ่นเลือกอ่านในปัจจุบัน โดยจะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังหัวข้อต่อไปนี้

1. วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์หนังสือที่ได้รับรางวัล
2. วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ที่วัยรุ่นเลือกอ่าน
3. วิเคราะห์คุณค่าที่ปรากฏในหนังสือที่ได้รับรางวัล
4. วิเคราะห์คุณค่าที่ปรากฏในหนังสือที่วัยรุ่นเลือกอ่าน
5. เปรียบเทียบกลวิธีการประพันธ์ในหนังสือที่ได้รับรางวัลกับหนังสือที่วัยรุ่นเลือกอ่าน
6. เปรียบเทียบคุณค่าที่ปรากฏในหนังสือที่ได้รับรางวัลกับหนังสือที่วัยรุ่นเลือกอ่าน
7. ผลสำรวจการอ่านหนังสือ

วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์หนังสือที่ได้รับรางวัล

กลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นหมายถึง วิธีการที่ผู้เขียนใช้ในการวางโครงเรื่อง สร้างตัวละคร สร้างฉาก และการใช้ภาษา ดังที่ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ด้านโครงเรื่อง หมายถึง ส่วนของเนื้อเรื่องที่แสดงถึงปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่ผู้เขียนนำมาผูกต่อสัมพันธ์กันเข้าและมีเอกภาพก่อให้เกิดผลอย่างหนึ่งตามมา

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น (อายุ 12-18 ปี) ประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดรางวัลหนังสือดีเด่น, รางวัลวรรณกรรมเยาวชนแว่นแก้ว, รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คส์อะวอร์ด ระหว่างปีพ.ศ.2543-2548 พบว่า วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นในช่วงนี้ มีลักษณะของโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกัน โดยสามารถแบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. โครงเรื่องที่แสดงถึงตัวละครได้รับความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ได้รับการอบรมที่ดีทำให้เป็นเด็กมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักรับผิดชอบ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มี 8 เรื่องคือ คำใส, บ้านนี้มีรัก, บ้านเรา, เพื่อนรักริมโขง, ลูกแม่น้ำโขง, สายฝนบนถนนคอนกรีต, หมอน้อยกายสิทธิ์ และหัวใจทองในใจเธอ
2. โครงเรื่องที่แสดงถึงจินตนาการและความคิดฝันของตัวละคร ความพากเพียรพยายามที่จะไปให้ถึงสิ่งที่มุ่งหวังไว้ มี 10 เรื่องคือ ครุฑน้อย, ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดเวง, เด็กหญิงนางฟ้า,

นิ้วก้อยนิ้วโป้ง, ทายาทขนมต้ม, มือใหม่หัดโอบเลี้ยง, ยูโอะพลัดถิ่นแห่งท่าขาม, สวัสดิ์..ข้างถนน, หมูบินได้ และแสงทองเหนือขอบฟ้า

3. โครงเรื่องที่กล่าวถึงความเป็นอยู่ในท้องทุ่ง ป่าเขาและชายทะเล การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ มี 10 เรื่อง คือ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, เกวียนเล่มสุดท้าย, คนตัดไม้, เจ้าเกอโดเด็กบ้านคอย, เด็กหญิงสวนกาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, ปราสาทกระต่ายจันทร์, ป่าจำ ไก่ ตีตตี๋ นะจ๊ะ, มลาปรี และข้าสวนป่า

4. โครงเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการมีจิตใจที่เสียสละ มีคุณธรรม ช่วยเหลือแนะนำผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ มี 7 เรื่อง คือ คุณปู่แวนตาโต, คีน้อยโลกมายา, พยานปากเอก, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, ขยายมาลี สัมผัส..ฮา..ฮา, โลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายเหล็กและหม้อใบเล็ก (และดันไม้ด้วย) และวันที่โลกไร้แมว

5. โครงเรื่องแนวแฟนตาซีเหนือธรรมชาติและการผจญภัย มี 7 เรื่องคือ เจ้าชายไมวิเศษ, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, แจ็ค ณ ขอบฟ้า, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, ผู้มาเยือน, มัจฉาผจญภัย และสัมผัสม่วง

จากการวิเคราะห์โครงเรื่องในการประพันธ์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ผู้เขียนนิยมสร้างโครงเรื่องแต่ละประเภทในจำนวนที่ไม่ต่างต่างกันมากนัก โครงเรื่องที่ผู้เขียนนิยมใช้มากที่สุดมี 2 โครงเรื่องคือ โครงเรื่องที่แสดงถึงจินตนาการและความคิดฝันของตัวละคร ความพากเพียรพยายามที่จะไปให้ถึงสิ่งที่มุ่งหวัง และโครงเรื่องที่กล่าวถึงความเป็นอยู่ในท้องทุ่ง ป่าเขาและชายทะเล การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ รองลงมาคือ โครงเรื่องที่แสดงถึงตัวละครได้รับความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ได้รับการอบรมที่ดีทำให้เป็นเด็กมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักรับผิดชอบ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ส่วนโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการมีจิตใจที่เสียสละ มีคุณธรรม ช่วยเหลือแนะนำผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจและโครงเรื่องแนวแฟนตาซีเหนือธรรมชาติและการผจญภัยมีจำนวนเท่ากัน

การวิเคราะห์โครงเรื่องของวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นนั้น นอกจากจะศึกษาด้วยวิธีดังกล่าวแล้ว ยังสามารถศึกษาได้จากการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การเปิดเรื่องคือ การเริ่มเหตุการณ์เพื่อให้พฤติกรรมของตัวละครดำเนินไป เป็นตอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเนื้อเรื่อง การเปิดเรื่องทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย เป็นการบรรยายฉาก ตัวละคร หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นแนวการดำเนินเรื่อง และกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจติดตามเรื่องต่อไป

จากการศึกษากลวิธีการเปิดเรื่องโดยการบรรยายพบว่ามี 22 เรื่อง คือ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, เกวียนเล่มสุดท้าย, คนตัดไม้, คุณปู่แวนตาโต, ทายาทขนมต้ม, เด็กหญิงนางฟ้า, เด็กหญิงสวนกาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, นิ้วก้อยนิ้วโป้ง, บ้านนี้มีรัก, บ้านเรา, ป่าจำ ไก่ ตีตตี๋ นะจ๊ะ, ผู้มาเยือน,

พยานปากเอก, มลาปรี, ยายมาลี สัมซ่า..ฮ่า..ฮ่า, ย่าสวนป่า, โลกใบนี้โคจรรอบกระแทกกับหม้อเหล็ก (และต้นไม้ด้วย), วันที่โลกไร้แมว, สัมสีม่วง, แสงทองเหนือขอบฟ้า และหมูบินได้

1.1.1 เรื่องกระเบนยักษ์คู่อาฆาต ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงฉาก คือ หน้าผาที่นักตกปลากลุ่มหนึ่งกำลังเดินทางไปถึง ดังข้อความต่อไปนี้ (เพชร บุตรทองพูน, 2545, หน้า 5)

“ชะง่อนหินนั้น เป็นกลุ่มหินก้อนใหญ่ที่แตกตัวออกมาจากหน้าผาสูงชัน ร่องรอยแห่งการแตกแยก ยังปรากฏให้เห็นชัดเจน ห่างจากชายฝั่งมองเห็นลิบ ๆ ในทะเล เป็นแหล่งหมายของนักตกปลากลุ่มนี้” (อโศก ศรีสุวรรณ, 2542, หน้า 15)

1.1.2 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครและสภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน ดังข้อความต่อไปนี้

“วันนี้จอมต้นแต่เช้ามีด ไม่ยอมให้พ่อปลูกเหมือนทุกวัน เสียงแม่ถูกกักอยู่ในครัว ส่วนพ่อกำลังง่วนอยู่กับอะไรบางอย่างในความมืดนอกเรือน เสียงไก่ขันถี่ขึ้นเรื่อย ๆ ฟ้ายังไม่เปิด เด็กชายก็วิ่งลงเรือนช้า ๆ เปลวไฟสีส้มวับแวมอยู่ข้างล่าง พ่อชอบเผาเศษฟางและใบไม้แห้งในยารนี้เสมอ”

1.1.3 เรื่องคนตัดไม้ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครคือ คำพันกำลังลักลอบตัดไม้เถื่อนอยู่ในป่า ดังข้อความต่อไปนี้ (ป้างบุญ, 2543, หน้า 9)

“คำพันถอยกลับมาทูลดตัวลงนั่งบนขอนไม้ ขณะที่พร เด็กหนุ่มวัยฉกรรจ์กำลังดึงเชือกติดเครื่องเลื่อยอยู่อย่างขะมักเขม้น ประดิเขาจะไม่ปล่อยมือให้ลูกน้องจับเลื่อยเลื่อยไม้ คงเป็นเพราะเลื่อยยนต์สมัยนี้ราคาแพงเกินกว่าจะเปลี่ยนมือจากคนโน้นไปคนนี้ และโซ่แต่ละเส้นก็ราคาแพงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน มือเลื่อยที่ไม่ชำนาญจริง ๆ ดึงโซ่ไม่ได้น้ำหนักเพียงหนสองหน อาจจะทำให้โซ่ขาดสิ่งได้ทันทีเหมือนกัน”

1.1.4 เรื่องคุณปู่แวนดาโต ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการบรรยายแนะนำตัวละครคือน้ำแข็งกุด น้องหมวย และคุณปู่ของเด็ก ๆ ว่าเห็นคุณปู่ขับรถหรืออยู่ในซอย และคุณปู่เป็นครูใหญ่ในมหาวิทยาลัย ดังข้อความต่อไปนี้ (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2544 ก, หน้า 11)

“เด็ก ๆ เห็นคุณปู่ประจำซอยตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ พอจำความได้ ถ้าไม่เห็นคุณปู่ขับรถ ก็จะเห็นคุณปู่เดินเร็ว ๆ กลับไปกลับมาอยู่ในซอย ตอนนั้นคุณปู่ยังไม่แก่เท่านี้ น้ำแข็งกุดผู้อายุมากสุดในกลุ่มเล่าว่า คุณปู่เป็นครูใหญ่ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

“ครูใหญ่เชียวนะ” น้ำแข็งกุดย้ำ แต่เธอก็ไม่แสดงอารมณ์ว่าชอบหรือไม่ชอบคุณปู่ ในขณะที่น้องหมวยซึ่งเป็นคนไม่กลัวใครอยู่แล้วชอบชี้ให้ใครต่อใครดูคุณปู่บ่อย ๆ แล้วก็หันไปบอกว่า “นั่นไง คุณปู่แวนดาโต”

1.1.5 เรื่องทายาทขนมดัม ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร คือแม่ของกล้าที่ตื่นแต่เช้ามาหุงหาอาหารและเตรียมถวายพระสงฆ์ที่ออกบิณฑบาต ดังข้อความต่อไปนี (จิต ทรายกร, 2547, หน้า 13)

“กล้าเคยถามแม่หลายครั้งแล้วว่า ทำไมต้องรีบตื่นตั้งแต่ตีห้า เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรีบร้อนถึงขนาดนั้น คำตอบที่ได้รับคือ แม่บอกว่าแม่พักผ่อนเพียงพอแล้ว อีกทั้งระยะบั้นปลายของชีวิตมีช่วงสั้นเข้าทุกขณะจึงอยากใช้เวลาที่เหลืออยู่ให้มีประโยชน์ที่สุด วันนี้ไม่ต่างกับวันก่อน ภาพชีวิตที่เคยชินไหลรินสู่สายตากลับอีกครั้ง เขาตื่นขึ้นมาตีห้าครึ่ง เห็นแม่ก่อกุญแจอยู่กับการหุงหาอาหาร เพื่อเตรียมมือเข้าไว้ให้สมาชิกในครอบครัว และถวายแด่ภิกษุสงฆ์ที่ออกบิณฑบาต”

1.1.6 เรื่องเด็กหญิงนางฟ้า ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายบรรยากาศในเรื่องคืองานโรงเรียนของเด็กๆ ซึ่งมีการเดินขบวนพาเหรด มีเสียงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ บรรเลงผสมผสานกัน จากนั้นผู้เขียนจะบรรยายถึงนักเรียนที่เดินในขบวนพาเหรดและบรรยายความรู้สึกของเด็กๆ ดังข้อความดังนี้ (คาราราย, 2548, หน้า 9)

“เสียงกลองแตกรัวมาแต่ไกล เสียงกลองใหญ่ดังให้จังหวะพร้อมกับเสียงฉาบ ยังมีเสียงระนาดเหล็ก เสียงเมโลเดียนและเสียงขลุ่ย เสียงต่าง ๆ เหล่านี้ผสมผสานกันเป็นเสียง “ตะละเล็ด แตัดซิ่ง แตัดซิ่ง แตัดซิ่ง”... ฟังก็ที ๆ ก็เป็นเสียงอย่างนี้”

1.1.7 เรื่องเด็กหญิงสวนกาแฟ ผู้เขียนแนะนำตัวละครของเรื่อง ว่ามีน้องมุ๊ก ซึ่งเป็นลูกของพ่อจาและแม่น้อย พ่อและแม่ของน้องมุ๊กทำสวนกาแฟ น้องมุ๊กยังตัวเล็กอยู่พ่อเลยไม่ให้ตามไปที่สวนด้วย แต่น้องมุ๊กอยากไปก็ต้องรอให้โตกว่านี้ก่อน จากนั้นผู้เขียนจะกล่าวถึงภูมิหลังของพ่อและแม่ของน้องมุ๊กและเล่าเรื่องตอนที่น้องมุ๊กเกิด ดังข้อความดังนี้ (เม น้อยนาเวศ, 2548, หน้า 12)

“น้องมุ๊กเป็นเด็กผู้หญิงธรรมดา ๆ พ่อชื่อพ่อจา แม่ชื่อแม่น้อย พ่อกับแม่ทำสวนกาแฟเหมือนอีกหลาย ๆ คนแถวนี้ สวนกาแฟของพ่อจาว้างมาก น้องมุ๊กเองยังเดินไม่ทั่วสวนเสียที พ่อบอกว่า น้องมุ๊กยังตัวเล็ก ๆ อย่างนี้ ให้อยู่บ้านกับแม่ดีกว่า “ไว้โตกว่านี้ พ่อจะให้ตามเข้าสวนทั้งวันเลยนะลูก”

น้องมุ๊กก็เลยรอ ร้อ รอ รอว่าเมื่อไรตัวเองจะโตเสียที”

1.1.8 เรื่องตะวันทอในทุ่งกว้าง ผู้เขียนบรรยายถึงบรรยากาศในเรื่องและพฤติกรรมของตัวละครว่า เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้าน จากการที่ฝนตกหนักตลอดคืน และน้ำกำลังท่วมเข้ามาในบ้าน ทุกคนกำลังช่วยขนย้ายข้าวของ ดังข้อความต่อไปนี้ (อโศก ศรีสุวรรณ, 2543, หน้า 1)

“มันเป็นเจ้าอันวุ่นวายและน่าระทึก เมื่อคืนตื่นขึ้นมาพบกับความสับสนภายในบ้าน เพราะเมื่อคืนฝนตกหนักตลอดรุ่ง เสียงแม่เรือข้าวของและบ่นอยู่ในครัวที่ถมพื้นเป็นเนินดินขึ้นมาและล้อมกรอบด้วยฝาขัดแตะ ซึ่งเวลานี้น้ำได้เอ่อสูงขึ้นมากเกือบถึงผิวดินอันมันปลาบแล้ว แม่เริ่มย้ายข้าวของที่วางกับพื้นขึ้นชั้นวางข้างฝา ดินมองไปรอบบ้านซึ่งมีน้ำไหลเอ่อทะลักเข้ามาทุกทิศทุกทาง ด้วยบริเวณบ้านอยู่ติดชายทุ่ง ครึ่งฝนตกหนักน้ำในแม่น้ำทะลักเข้ามา แล้วเลยล้นต่อมาเข้าบ้าน ปีหนึ่งจะมีน้ำนองหลากอย่างนี้สักสี่ห้าครั้ง ถ้าย้ายข้าวของไม่ทันมีหวังจมอยู่ในน้ำทั้งหมด”

1.1.9 เรื่องนี้วก้อยนี้วกโป้ง ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายพฤติกรรมและลักษณะของตัวละคร คือ คุณปู่โตะโต ซึ่งเป็นหัวหน้าพวกขานี้วก้อย ดังข้อความต่อไปนี้ (ศรี เกศมณี, 2546, หน้า 5)

“ปู่โตะโต หัวหน้าพวกขานี้วก้อย นั่งไขว่ห้างอยู่บนยอดหญ้าที่ยังขึ้นด้วยหยาดน้ำค้าง ขาของเขาสั่นนิดเดียว จึงไขว่ห้างไม่ถนัดนัก ต้องขยับขาไปมา จนเกือบจะหล่นลงมาจากยอดหญ้าหลายครั้ง เขามองดูแสงแดดและดอกไม้ที่คลี่กลีบบานที่ละดอก ๆ พลางรำพึงอย่างมีความสุข”

1.1.10 เรื่องบ้านนี้มีรัก ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉากในเรื่อง คือเป็นบ้านของตัวละครเอกในเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้ (หมยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 13)

“บ้านหลังนั้นเป็นบ้านไม้สองชั้นทรงปั้นหยา หลังคากระเบื้องที่กลายเป็นสีดำ และตัวบ้านสีฟ้าที่กลายเป็นสีหม่นมัวกระดำกระด่างทำให้รู้ว่ามันมีอายุใช้งานมาไม่น้อยเลย ด้านหลังต่อเป็นเรือนครัวเล็ก ๆ ชั้นเดียวเชื่อมไว้รอบ ๆ บริเวณบ้านเป็นลานดินโล่งมีภูน้ำเล็ก ๆ อยู่ด้านหนึ่งคล้ายว่าคนขุดอยากให้เป็นบึงนำหน้าบ้าน แต่ทำได้แค่เป็นรู ด้านหลังลึกเข้าไปเป็นต้นไม้ยืนต้นปลูกไว้โปร่ง ๆ ไม่ทึบจนเกินไปแต่ก็ไม่ว่างจนเกินไป ราวกับว่าคนที่ปลูกปลูกเอาไว้อย่างไม่ตั้งใจเท่าไรนัก เพราะต้นไม้แต่ละต้นที่มองเห็นนั้นไม่เหมือนกันสักต้นเดียว ซ้ำยังไม่เป็นแถวแนวอีกด้วย

1.1.11 เรื่องบ้านเรา ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศในเรื่องว่ามีอากาศร้อนจากเปลวแดด ทั้งสัตว์และคนต่างพากันหลบแดดอยู่ในที่ร่ม ดังข้อความต่อไปนี้ (สว้าง คงยก, 2547, หน้า 11)

“เที่ยงวันมองไปกลางทุ่ง เห็นเปลวแดดระยิบระยับ ไม่ชวนให้ออกไปทำธุระใด ๆ คนและสัตว์หลบเข้าที่ร่ม แม้แต่นกยังบินหลบร้อนอยู่ตามต้นไม้ อาศัยกิ่งใบเป็นร่มพัก สงเสียงร้องทักทายกัน ทำให้ไม่เหงานัก เด็ก ๆ จับกลุ่มเล่นกันอยู่ใต้ถุนบ้าน บางกลุ่มซัดเอาได้ร่มไม้เป็นลานเล่น เด็กบางกลุ่มเล่นอยู่กลางแจ้งท่ามกลางเปลวแดด หน้าแดงก่ำไปตาม ๆ กัน หลบเข้าที่ร่ม

ต่อเมื่อได้ยินเสียงผู้ใหญ่พูดเตือนมา”

1.1.12 เรื่องป้าจ๋า โก้ คิตตี้ นะจ๊ะ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงความรู้สึกของตัวละครคือหนูคิตตี้ไม่อยากไปบ้านป้าจ๋าแต่ก็ต้องไปเพราะแม่ให้นั่งรถไปเป็นเพื่อน ทั้ง ๆ ที่คิตตี้อยากอยู่บ้านมากกว่า จากนั้นผู้เขียนจะบรรยายถึงบรรยากาศในระหว่างทางไปบ้านป้าจ๋าต่อ ดังข้อความต่อไปนี้ (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2544 ข, หน้า 11)

“แม่พาหนูไปที่บ้านป้าจ๋า อันที่จริงหนูไม่อยากไปเท่าไรหรอก เพราะหนูอยากอยู่บ้านเล่นวิดีโอเกมมากกว่า แต่แม่ก็ชวนแล้วชวนอีก อ้างกับหนูว่าไม่มีใครนั่งรถไปเป็นเพื่อนแม่เลย แต่หนูรู้แหละว่าอันที่จริงแม่อยากให้หนูเลิกเล่นวิดีโอเกมมากกว่า แต่หนูก็ทำเป็นรู้ไม่ทัน ยอมเลิกเล่นนั่งรถไปเป็นเพื่อนแม่แต่โดยดี”

1.1.13 เรื่องผู้มาเยือน ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงฉากในเรื่องคือหมู่บ้านจัดสรร ที่ครอบครัวของดอกเตอร์เนกอาศัยอยู่ ซึ่งมีหมู่บ้านหลายหมู่บ้านและมีสวนสาธารณะที่มีทั้งต้นไม้และสัตว์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ ดังข้อความต่อไปนี้ (กิตติ, 2544, หน้า 9)

“หมู่บ้านจัดสรรย่านชานเมืองที่ครอบครัวของดอกเตอร์เนกอาศัยอยู่มีเนื้อที่กว้างพันไร่ประกอบด้วยหมู่บ้านในเครือเดียวกันหลายโครงการ สวนสาธารณะส่วนกลางของหมู่บ้านร่มรื่นและสงบเงียบอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านไม่หนาวไม่ร้อน นอกจากจะเป็นทั้งปอด และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของสมาชิกในหมู่บ้านแล้ว บรรดาสัตว์เล็กสัตว์น้อยจำพวกกระรอก กระแต กระต่าย และเต่า ฯลฯ รวมทั้งนกหลายชนิดได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและยังเป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์”

1.1.14 เรื่องพยานปากเอก ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายสภาพแวดล้อมบ้านของรณ ตัวละครเอกของเรื่อง ว่าอยู่ในซอยрінฤดี ซึ่งเป็นซอยที่มีบาร์สุกฤษฎีตั้งอยู่ ดังข้อความต่อไปนี้ (ภานุมาศ ภูมิถาวร, 2545, หน้า 13)

“บ้านของผมอยู่ในซอยลึก ปากซอยออกสู่ถนนใหญ่มีป้ายชื่อซอยเห็นเด่นชัดว่าซอยрінฤดี แต่คนทั่วไปโดยเฉพาะพวกเราคนในซอยต่างพากันเรียกง่าย ๆ สั้น ๆ ว่าซอยบาร์ เนื่องจากในซอยมีบาร์ชื่อบาร์สุกฤษฎีตั้งอยู่ อายุของมันแก่กว่าผมหลายปี ชื่อบาร์ไม่ทันสมัยเหมือนชื่อสถานเริงรมย์สมัยนี้ที่มักตั้งด้วยภาษาต่างประเทศ แต่ถ้าย้อนหลังไปเมื่อเกือบยี่สิบปี แม่บอกว่าในทศวรรษนี้ทันสมัยที่สุดของจังหวัด ขนาดที่คนกรุงเทพฯ ยังพากันมาเที่ยวหาความสำราญในทศวรรษสุกฤษฎีเปลี่ยนแปลงตัวเองมาเป็นดิสโก้เธค แต่ใคร ๆ ก็ยังเรียกบาร์สุกฤษฎี และเรียกซอยนี้ว่าซอยบาร์อยู่เหมือนเดิม”

1.1.15 เรื่องมลาปริ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายบรรยากาศในเรื่องและพฤติกรรมของตัวละคร คือ มีฝนตกและสายฟ้าฟาด พ่อและลูกที่เดินตามกันมาต้องหยุดเดิน ดังข้อความต่อไปนี้ (ถวัลย์ ภาสกรวิธ, 2542, หน้า 1)

“ฝนตกลงมาชุกใหญ่ สายฟ้าจากฟ้าสูงปะทุเปรี้ยงเป็นลำแสงคดเคี้ยวพุ่งจากฟ้าสูงสู่ยอดคอย แสงนั้นสว่างจ้าอยู่เบื้องหน้า เสียงเปรี้ยงสนั่นตามมา พ้อหยุดชะงัก ลูกชายเดินชนเข้าอย่างจัง หัวมันที่หัวมาตกกระจาย”

1.1.16 เรื่องยายมาลี สัมชา..ฮา..ฮา ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครคือแม่มาลีที่กำลังจัดกระเป๋าไปโต เตรียมตัวย้ายไปอยู่ในเมือง ดังข้อความต่อไปนี้ (ศรี เกศมณี, 2548, หน้า 7)

“แม่มาลี สัมชา บรรจงจัดกระเป๋าที่ทำด้วยกระดาษแข็งมาก ๆ หุ้มด้วยหนังของตัวอะไรไม่รู้ เป็นหนังบางมากแต่ก็ทนทานเพราะยายมาลี สัมชาเอาสีทากันหลายหน ตอนนี้เธอดับเสื้อสีฟ้าชุดที่มีอยู่ รวมทั้งเสื้อคลุมแมมด และหมวกยอดแหลมปีกกว้างใส่ลงไปในกระเป๋านั้น กระเป๋าใบเล็กไม่พอกับเสื้อผ้าแต่ละชุดซึ่งเป็นชุดยาวกรวยกราย ต้องใช้ผ้ามาก รวมกันแล้วใช้ผ้าราว ๆ สองม้วนได้กระมัง แถมยังหมวก และรองเท้าปลายแหลมเปียบหนังมันวาวมัดติดเข็มกลัดเพชรพราว นอกนั้นก็ไม่มีสมบัติอะไรอื่นอีกแล้ว ยายมาลีพยายามปิดกระเป๋าสองสามครั้ง ไม่มีเสียงก็ตอบมา มีแต่ผ้ากระเป๋าระดังขึ้น เป็นเพราะผ้าพองตัวขึ้นทุกที”

1.1.17 เรื่องย่าสวนป่า ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงสภาพป่า และสภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน ดังข้อความต่อไปนี้ (รัศมี เบ็ญจนาทศ, 2546, หน้า 13)

“ป่า คือสถานที่ขนาดใหญ่ที่มีต้นไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น และส่วนใหญ่จะมีหลากหลายสายพันธุ์ ป่ามักจะมีสัตว์ป่ารวมอยู่ด้วยเสมอ เข้าข่ายทั้งหมดเลยครับบ้านผม บ้านผมตั้งอยู่บนที่ราบ มีหมู่บ้านหลายหมู่บ้านอยู่ใกล้ ๆ กัน ไม่ได้อยู่ในป่าในเขา แต่สมัยเก๋าก่อนร้อนชะไร ความอุดมสมบูรณ์มีอยู่ทุกหนแห่ง แต่บ้านผมเป็นบ้านหลังเดียวที่มีบ้านอยู่กลางป่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีบ้านอยู่ข้างหน้า และมีสวนเล็ก ๆ อยู่ด้านหลัง ในสวนร้อยทั้งร้อยมีแต่ไม้ผล แต่บ้านผมไม้ผลสิบส่วนเก้าสิบเป็นป่าไม้ ชาวบ้านส่วนน้อยที่เหลือไม่ทำสวนหลังบ้าน”

1.1.18 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบกระแทกกับหม้อเหล็ก (และดันไม้ด้วย) ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายลักษณะของตัวละครคือ ตั้งและเต้ ว่าแต่งตัวด้วยชุดชะมุกชะมอม และถือถุงผ้าใบใหญ่เดินเข้ามาในเมืองสะอาด ดังข้อความต่อไปนี้ (กณดา คชา, 2546, หน้า 11)

“ชายหนุ่มสองคนในชุดชะมุกชะมอมลากถุงผ้าใบใหญ่เข้ามาในเมืองคนละใบ ถุงผ้านั้นสีชมพูขมิ้นไม่แพ้เสื้อผ้าที่ชะมุกชะมอมของคนที่ทั้งคู่ แต่ผ้าที่ใช้เย็บถุงผ้าใบใหญ่นั้นเป็นผ้าเนื้อดีเลิศ หนา เหนียว นุ่ม ถักทอด้วยเส้นใยพิเศษ ที่ช่างฝีมือดียืนยันทันอย่างแข็งแกร่งดัดถุงผ้านั้นให้กับคนที่สองว่า “ถุงผ้าสองใบนี้แข็งแรง ทนทาน รับรองไม่มีขาดแน่นอน”

1.1.19 เรื่องวันที่โลกไร้แมว ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายลักษณะของตัวละครในเรื่อง ได้แก่ จุก เบิ้ม และน้ำหวาน เด็กทั้ง 3 คนอาศัยอยู่บ้านใกล้กัน และก็รักแมวเหมือนกัน

ดังข้อความต่อไปนี้ (สุริยัน สุคติวงษ์, 2546, หน้า 6)

“ผมซื้อเด็กชายจุกกรับ ผมมีเพื่อนสนิทสองคน คนหนึ่งเป็นผู้ชาย ชื่อเด็กชายเบิ้ม อีกคนหนึ่งเป็นผู้หญิง ชื่อเด็กหญิงน้ำหวาน เราทั้งสามอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งแถวชานเมือง อาจจะเป็นหมู่บ้านเดียวกับคนที่กำลังอ่านบันทึกเล่มนี้อยู่ก็ได้

ผมกับเพื่อน ๆ เป็นพวกคนรักแมว โดยเฉพาะตัวผมเองมีแมวอยู่ในครอบครองมากที่สุด จนวันหนึ่งพวกเราทั้ง สามคนผลอไปทำเรื่องอะไรบางอย่างผิดพลาดเข้า ทำให้พวกแมวเหมียวต้องเดือดร้อนเป็นการใหญ่ พวกผมเองก็วุ่นวาย โกลาหลไปด้วย”

1.1.20 เรื่องสัมผัสม่วง ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายตัวละคร ได้แก่ จ้อย พี้जू และลูกเทิด ดังข้อความต่อไปนี้ (ดาวกระจาย, 2548, หน้า 7)

“แม่พูดอะไรนะ จ้อยไม่อยากจะเลย!

แม่บอกว่า ลูกเทิด คนที่เขียนหนังสือแสนสนุกที่จ้อยติดใจนักหนานั้น เป็นคนสติไม่ดี

จ้อยอายุยังไม่เต็ม 10 ขวบดี อยู่ป. 4 และกำลังจะขึ้นเทอม 2 ในเปิดเทอมหน้านี้แล้ว ทำไมเขาจะไม่รู้ว่าคนสติไม่ดีนั้นมีความหมายใกล้เคียงกับคนบ้า ที่ป้ายรถเมล์หน้าโรงเรียนของจ้อยก็มีคนบ้า วันไหนถ้าแม่ไม่ไปรับ และต้องกลับบ้านพร้อมพี้जू พี่สาวของจ้อยมักจะพาเดินมารอรถเมล์ที่ป้ายแห่งนั้น และนั่นก็เป็นโอกาสที่เขาจะได้เห็นคนบ้า”

1.1.21 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายพฤติกรรมและความรู้สึกของตัวละคร คือ เสาเอกกำลังสตาร์ตรถไถนา ซึ่งใช้ขนของย้ายบ้านไปอยู่ที่เจานมนาง เสาเอกรู้สึกที่ต้องทำหน้าที่ดูแลแม่แทนพ่อที่ได้ตายไปแล้ว ดังข้อความต่อไปนี้ (ภาณุมาศ ภูมิถาวร, 2542, หน้า 11)

“เสาเอกหยิบมือหมุนจากช่องข้างเครื่องออกมาสตาร์ตควายเหล็กด้วยความรู้สึกมั่นใจกว่าทุกครั้ง วันนี้เด็กชายต้องทำหน้าที่แทนพ่อ และจะต้องทำหน้าที่นี้ตลอดไป เพราะพ่อตายแล้ว ครอบครัวที่เคยอบอุ่นมีพ่อแม่จะเหลือกันสองแม่ลูกเพียงลำพัง เครื่องยนต์ขนาดแปดแรงม้า และหนัก ทำให้เสาเอกต้องเกร็งแขนที่ยังเล็บบอบบางอย่างเต็มที่ ท้ายที่สุดต้องใช้น้ำหนักทั้งตัวโหมมือหมุนลงมาแล้วหมุนด้วยความเร็ว เครื่องยนต์จึงส่งเสียงดังตึก ๆ สมใจ เจ้าหนูกำพร้าวหันไปดูแม่ แม่ นั่งอยู่เบื้องหลังเรียบร้อยแล้ว พร้อมสิ่งของเครื่องใช้ทั้งหมดที่มี เพราะการไปเจานมนางครั้งนี้ เป็นการอพยพไปอยู่อย่างถาวร...”

1.1.22 เรื่องหมูบินได้ ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการบรรยายลักษณะตัวละคร ว่ามีลูกหมูตัวหนึ่ง ชื่อทองดิน เกิดมามีปีกเล็ก ๆ งอกออกมาจากหลัง ดังข้อความต่อไปนี้ (องอาจ ชัยชาญชีพ, 2546, หน้า 9-12)

“ฉันเป็นหนู ชื่อ...กอดิน เมื่อตอนที่ฉันเกิดมา แม่บอกว่า มีขนสีชาวล้ายปีกเล็ก ๆ คิคืออยู่ที่กลางหลังของฉัน”

1.2 การเปิดเรื่องโดยการพรรณนา เป็นการพรรณนาจาก ตัวละคร หรือเหตุการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่งคล้ายกับการบรรยาย แต่เน้นที่จะสร้างภาพเพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้ายตาม เป็นพิเศษ ผู้เขียนมักใช้คำเปรียบเทียบต่าง ๆ เข้าช่วยเพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการศึกษา กลวิธีการเปิดเรื่องโดยการพรรณนาพบว่ามี 12 เรื่อง คือ คำไส, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, แจ็ค ฌ ขอบฟ้า, ฌ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, เพื่อนรักริมโขง, มัจฉานุผจญภัย, มื้อใหม่หัดโอบอ้อมเพียง, ยูโระพลัดถิ่นแห่งท่าข้าม, ลูกแม่น้ำโขง, สวัสดิ์...ข้างถนน และหมอนน้อยกายสิทธิ์

1.2.1 เรื่องคำไส ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการพรรณนาพฤติกรรมของตัวละคร คือ พ่อและคำไส ดังข้อความต่อไปนี้ (วีระศักดิ์ สุธะลา, 2547, หน้า 11)

“เสียงรลไถนาขนาดกลางเก่ากลางใหม่ลุยขุดคุ้ยฟอนดินอย่างสมบุกสมบันเป็นทางร่องแล้วร่องเล่า พร้อมกับความเลี้ยวกรำของผู้เป็นเจ้าของ แด่บ่าจางจากแว้งฟ้ามากแล้ว แต่บุญมีชายวัยสี่สิบปีเศษยังคงลุยงานต่ออย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เพียงเพื่อให้งานที่ทำบรรลุนเป้าหมาย

สุดแว้งฟ้าของท้องนาอีกฟากหนึ่ง เด็กชายคำไสวัยหกขวบกำลังหิวกระเพาะเป่าหนังสือ กระด้ากระด้างเดินคุ่ม ๆ กลับมาหาพ่อเหมือนเช่นทุกวัน ถึงกระตือบน้อยกลางนาคำไสรีบขึ้นเรือน จัดแจงเปลี่ยนเสื้อผ้ามาเป็นกางเกงขาสั้นสีเขียวตัวเก่งซึ่งดูขาดมานานแรมเดือน ไม่สวมเสื้อ วังดลาลู่กลางท้องนาเพื่อรับกลิ่นไอธรรมชาติแห่งวันเวลา”

1.2.2 เรื่องเจ้าหนูขลุ่ยผิว ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการพรรณนาจากในเรื่องคือ ภูทะลุฟ้า ซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวเขาเผ่าคนโตประจำดอย และต่อด้วยการกล่าวถึงลักษณะของคนโต ประจำดอย ในลำดับต่อไป ดังข้อความต่อไปนี้ (สุริยัน สุตศรีวงศ์, 2547, หน้า 9)

“กาลครั้งหนึ่ง นานแสนนานมาแล้ว ไกลแสนไกลนับร้อยนับพัน โยชน์ทางทิศเหนือ ท่ามกลางขุนเขาสูงใหญ่ ป่าไม้เขียวขจี ภูเขาสูงมหึมาลูกหนึ่งตั้งเด่นตระหง่านอยู่ มีชื่อว่า ภูทะลุฟ้า บนยอดเขาแห่งนี้เป็นบ้านอันแสนสุขของคนภูเขาเผ่าเล็ก ๆ เผ่าหนึ่ง ซึ่งอพยพขึ้นมาตั้งรกรากบนภูเขาลูกนี้มาช้านานแล้ว คนภูเขาพวกนี้เรียกชื่อเผ่าของตนว่าอะไร ก็สุดท้ายผู้ใดจะรู้ได้ มีเพียงคำเล่าลือต่อ ๆ กันมาว่า ชาวบ้านที่อาศัยอยู่แถว ๆ เจริงเขา ต่างพากันขนานนามชาวเขาเผ่านี้ว่า พวกคนโตประจำดอย”

1.2.3 เรื่องแจ็ค ฌ ขอบฟ้า ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการพรรณนาถึงความรู้สึกของ ตัวละคร ดังข้อความต่อไปนี้(เชษฐา สุวรรณสา, 2548, หน้า 7)

“มันเป็นผนังแน่ ๆ มือของเจ้ากายได้ถูมือหน้ากำลังเอี่ยม ไปแตะกับผนังขนาด
ไพศาลสีดำสนิท จักรวาลที่ใคร ๆ ก็คิดว่ามีขนาดไม่จำกัด ตอนนี้กำลังถูกพิสูจน์โดยมือของเจ้า
เด็กน้อยแห่งมหานครกรุงเทพฯ”

ใช่แล้ว จักรวาลมีขอบ และขอบของจักรวาลเป็นผนังชะด้วย”

1.2.4 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแว ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาเหตุการณ์ของ
ตัวละครซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างเดินทางที่สนามบินซานฟรานซิสโก ว่าเกิดจากความผิดพลาดของ
ตัวละครซึ่งเกิดจากการไม่รู้ภาษาทำให้พลาดการเดินทาง ดังข้อความต่อไปนี้ (เรียวจันทร์ ผลอนันต์,
2545, หน้า 1)

“ฉันกับแนนกำลังนั่งแกว่กันอยู่ในสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแห่งแคนดินถิ่น
เสรีภาพ สหรัฐอเมริกา ทั้ง ๆ ที่ภายในอีกไม่กี่สิบนาทีข้างหน้าที่เราจะต้องนั่งรถเข็นจัดเรียบร้อยอยู่
บนเครื่องบินโน่นแล้ว

ความจริงเหตุการณ์หน้าสี่หน้าขวานแบบนี้ไม่ควรจะเกิดขึ้นกับเราเลยเชียว ถ้าไม่
เป็นเพราะตาคูหนวดคนนั้นที่ยังคำถามใส่พวกเราเป็นชุด ก่อนจะตั้งข้อหาเมื่อเอกสารเข้าเมืองไม่
ถูกต้องให้เราสองสาว จนตั้งมานั่งจ่อมตรงนี้เป็นชั่วโมง ๆ เอ---แต่จะว่าไปแล้ว โทษแกลอย่างเดียวก
ไม่ถูกนัก เพราะว่าเรื่องของเรื่องมันก็เกิดจากความไม่รู้ภาษาของเรานั่นเองแหละ”

1.2.5 เรื่อง ใบไม้ในทุ่งหญ้า ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาถึงเหตุการณ์ที่
ตัวละครเอกของ คือตุ้ซึ่งได้ไปเจอเพื่อนใหม่เป็นเด็กใบไม้บริเวณบ้านของป้ามัทรี และพรรณนาถึง
ลักษณะของเด็กใบไม้ที่ตุ้ได้เจอ ดังข้อความต่อไปนี้ (วันทนิย์ วิบูลศิริ, 2547 ก, หน้า 5)

“เมื่อไม่นานมานี้ ผมได้รู้จักเพื่อนคนหนึ่ง เขาเป็นเด็กประหลาดที่สุดเท่าที่ผมเคย
พบ แต่นั่นก็ไม่สำคัญเท่ากับว่า ผมพบเขาที่ไหน เราที่นัดพบกันที่คอกหมูในทุ่งหญ้าของ
คุณป้ามัทรี ที่นั่นทั้ง โกลและเหม็นมาก ถ้าจะเดินจากหมู่บ้านไป คงต้องใช้เวลาสองชั่วโมง คุณป้าจึง
จ้างคนเลี้ยงหมูให้อยู่ที่บ้านร้างบริเวณคอกหมู ผมแอบไปที่นั่นในวันอาทิตย์ แล้วผมก็พบเด็ก
ประหลาดคนหนึ่ง มีหน้าตาเหมือนใบไม้ ผมจะอธิบายอย่างไรดี ใบหน้าของเขาเป็นสีเขียว มีเส้นใย
แผ่ไปทั่วคล้ายเส้นเลือด ตอนแรกที่เห็นผมคิดว่าคงฝันไป แต่ความฝันก็ยังชัดเจนขึ้น จนผมแน่ใจว่า
มันคือความจริง เขาคือเด็กใบไม้...”

1.2.6 เรื่อง เพื่อนรักริมโขง ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาบรรยากาศในเรื่อง
ว่าเป็นบริเวณแม่น้ำโขงในยามเช้า ฟ้ามุ่ยสว่างแต่ก็ยังมียมอกหนาปกคลุมพื้นที่ ทำให้คนที่ตื่นเข้า
รู้สึกเหน็บหนาว ดังข้อความต่อไปนี้ (เขมชาติ, 2547, หน้า 9)

“หมอกหนายามเช้าปกแผ่กระจายเรียบผิวแม่น้ำโขง สายน้ำไหลจากทิศตะวันตกลง
ไปทางทิศตะวันออกอย่างเข้มช้าแต่มั่นคง แม้ว่าจะระดับน้ำยามนี้จะลดลงไปมากแล้ว คงต้องรอเวลา

อีกหลายสัปดาห์หาดทรายจึงจะโผล่ขึ้นมาให้เห็น ลมอ่อนหนาวเหน็บเนื้อคนตื่นเช้า แสงแดดทำตามหน้าที่ของมัน แต่ดูเหมือนว่ามานหมอกหนายังไม่ยอมให้มันทะลุผ่านลงมาง่าย ๆ กระนั้นความสว่างยังมากพอที่คนจะมองเห็นท้องทุ่งสวนยาสูบเขียวขจีอันกว้างใหญ่เบื้องหน้า วิธีชีวิตของชาวสวนยาสูบริมแม่น้ำโขงยังคงดำเนินต่อไปอย่างเรียบง่าย เต็มไปด้วยพลังแห่งชีวิต”

1.2.7 เรื่องมัจฉานุผจญภัย ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาถึงฉากในเรื่อง คือเมืองบาดาล ดังข้อความต่อไปนี้ (๙ คีตกาล, 2547, หน้า 18)

“เมืองบาดาล ได้มหาสมุทรอันเป็นเมืองแก้วพิสุทธิ์แผ่เขตไปไกลไพศาล มีปราสาทแก้วดงามหลังหนึ่งตั้งอยู่กึ่งกลาง มีบ้านเรือนของประชาชนกระจายอยู่รายรอบปราสาทเป็นวงกลม ทั้งหมดสร้างอยู่ในกำแพงเมืองแก้วสูงลิ้น มีโดมอากาศรูปทรงกลมกางกั้นเขตน้ำ สีสครามใสที่โอบล้อมเมือง”

1.2.8 เรื่องมือใหม่หัดโถมเพียง ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาลักษณะของตัวละครผ่านบทสนทนาของกัปตันและนักบิน ดังข้อความต่อไปนี้ (กิตติ, 2546, หน้า 1)

“กัปตันรณศกมือขึ้นขี้ตา ส่วนนักบินผู้ช่วยนั่งอ้าปากค้างสายตาเหม่อมองออกไปนอกห้องควบคุม

“คุณเห็นอะไรมั๊ยจ๊าย...”

“อ้อ...ครับ...กัปตัน...” ผู้ตอบมีท่าทางเหมือนเพิ่งตื่นจากภวังค์ “คือ...ผม...ผม...เห็นนางฟ้าครับกัปตัน... ไม่ใช่สิ...เทพธิดาต่างหาก เทพธิดาแสนสวยในชุดราตรีสีขาวบริสุทธิ์ ผมยาวเกลี้ยไพล่ สวมมงกุฎเพชรสะท้อนแสงระยิบระยับ ถือคทาวิเศษในมือ เพิ่งจะเหาะหรือบินผ่านหน้าเครื่องบินโดยสารของเราไป ด้วยปีกทั้งคู่อันสวยงาม...”

“เด็กผู้ชายตัวเล็ก ๆ แก้มยุ้ย ที่เหาะอยู่เคียงข้างเธอ ถือคันธนูและมีกระบอกจากใต้ลูกศรสะพายไว้ข้างหลังด้วยใช่ไหม”

1.2.9 เรื่องยูโระพลัดถิ่นแห่งท่ายามู ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึงสถานที่ตั้งของฉาก คือ บ้านท่ายามู ในจังหวัดปัตตานี และพรรณนาถึงฉากและบรรยากาศในเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้ (วิน วนาคร, 2546, หน้า 9)

“ปีค.ศ.1957 อ่าวไทย ลองติจูต 101 องศา 7 ลิปดาตะวันออก, ละติจูด 6 องศา 52 ลิปดาเหนือ ณ บ้านท่ายามู ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

เช้าตะวันเบิกฟ้าไปเมื่อครู่ เหยี่ยวแดงบินไกลมาจากด้าน ‘โอดต้นลิ่วทะเล’ ชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง มองเห็นแหลมตาชีทอดตัวยาวอยู่เบื้องหลังไกลโพ้น มันอาศัยลมบนบินโฉบเกาะชายฝั่งเบื้องล่างผ่านทะเลสีคราม เลาะเนินทรายผ่านไร่กระเทียมมา จวบจนเข้าแนวเขต ‘โอดเอนนิมิเชสเซอร์’”

1.2.10 เรื่องลูกแม่น้ำโขง ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการพรรณนาถึงบรรยากาศในเรื่องว่าเป็นเวลาเช้า อากาศหนาวเหน็บและมีลมพัดแรงจนหลอดไฟที่ต่อกันเป็นสายกวัดแกว่ง ดังข้อความต่อไปนี้ (เขมชาติ, 2544, หน้า 13-14)

“เวลาเกือบหกนาฬิกาของวันใหม่แล้ว ความมืดยังปกคลุมไปทั่ว ปีใหม่ของปีพ.ศ. 2518 เพิ่งผ่านไปไม่กี่วัน ลมหนาวยังคงโห่พัดเย็นยะเยือก แสงสว่างจากหลอดไฟได้ถูกรื้อถอนตลอดไปไกล เหี่ยวเหินแต่ละหลังตั้งอยู่สองฟากถนนลูกรังที่ทอดขนานแนวแม่น้ำโขง ยามลมหนาวพัดแรงหลอดไฟกลมที่ต่อกันเป็นสายยาวก็แกว่งไหว เห็นเป็นจุด ๆ คูกล้ายหึ่งห้อยตัวน้อยบินลอยเล่นลม”

1.2.11 เรื่องสวัสดิ...ข้างถนน ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาความรู้สึกของตัวละครคือ ลูกสุนัขที่รู้สึกมีความสุขเวลาได้ดูคนแม่ ดังข้อความต่อไปนี้ (หมักร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 11)

“โลกรอบตัวผมนี้ช่างเต็มไปด้วยความอบอุ่น ผมเกิดมาพร้อมกับเต้านมของแม่ ยังไม่ทันได้ลืมตาดูโลกเลย ผมก็รู้จักกับเจ้าเต้านมนี้ก่อนแล้ว มันอ่อนนุ่มชวนขยี้มและมีน้ำที่มีรสอร่อยที่สุดในโลก แลผมยังมีกลิ่นอันร่ำรวยใจ ทำให้อยากเอาหัวเข้าไปซบ เวลาคุณแม่เมื่อน้ำนมจะพุ่งเข้าใส่ปากจนกลืนไม่ทัน หลายครั้งเออฉันมารอการดูดอยู่ที่ริมฝีปากสองข้าง ถ้าผมสามารถพรรณนาความรู้สึกขณะดูดนมแม่ตั้งแต่ยังไม่ลืมตาเป็นภาษามนุษย์ได้ ผมก็จะพรรณนาให้นักประพันธ์ใหญ่ทั้งหลายได้อายทีเดียว แต่เนื่องจากผมเป็นหมาที่คับแคบ ผมเลยต้องเปล่งเสียงเป็น “จืด ๆ หม่ำ ๆ อ้า อ้าห้อย ๆ” แทน”

1.2.12 เรื่องหมอน้อยกายสิทธิ์ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาฉาก บรรยากาศ และตัวละครในเรื่อง คือ พรรณนาถึงตึกกุมารเวชในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง และ ลักษณะของตัวละครผู้หญิงที่กำลังเดินเข้ามาในตึกนี้ ดังข้อความต่อไปนี้ (ชัยลี ศรีสุโข, 2545, หน้า 7)

“ตึกกุมารเวชนั้นดูใหม่เอี่ยม รอบข้างเป็นต้นไม้ที่กำลังปลูก ยังไม่อาจให้ร่มเงาได้ แสงแดดจึงสาดผ่านแผดจ้า สะท้อนผนังตึกสีขาว มองไกล ๆ เหมือนจอหนังขนาดใหญ่ สตรีร่างสูงโปร่ง ใบหน้าขาวใสรูปไข่ สวมแว่นสายตากรอบดำ ปรากฏกายอยู่หน้าตึกกุมารเวช เธอมีท่าทีรือเรอ เหงื่อเม็ดเล็ก ๆ ผุดขึ้นที่หน้าผาก...”

1.3 การเปิดเรื่องโดยการใช้บทกวี สุภาษิต หรือข้อความที่คมคายชวนคิดให้ติดตาม คือ เป็นการเปิดเรื่องที่ทำให้เกิดความแปลกใหม่ น่าสนใจชวนติดตาม จากการศึกษาทวิวิธีการเปิดเรื่องโดยการใช้นิทาน สุภาษิต หรือข้อความที่คมคายพบว่ามี 7 เรื่อง คือ ครูทน้อย, เจ้าชายไมวิเศษ, เจ้าเกอโดเด็กบ้านดอย, ปราสาทกระต่ายจันทร์, ผีน้อยโลกมายา, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, และสายฝนบนถนนคอนกรีต

1.3.1 เรื่องครุฑน้อย ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยประโยคที่กล่าวถึงตัวละครเอกของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตามเรื่องราวของตัวละครตัวนี้ ดังข้อความต่อไปนี้ (คณนุช, 2548, หน้า 14)

“ใคร ๆ ในหมู่บ้านเรียกมันว่า ครุฑน้อย”

1.3.2 เรื่องเจ้าชายไมวิเศษ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยข้อความให้ผู้อ่านชวนให้ติดตามข้อความที่กล่าวนำเรื่อง ว่าสอดคล้องกับชื่อเรื่องหรือไม่ ดังข้อความต่อไปนี้ (ปริศา อัครจันทร์โชติ, 2548, หน้า 12)

“นี่เป็นหนึ่งในหลายร้อยหลายพันเรื่องที่มีเจ้าชายเป็นตัวละครเอกของเรื่อง มีเมือง มียักษ์ มีเหตุการณ์เกี่ยวกับป่า มีของวิเศษ และในที่สุดเจ้าชายก็ได้อยู่เคียงคู่เจ้าหญิง...”

1.3.3 เรื่องเจ้าเงาะโตเด็กบ้านคอย ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยข้อคิดเตือนใจถึงประโยชน์ของต้นไม้ ดังข้อความต่อไปนี้ (อุคร วงษ์ทับทิม, 2545, หน้า 5)

“ปาเงาะงูเราไม่ได้ปลูกต้นไม้ไว้กินเฉพาะคนในบ้านเท่านั้น หากแต่ยังเผื่อแผ่เพื่อนบ้านใกล้เคียง รวมทั้งให้นกหนูและสิ่งสารพัดได้กินด้วย เป็นการอยู่ร่วมกันและเอื้อเฟื้อต่อกันของสรรพชีวิต”

1.3.4 เรื่องปราสาทกระต่ายจันทร์ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยข้อความที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและชวนติดตามตามที่ตัวละครได้กล่าวไว้ ดังข้อความดังต่อไปนี้ (จันทร์เจ้า, 2545, หน้า 11)

“เรื่องที่ผมจะเล่าต่อไปนี้อาจฟังดูเหลือเชื่อ แต่มันก็เป็นเรื่องราวที่เราเกือบทุกคนบนโลกนี้กระทำร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจึงควรมีสติรับรู้ คุณอาจนึกอะไร ไม่ออกแม้ตอนที่อ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว และไม่เชื่อในสิ่งที่ผมเล่า แต่นั่นไม่ใช่เรื่องสำคัญหรอกนะ เพราะผมเองก็ไม่คิดว่าจะมีคนเชื่อเรื่องที่เด็กอายุสิบสองเล่า แม้คนนั้นจะเป็นเด็กอายุสิบสองเหมือนผมก็ตามเถอะ แต่ผมมีจุดประสงค์อื่นที่ต้องเล่าเรื่องนี้และคุณก็จะได้รับรู้ - เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบ”

1.3.5 เรื่องผีน้อยโลกมายา ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยข้อความนำผู้อ่านให้สนใจและติดตามอ่านถึงชื่อ “ดินแดนมายา” ที่ผู้เขียนกำลังเขียนถึง ดังข้อความต่อไปนี้ (วันทนี วิบูลกิริติ, 2547 ข, หน้า 7)

“บางคนเคยบอกว่าบนโลกใบนี้เป็นดินแดนแสนสุข พวกเขาคงยังไม่รู้ว่ายังมีดินแดนแสนสุขกว่าอยู่ภายนอกโลกนี้ เพื่อให้ทุกคนรู้จักดินแดนแห่งนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องตั้งชื่อให้สักหนึ่งชื่อ เอาเป็นว่าให้ดินแดนนั้นชื่อว่า “ดินแดนมายา” ก็แล้วกัน”

1.3.6 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึงความสำคัญของเวลา ดังข้อความดังต่อไปนี้ (วันทนี วิบูลกิริติ, 2546, หน้า 1)

“พวกเธอเชื่อหรือไม่ว่า... เวลา คือสิ่งมหัศจรรย์ มันกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับการเกิดของมนุษย์แต่ละคน เมื่อมนุษย์คนหนึ่งเกิดขึ้นมาบนโลก เขาจะได้รับของขวัญชิ้นนี้ติดตัวมาด้วย มันอาจเป็นกล่องมายาที่ไม่สามารถมองเห็น มีหน้าที่บรรจุเรื่องราวอันเกี่ยวเนื่องกับวัตถุ สถานที่ และตัวตน มันทำให้มนุษย์มีความเชื่อมั่นในการมีอยู่ของตนเองและสรรพสิ่ง”

1.3.7 เรื่องสายฝนบนถนนคอนกรีต ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยข้อความซึ่งมาจากความรู้สึกของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนใจ อยากติดตามอ่านเพื่อให้ทราบเหตุของข้อความนี้ ดังข้อความต่อไปนี้ (วันทนี วิบูลศิริ, 2548, หน้า 7)

“ฉันได้ทำร้ายเขา ถึงแม้จะบอกว่าไม่ใช่ความผิดของฉัน แต่ฉันรู้ว่า ถ้าเพียงแต่ฉันให้ความร่วมมือทุกอย่างก็จะจบลงอย่างปกติและไม่มีใครร้องไห้”

1.4 การเปิดเรื่องโดยการใช้บทสนทนา เป็นการเรียกร้องความสนใจต่อผู้อ่านให้ติดตามเนื้อเรื่อง ถ้าบทสนทนาหรือถ้อยคำที่นำมาเริ่มต้นนั้นเร้าใจหรือกระทบใจผู้อ่านทันที จากการศึกษากลวิธีการเปิดเรื่องโดยการใช้นิทสนทนาพบว่า มี 1 เรื่อง คือ หัวใจทองในใจเธอ

1.4.1 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยคำพูดของตัวละคร คือ ผิงผิง ซึ่งเธอบอกว่าเกลียดพ่อ ไม่อยากไปอยู่กับพ่อด้วยความเข้าใจผิดคิดว่าพ่อไม่รัก ดังข้อความต่อไปนี้ (เกศตะหวา, 2547, หน้า 13)

“หนูเกลียดอาปา”

“หนูไม่อยากไปอยู่กับอาปาทอนปีดเทอมนี้”

จากการศึกษาการเปิดเรื่องทั้ง 42 เรื่อง พบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการเปิดเรื่องแบบบรรยายมากที่สุดคือ 22 เรื่อง รองลงมาคือแบบพรรณนาคือ 12 เรื่อง และการใช้บทกวี สุภาษิต หรือข้อความที่คมคายชวนคิดให้ติดตามมีจำนวน 7 เรื่อง ส่วนการเปิดเรื่องโดยการใช้นิทสนทนามีการใช้น้อยที่สุดมีเพียง 1 เรื่อง

2. การดำเนินเรื่อง อยู่ต่อจากการเปิดเรื่อง ผู้เขียนสามารถใช้กลวิธีการสร้างความขัดแย้ง กลวิธีในการเล่าเรื่องและกลวิธีในการดำเนินเรื่องดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 กลวิธีในการสร้างความขัดแย้ง เป็นการสร้างสถานการณ์ บุคลิกนิสัยของตัวละคร หาก รวมไปถึงอารมณ์และความรู้สึกในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องให้มีอุปสรรค ขวากการดำเนินเรื่องที่วางเป้าหมายไว้ ความขัดแย้งยังครอบคลุมไปถึงบทสนทนาและพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัวด้วย (มานพ อนุมศรี, 2546, หน้า 76) จากกลวิธีการสร้างความขัดแย้ง ผู้วิจัยได้นำหลักการสร้างความขัดแย้งมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น ดังนี้

2.1.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสาเหตุภายนอก คือ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับพลังภายนอกที่อยู่รอบตัว เช่น การต่อสู้กับภัยธรรมชาติ สังคม สัตว์ รวมไปถึงความ

ขัดแย้งกับพระเจ้า ศาสนา หรือชะตากรรมของตนเอง

จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุภายนอกมี 16 เรื่อง คือ เกวียนเล่มสุดท้าย, คำใส่, เจ้าเกอโดเด็กบ้านคอย, ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง, เด็กหญิงนางฟ้า, เด็กหญิงสวนกาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, บ้านเรา, ฝันน้อยโลกมาชา, ผู้มาเยือน, มือใหม่หัดโอมเพี้ยง, ขายมาลี สัมผัส..ฮา..ฮา, ยูโอะพลัดถิ่นแห่งท่ายามู, สวรรค์...ข้างถนน, แสงทองเหนือขอบฟ้า และหมอน้อยกายสิทธิ์

2.1.1.1 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในเรื่องก็คือ ครอบครัวของจอมที่ต้องการอนุรักษ์การใช้เกวียนที่มีตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้ง ๆ ที่จอมและพ่อคิดว่าเกวียนและควายยังมีประโยชน์อยู่ แต่ผู้คนอื่น ๆ ต่างละทิ้งสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างไว้ให้หันไปนิยมสิ่งที่เป็นสมัยใหม่แทน

2.1.1.2 เรื่องคำใส่ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังต้องต่อสู้กับภยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ในเรื่องเด็กชายคำใส่เติบโตมาในครอบครัวชาวนา ต้องต่อสู้กับภยธรรมชาติได้แก่ ฝนแล้ง น้ำท่วม นาถ่ม ฯลฯ ทำให้ต้องละทิ้งครอบครัวเข้าไปหางานทำในเมืองหลวง อีกทั้งยังต้องผจญกับภัยจากความเจริญของสังคมยุคใหม่ที่ไร้ทิศทาง ส่งผลให้คำใส่ต้องตกเป็นเหยื่อของความเจริญ แต่สุดท้ายก็กลับตัวมาเป็นเด็กดีได้โดยใช้กีฬาเป็นสื่อ

2.1.1.3 เรื่องเจ้าเกอโดเด็กบ้านคอย เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคม เจ้าเกอโด เด็กชาวเขาเกิดมาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในสังคมวัตถุนิยม แต่เขาก็ไม่ได้ไหลไปตามกระแส เพราะมีปู่และย่าคอยปลูกฝังสิ่งที่ดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างเอาไว้

2.1.1.4 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง เป็นความขัดแย้งระหว่างนักเรียนแลกเปลี่ยนกับสิ่งแวดล้อมในประเทศที่ไม่คุ้นเคย เรียวจันทร์ได้รับทุนเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ประเทศเวมบาลา เธอต้องปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวอุปถัมภ์ ซึ่งมีทั้งพ่อ แม่ และพี่น้องอีก 10 คน ในเดือนแรกเธอไม่สามารถปรับตัวได้ทำให้ต้องเปลี่ยนครอบครัวอุปถัมภ์ เป็นครอบครัวของเพื่อนที่โรงเรียน ทำให้เรียวจันทร์สามารถเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยม ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยได้

2.1.1.5 เรื่องเด็กหญิงนางฟ้า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับความยากจน คือครอบครัวของเด็กหญิงยากจนมาก แม่มีอาชีพร้อยพวงมาลัยขาย เดี่ยวรักแม่มากจึงคิดขอพรวิเศษจากนางฟ้า แต่เมื่อได้เจอกับนางฟ้าน้อยทำให้เดี๋ยวได้รู้ว่าการที่เราต้องการอะไรนั้นต้องเริ่มทำจากตัวเอง เดี่ยวและเพื่อน ๆ จึงรับจ้างเป่าลูกโป่งในงานวัดได้เงินมาให้แม่ ทำให้เดี๋ยวรู้จักวิธีที่จะเอาชนะความยากจนได้

2.1.1.6 เรื่องเด็กหญิงสวนกาแฟ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ ในเรื่องนี้ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของธรรมชาติ ที่ช่วยเกื้อหนุนให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดี มีอาชีพเลี้ยงตน แต่ก็ยังมีภัยธรรมชาติที่มาพร้อมกับความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.1.1.7 เรื่องตะวันทอในทุ่งกว้าง เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากมีความเจริญเข้ามาในชนบท ทำให้ผู้คนต่างพากันปฏิเสธวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามรวมถึงความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน หันมาพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่แทน โดยไม่ได้คำนึงว่าถ้าสามารถนำความเจริญนั้นมาปรับให้เข้ากับของเก่าที่มีอยู่ให้ทันสมัยเป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคนไม่ควรมองข้าม

2.1.1.8 เรื่องบ้านเรา เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง เป็นเรื่องราวของลูกสาวนาที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ต้องย้ายโรงเรียนเข้าไปเรียนในเมืองตามพ่อแม่ที่เข้ามาขายแรงงาน แต่ก็ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ จึงต้องกลับมาอยู่บ้านเกิดของตัวเอง ดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และมีการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามต่อไป

2.1.1.9 เรื่องผีน้อยโลกมาया เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับความยากจน และผู้คนในสังคมที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว ความขัดแย้งเกิดขึ้นกับเด็ก 3 คนพี่น้องได้แก่ หัวปลี ต้นตอ และก้านกล้วย พ่อแม่ของพวกเขาเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ผู้คนในชุมชนแออัดต่างพากันรังเกียจคิดว่าพวกเขาเป็นพาหะนำโรค เด็กทั้ง 3 ต้องต่อสู้ชีวิตด้วยตนเอง หัวปลีที่ขายคนโดต้องรับจ้างทำงานเพื่อหาเงินมาให้พี่น้อง ๆ ต้นตอกลายเป็นเด็กเกรี้ยวกร้าว ส่วนก้านกล้วยเป็นเด็กพิการเดินไม่ได้ ความขัดแย้งยุติลงเมื่อมีคนเห็นแก่ตัวเผาบ้านของเด็ก ๆ เพื่อนำที่ดินมาสร้างสถานบริการ ทำให้เด็ก ๆ ต้องเสียชีวิตในกองไฟ

2.1.1.10 เรื่องผู้มาเยือน เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ความขัดแย้งเกิดขึ้นกับมนุษย์ชาวดาวตองที่เข้ามาสำรวจโลก แต่ยานอวกาศเกิดขัดข้องตกลงมาสู่พื้นโลก ชาวดาวตองได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัวของดร.อนเนก ช่วยค้นหาชิ้นส่วนของยานอวกาศที่หายไป ชาวดาวตองจึงสามารถรวบรวมชิ้นส่วนยานอวกาศและกลับสู่ดาวได้

2.1.1.11 เรื่องมือใหม่หัดโอมเพียง เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ความขัดแย้งเกิดจากชาวบ้านในอำเภอเมริมได้ขอพรจากว่าที่เทพธิดานารีและว่าที่กามเทพน้อย แต่เทพทั้งสองใช้คาถาผิด พรที่ดีจึงกลายเป็นพรที่ให้โทษ ชาวบ้านหลายคนเดือดร้อนจากการฝันความเป็นไปของธรรมชาติ แต่บางคนก็สามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส สามารถ

สร้างงานและสร้างรายได้จากที่ไม่เหลืออะไรเลยกลับมามีทรัพย์สินสมบัติมากกว่าเดิม

2.1.1.12 เรื่องขามาลี สัมชา..ฮา..ฮา เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญทางวัตถุ ในเรื่องแม่ขามาลีต้องย้ายบ้านเข้ามาอยู่ในเมืองกับน้องสาว แต่แม่ขามาลีไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเมืองได้เนื่องจาก ในเมืองนั้นมีแต่คนเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบกัน ไม่เหมือนอยู่ในป่า ไม่ต้องแก่งแย่งชิงดีกับใคร ทำที่สุดแม่ขามาลีก็นอนไม่ไหวต้องกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในป่าอย่างสงบเหมือนเดิม

2.1.1.13 เรื่องยูโซะพลัดถิ่นแห่งท่ายามู เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลมาถึงชีวิตในปัจจุบัน ความขัดแย้งนี้เกิดจาก ยูโซะ ทหารญี่ปุ่นซึ่งตกค้างจากสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ยูโซะมีลูกชายที่เกิดจากภรรยาชาวไทยหนึ่งคน แต่ภรรยาของเขาเสียชีวิตแล้ว สาเหตุที่ ยูโซะตั้งรกรากอยู่ที่ประเทศไทยเพราะคิดว่าครอบครัวของเขาที่ญี่ปุ่นเสียชีวิตลงหลังจากญี่ปุ่นแพ้สงคราม ภายหลังน้องชายของเขาทราบข่าวว่าเขายังมีชีวิตอยู่จึงเดินทางมารับตัว แต่ยูโซะก็กลับบ้านเกิดไปได้แค่เพียงเก้าถ่าน เพราะเขาป่วยหนักมาก กว่าที่น้องชายและลูกชายของเขาจะนำตัวส่งโรงพยาบาลก็ไม่ทัน

2.1.1.14 เรื่องสวัสดี...ข้างถนน เป็นความขัดแย้งระหว่างลูกสุนัขตัวหนึ่งกับชะตากรรมของมันที่ต้องพลัดพรากจากแม่และพวกที่ ๆ ต้องกลายเป็นสุนัขเร่ร่อน เมื่อมีคนใจดีมาพบก็เก็บไปเลี้ยง มันต้องเปลี่ยนเจ้าของถึง 5 คน จากนั้นก็ถูกเทศกักจับไปฆ่าทิ้งเพราะมันกลายเป็นสุนัขจรจัด แต่รถเกิดอุบัติเหตุทำให้มันหนีออกมาและเดินไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมันได้เจอแม่ แต่แม่จำมันไม่ได้เพราะถูกคนใจร้ายตีที่หัวอย่างหนัก เจ้านายของแม่นำมัน ไปอยู่ด้วยที่บ้าน มันมีความสุขมากที่ในที่สุดก็ตามหาแม่จนพบ

2.1.1.15 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับความยากจน ซึ่งตัวละครเอกในเรื่องคือ เสาเอก เด็กชายชาวชนบทที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้หลุดพ้นจากความลำบาก อีกทั้งเขาและแม่จะต้องพบอุปสรรคในการประกอบอาชีพคือภัยธรรมชาติทำให้เกิดความแห้งแล้ง น้ำท่วม นาล่ม ทำให้เสาเอกต้องเข้ามาหางานทำในเมืองหลวง แต่สุดท้ายก็ได้เข้าฝึกอบรมในโรงเรียนสอนอาชีพ ได้รับความรู้มาประกอบอาชีพและเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาพัฒนาบ้านเกิดของตนเองต่อไป

2.1.1.16 เรื่องหมอน้อยกายสิทธิ์ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับโรคภัยไข้เจ็บ ฉากและบรรยากาศของเรื่องส่วนใหญ่อยู่ในตึกกุมารเวชซึ่งเป็นที่พักของคนไข้เด็กกลุ่มหนึ่ง เด็ก ๆ ทุกคนต่างป่วยด้วยโรคที่แตกต่างกันไป แต่ทุกคนก็ไม่ย่อท้อ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน แม้กระทั่งเด็กชายปิงที่ป่วยเป็นมะเร็งในเม็ดเลือดขาวต้องต่อสู้กับโรคร้ายจนต้องตัดขาข้างซ้ายทิ้ง

ไป ก็ยังมีกำลังใจที่ดี ในที่สุดเด็กทุกคนก็ออกจากโรงพยาบาลและตั้งทีมฟุตบอลชื่อ ทีมคุณหมอ
กายสิทธิ์

2.1.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครด้วยกันเอง อาจเป็นการต่อสู้ระหว่างมนุษย์ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตลอดไปจนถึงการรบทัพจับศึกที่เป็น
การต่อสู้ของคนหมู่มาก

จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
มี 13 เรื่อง คือ ครูทนาย, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, ทายาทขนมต้ม, นีวก้อย นีวโป้ง, ปราสาทกระต่ายจันทร์,
พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, เพื่อนรักริมโขง, มลาปริ, ลูกแม่น้ำโขง, โลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายกับหม้อ
เหล็ก (และดันไม้ด้วย), วันที่โลกไร้แมว, สายฝนบนถนนคอนกรีต และหมูปบินได้

2.1.2.1 เรื่องครูทนาย เป็นความขัดแย้งระหว่างครูทนายกับครูตัวอื่น ๆ
เนื่องจากครูทนายมีลักษณะที่ผิดแปลกไปจากเพื่อนครูตัวอื่น ๆ ในโรงเรียนและครูทนายไม่
สามารถบินได้เหมือนเพื่อน ผู้เขียนได้คลายความขัดแย้งโดยให้ครูทนายกล้าที่จะแตกต่างจากสังคม
ที่มันอยู่ มันได้ค้นพบความสามารถของตนเองคือมันสามารถดำน้ำและว่ายน้ำได้ ภายหลังยังได้ช่วย
ครูทนาย 3 ตัวที่เคยเกลียดครูทนายให้รอดตายจากการจมน้ำ

2.1.2.2 เรื่องเจ้าหนูขลุ่ยผิว เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนคือชาววนพะ คนรู
และสามยอดนักเป่าขลุ่ย ความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากชาววนพะได้ขโมยตัดไม้หีนคำของคนรูเพื่อ
ไปทำขลุ่ยเป่าแข่งกับสามยอดนักเป่าขลุ่ย และสามารถชนะสามยอดนักเป่าขลุ่ยได้ ชาววนพะจึงถูก
ร้ายมนต์แห่งการลี้มเลือน ลี้มตายไปเหลือเพียงแต่หน่อหน้อย เด็กชาววนพะที่รอดชีวิต เมื่อหน่อหน้อย
อายุ 9 ขวบ ได้เจอกับสามยอดนักเป่าขลุ่ยอีกครั้ง เพื่อเป็นการไถ่โทษที่ทำให้ชาววนพะสูญหายไป
จึงได้สอนวิชาขลุ่ยให้กับหน่อหน้อย ตั้งแต่นั้นมา

2.1.2.3 เรื่องทายาทขนมต้ม เป็นความขัดแย้งระหว่างเพื่อนที่ฝ่ายหนึ่งคือกล้า
ซึ่งเรียนมวยไทยเพื่อใช้ป้องกันตัวและต้องการอนุรักษ์ศิลปะการต่อสู้ของไทยไว้ กับอีกฝ่ายคือไฟ
และวายุ สองพี่น้องที่คิดว่ามวยไทยนั้นล้าหลังไม่ทันสมัย สู้เทควันโดไม่ได้ แต่ในที่สุดกล้าก็ใช้แม่
ไม้มวยไทยช่วยไฟและวายุจากการถูกรังแก ทำให้ทั้ง 2 คนยอมรับในศิลปะมวยไทยว่าไม่ได้ด้อย
กว่าการต่อสู้ของชาติอื่นเลย

2.1.2.4 เรื่องนีวก้อย นีวโป้ง เป็นความขัดแย้งระหว่างขาวนีวก้อยกับขาว
นีวโป้ง ขาวนีวก้อยนั้นเป็นเกษตรกร ดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง อดทน และขยัน ส่วนขาว
นีวโป้งนั้นเป็นนักธุรกิจ ดำเนินชีวิตด้วยความหุนหัน ฟุ้งเฟ้อ ในที่สุดขาวนีวก้อยก็มีทรัพย์สินเพิ่ม
มากขึ้นจากความขยันและอดออม ผิดกับขาวนีวโป้งที่ฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เงินทอง
ทรัพย์สินที่มีลคน้อยลงจนต้องมาเริ่มทำงานเก็บหอมรอมริบใหม่

2.1.2.5 เรื่องปราสาทกระต่ายจันทร์ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์โลกกับมนุษย์จากดาวซุนาซึ่งต้องการป่าไม้ในโลกไป ความขัดแย้งเกิดจากมนุษย์ในมิติคู่ขนานกับโลกคือ มิติหุติยะ มีความเจริญสูงสุดทางเทคโนโลยี ต้องการป่าไม้จากดาวโลก ดาวซุนาจึงส่งคนมาโปรยผงมายาเพื่อชักนำให้ป่าไม้ทั้ง 5 ในโลกเดินทางไปยังมิติหุติยะ แจ่มแจ๋วและจันทร์เจ้า พี่น้องฝาแฝด จึงต้องขึ้นไปผจญภัยบนดวงจันทร์เพื่อค้นหาของวิเศษอันจะเป็นเครื่องมือช่วยโลกให้ปลอดภัยจากการถูกทำลายป่าไม้ เมื่อเด็กทั้ง 2 คนได้ของวิเศษมาแล้วก็สามารถช่วยให้โลกยังคงมีป่าไม้และมนุษย์รู้จักรักและหวงแหนป่าไม้มากขึ้น

2.1.2.6 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ อับ เป็นความขัดแย้งระหว่างความคิดของคน ฝ่ายหนึ่งคือศาสตราจารย์ไปหลิงนั้นคิดว่ามนุษย์เราจะสมบูรณ์ได้ด้วยการมีร่างกายที่แข็งแรง มีสมองที่ดีเลิศ จึงได้มีโครงการทดลองเด็กสมบูรณ์แบบหรือเด็กที่ถูกโคลนนิ่งมาจากเด็กอัจฉริยะ ส่วนจุหลงและเด็กปกติคือ ลูกหิน ลูกแก้ว นภดลและหมา เด็กชายตาบอด นั้นคิดว่า คนเราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นอกจากจะมีร่างกายและสมองที่ดีแล้ว ยังต้องมีความรู้สึกนึกคิดเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สุดท้ายจุหลงและพวกเด็ก ๆ ก็ทำให้ศาสตราจารย์ไปหลิงค้นพบคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยตนเอง

2.1.2.7 เรื่องเพื่อนรักกริมโจง เป็นความขัดแย้งระหว่างเพื่อนต่างเชื้อชาติในจังหวัดหนองคาย ซึ่งมีทั้งเด็กไทย คือป๋มและลิ้วนและเด็กญวนคือเตียน เนื่องจากคนในสมัยนั้นรังเกียจคนญวนเพราะคิดว่าเป็นลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าสู่ประเทศไทย จึงทำให้คนญวนที่อาศัยในประเทศไทยถูกรังเกียจไปด้วย ลิ้วนไม่ชอบเตียนเพราะเตียนเป็นคนญวน ทั้ง 2 คนจึงมีเรื่องชกต่อยกันเป็นประจำ แต่ป๋มก็สามารถทำให้ทั้งคู่เข้าใจกันได้จากเหตุผลที่ว่า ไม่ว่าใครที่มาอยู่ในเมืองไทย นับถือศาสนาเดียวกัน และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทยเหมือนคนไทยเหมือนกัน

2.1.2.8 เรื่องมลาปรี เป็นความขัดแย้งระหว่างครอบครัวชาวเผ่าผิวดองเหลืองหรือเผ่ามลาปรีกับนายทุนที่เห็นแก่ตัว ได้หลอกพ่อของกุนโสะและชาวเผ่าผิวดองเหลืองคนอื่น ๆ ไปเป็นแรงงานตัดไม้เถื่อน ทำให้กุนโสะต้องจากแม่และน้อง ๆ ออกตามหาพ่อ และได้รับความช่วยเหลือจากนักมายากลซึ่งเป็นนักสืบของทางราชการจึงสามารถช่วยพ่อออกมาได้

2.1.2.9 เรื่องลูกแม่น้ำโจง เป็นความขัดแย้งระหว่างเพื่อนซึ่งมีพื้นฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน เด็กชายป๋มลูกชายข้าราชการมีฐานะดีกว่าเด็กคนอื่นในละแวกบ้าน ทำให้ไม่มีใครอยากเป็นเพื่อนด้วย แม่จึงพาป๋มไปงานวันเด็กที่โรงเรียนที่แม่เป็นครูอยู่ ป๋มพยายามทำตัวให้กลมกลืนกับเพื่อนคนอื่น ทำให้ป๋มได้เพื่อนใหม่ต่างโรงเรียน ก็คือลิ้วนและเชียว และสิ่งที่เชื่อมโยงมิตรภาพของเด็ก ๆ ไว้คือ ลูกฟุตบอลของป๋มนั่นเอง

2.1.2.10 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบกระแทกกับหม้อเหล็ก(และต้นไม้ด้วย) เป็นความขัดแย้งทางความคิดและการกระทำที่แตกต่างกัน สาเหตุของความขัดแย้งเกิดจาก ตั้งและเต๋ได้เข้ามาเปิดร้านอาหารในเมืองระเบียบ เป็นเมืองที่เจ้าเมืองได้วางกฎระเบียบเคร่งครัดไปทุกอย่าง ทั้งการแต่งกายที่เรียบร้อยเป็นระเบียบแบบแผน ผู้คนต้องกินอาหารสำเร็จรูป และจำกัดเวลาในการกินอาหาร และห้ามมีการปลูกต้นไม้ในเมืองเนื่องจากกลัวว่าใบไม้จะทำให้เมืองสกปรก แต่ตั้งและเต๋คิดว่า คนเราจะมีชีวิตที่สมบูรณ์และมีความสุข ได้นั้นต้องมีการกินอาหารที่อร่อย อยู่ในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติ และมีเสียงดนตรีจึงจะเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ได้ สุดท้ายเจ้าเมืองที่เคร่งครัดที่สุดก็ยังคงมาเป็นลูกค้าที่ร้านอร่อยของตั้งและเต๋

2.1.2.11 เรื่องวันที่โลกไร้แมว เป็นความขัดแย้งระหว่างเด็ก 3 คนที่รักแมวกับมนุษย์จากดาวอื่นที่เข้ามาขโมยแมวไปขายที่ดวงดาวอื่น จุก เบิ้มและหวานเป็นเพื่อนรักกัน วันหนึ่งมีชายแปลกหน้ามาเปิดร้านขายของเล่นในหมู่บ้านที่เด็กทั้งสามอยู่ ต่อจากนั้นแมวก็นายไปหมดและทุกคนก็ลืมเรื่องเกี่ยวกับแมว แต่ทั้ง 3 คนยังจำเรื่องเกี่ยวกับแมวได้ ภายหลังได้รู้ว่าเจ้าของร้านขายของนั้นเป็นพ่อค้าต่างดาว เข้ามาขโมยแมวในโลกมนุษย์ไปขายให้กับดาวดวงอื่นที่ไม่มีสัตว์เลี้ยง ความขัดแย้งยุติลงได้เนื่องจากพวกเขาทั้ง 3 คนพร้อมกับนาพาขายผู้มาจากดาวที่เคยถูกขโมยแมวไปร่วมมือกันต่อสู้กับพ่อค้าต่างดาว ช่วยแมวออกมาจากการถูกขังได้

2.1.2.12 เรื่องสายฝนบนถนนคอนกรีต เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่ที่ส่งผลกระทบมาถึงเด็ก ความขัดแย้งเกิดจากปลายรุ้งเด็กผู้หญิงคนหนึ่งถูกจับตัวไปเรียกค่าไถ่ คนที่จับตัวเธอไปชื่อนายนน้ำ ซึ่งเคยเป็นพนักงานในโรงงานของปู่ของปลายรุ้ง นายนน้ำเพิ่งออกจากคุก สาเหตุที่จับตัวปลายรุ้งมาเพื่อต้องการแก้แค้นที่ปู่ของปลายรุ้งทำให้เขาต้องติดคุกและต้องการเงินจำนวนมากมารักษาลูกชายที่พิการทางสมอง เรื่องราวคลี่คลายลงได้ภายหลังตำรวจจับตัวนายนน้ำได้ ปลายรุ้งได้รับการช่วยเหลือ และปู่ของเธอก็ออกค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดให้ลูกชายของนายนน้ำ

2.1.2.13 เรื่องหมูบินได้ เป็นความขัดแย้งระหว่างลูกหมูกองดินที่เกิดมามีปีกเล็ก ๆ งอกออกมาจากหลัง กับหมูตัวอื่น ๆ ที่เอาแต่กิน นอนและเล่น กองดินพยายามฝึกบินทุกวัน แต่ก็โดนเพื่อนหมูตัวอื่นดูถูกว่าเกิดมาเป็นหมูจะบินได้อย่างไร เวลาผ่านไปกองดินและหมูทุกตัวก็ลืมเรื่องที่หมูกองดินอยากจะบินได้พร้อมกับปีกเล็ก ๆ ที่หายไป วันหนึ่งหมูเทพเจ้าผ่านมาเยี่ยมปรากฏว่าหมูเทพเจ้ามีปีกและสามารถบินได้ ในที่สุดเมื่อกองดินเป็นแม่หมู ลูกของกองดินก็เดินมาบอกว่าอยากจะบินได้ ความขัดแย้งระหว่างลูกหมูที่อยากจะบินได้กับหมูตัวอื่น ๆ ก็ได้เริ่มต้นอีกครั้ง

2.1.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับความรู้สึกภายในใจของตนเอง คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครเองอันก่อให้เกิดความทุกข์ หรือความสับสนวุ่นวายในใจ

ส่วนมากเป็นการต่อสู้ระหว่างความปรารถนาจะทำการอย่างหนึ่ง กับความรู้สึกผิดชอบว่าการกระทำนั้น ไม่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งตัวละครต้องพยายามดิ้นรนต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในใจนั้นให้ได้

จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับความรู้สึกภายในใจของตนเองมี 8 เรื่อง คือ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, คนตัดไม้, เจ้าชายไม่วิเศษ, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, พยานปากเอก, มัจฉาบุผยภักย์, ส้มสีม่วง, หัวใจทองในใจเธอ

2.1.3.1 เรื่องกระเบนยักษ์คู่อาฆาต เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความตั้งใจของตัวละครที่จะกระทำอย่างหนึ่ง แต่เมื่อเขาได้พบเหตุการณ์อีกอย่างหนึ่ง เขากลับทำในสิ่งตรงข้ามกับสิ่งที่ตั้งใจไว้แต่แรก เรื่องเกิดจากเจตน์เป็นผู้ที่ชื่นชอบการตกปลามาก เขาตกได้ปลากระเบนตัวใหญ่หลายครั้งแต่เพราะสายเบ็ดของเขามีขนาดเล็กเกินไปสายเบ็ดจึงขาด ปลากระเบนยักษ์จึงหลุดไปได้ ภายหลังเขาไปดำน้ำยิงปลาและเจอกับปลากระเบนตัวนั้น เจตน์หมายจะเอาชีวิตมัน แต่พอเห็นว่าปลากระเบนตัวเดิมพยายามเอาชีวิตรอดเพื่อจะกลับไปหาลูกของมัน เจตน์จึงเปลี่ยนใจ ปล่อยปลากระเบนตัวนั้นไป

2.1.3.2 เรื่องคนตัดไม้ เป็นความขัดแย้งระหว่างชายคนหนึ่งกับความรับผิดชอบที่ลักลอบตัดไม้ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิดกฎหมายและเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่ก็ทำเพราะต้องการเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว อีกทั้งการลักลอบตัดไม้ยังได้เงินมาง่ายกว่าการทำนา แต่สุดท้ายเขาก็ต้องสูญเสียเงินทองและทรัพย์สินสมบัติที่ได้จากการทำลายป่าไปกับการวิ่งเต้นเพื่อให้หลุดพ้นจากกฎหมาย และต้องมาทำนาซึ่งเป็นอาชีพที่บรรพบุรุษได้มอบไว้ให้

2.1.3.3 เรื่องเจ้าชายไม่วิเศษ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความตั้งใจของเจ้าชายคนหนึ่งซึ่งไม่มีของวิเศษติดตัวมาตั้งแต่เกิด แตกต่างจากพ่อแม่ และพี่น้องทุกคน เจ้าชายจึงต้องออกจากเมืองไปเรียนวิชากับพระฤาษีเพื่อให้มีวิชาติดตัว และมีของวิเศษกลับมาให้พระราชบิดาภาคภูมิใจ ในระหว่างที่กำลังเดินทางกลับมายังบ้านเมืองเจ้าชายได้ค้นพบความจริงที่ว่า การมีของวิเศษไม่ได้ช่วยให้คนนั้นมีคุณค่าขึ้นถ้าหากไม่ได้ใช้ของวิเศษนั้นให้เป็นประโยชน์ เจ้าชายจึงตัดสินใจตรงข้ามกับสิ่งที่ตั้งใจไว้ในตอนแรก คือการมีของวิเศษกลับเมือง เจ้าชายทิ้งของวิเศษที่ได้รับจากพระฤาษี และใช้ความรู้ที่ตนได้เรียนมาทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อไป

2.1.3.4 เรื่องใบไม้ในทุ่งหญ้า เป็นความขัดแย้งระหว่างความรู้สึกภายในจิตใจของเด็กชายคนหนึ่งที่สับสนกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ทั้งเรื่องครอบครัวแตกแยก เรื่องที่ไม่มีใครเข้าใจในตัวเขา เพราะเขาเป็นเด็กผู้ชายที่ชอบงานประดิษฐ์ประดอย ผิดแปลกจากเด็กผู้ชายคนอื่น ๆ ในโรงเรียน แต่วันหนึ่งเขากลับได้พบคำตอบของคำถามที่สับสนอยู่ในใจอย่างไม่คาดคิด เมื่อเขาได้พบกับมนุษย์ใบไม้ และเขาก็ได้เข้าใจถึงความเหมือนในเด็ก และความแตกต่างในผู้ใหญ่

2.1.3.5 เรื่องพยานปากเอก เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของรณเด็กชายคนหนึ่งซึ่งบังเอิญได้เห็นการฆาตกรรมขึ้น ดำรวจจับผู้ต้องหาได้ แต่เนื่องจากไม่มีใครเห็นเหตุการณ์และมาเป็นพยานชี้ตัวผู้ต้องสงสัย ที่เรารณกลัวว่าถ้าไปชี้ตัวคนร้ายแล้วตนเองและครอบครัวจะได้รับอันตราย ภายหลังรณจึงยอมไปเป็นพยานชี้ตัวผู้ต้องหาเพราะคิดได้ว่าถ้าไม่ช่วยให้ตำรวจจับตัวผู้ร้ายได้คนอื่น ๆ อาจได้รับอันตรายมากกว่าเดิม

2.1.3.6 เรื่องมัจฉานุผจญภัย เป็นความขัดแย้งภายในใจของมัจฉานุ ซึ่งเป็นลูกชายของหนุมานและนางสุพรรณมัจฉา มัจฉานุอาศัยอยู่กับพระไววิ กษัตริย์ครองเมืองบาดาล แต่มัจฉานุเป็นเด็กที่มีเวทมนต์และซุกซนมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะมัจฉานุอยากเจอพระมารดามากและไม่เข้าใจว่าทำไมพระมารดาจึงไม่อยู่ด้วย จึงเข้าไปตามหานางสุพรรณมัจฉาที่เมืองบาดาลในป่าหิมพานต์ แต่เมื่อได้พบกับพระมารดาและเห็นน้ำตาของพระมารดา ทำให้สำนึกได้ว่าที่ผ่านมาตนเองเป็นเด็กเกร ทำให้แม่ทุกข์ใจ เมื่อกลับขึ้นมาบนบก จึงกราบขอโทษพระไววิกและสัญญาว่าจะทำตัวเป็นเด็กดี รอวันที่จะได้พบพระมารดาอีกครั้ง

2.1.3.7 เรื่องสัมพันธ์เป็นความขัดแย้งภายในใจของตัวละครระหว่างความดีและความชั่ว โดยผู้เขียนสมมติให้มี “กองทัพรอบฝัน” ซึ่งมีนักรบต่าง ๆ มาเป็นผู้ทำลายความฝัน ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น พยายามขัดขวางไม่ให้เด็ก ๆ ทำความดี ตัวละครในเรื่องจึงช่วยกันปราบกองทัพรอบฝันและสามารถช่วยคนที่ถูกปลอกลอกความฝันให้รอดพ้นและตั้งใจทำความดีต่อไป

2.1.3.8 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ เป็นความขัดแย้งภายในใจของผิงผิงที่ไม่เคยเข้าใจในความรักของพ่อ ผิงผิงคิดว่าพ่อไม่รักตนเองจึงเป็นเด็กดื้อและเอาแต่ใจตัวเอง ภายหลังได้รับรู้ความยากลำบากของเด็กคนอื่นที่ถึงแม้จะทำงานด้วยความยากลำบาก ต้องจากบ้านมาไกล แต่ก็ยังภูมิใจที่ได้ส่งเสียเงินให้พ่อแม่ กว่าที่ผิงผิงจะเข้าใจพ่อก็เกือบจะสายเกินไป พ่อของผิงผิงป่วยหนักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ผิงผิงรีบเข้าไปขอโทษพ่อของเธอ สัญญาว่าจะเป็นเด็กดี และจดจำคำสอนของพ่อมาใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

นอกจากวรรณกรรมที่ผู้เขียนสร้างให้มีความขัดแย้งต่าง ๆ แล้ว ยังพบว่ามีการวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นอีกประเภทหนึ่งที่ผู้เขียนสร้างเรื่องโดยไม่มีความขัดแย้ง แต่เป็นการเล่าเหตุการณ์ให้ผู้อ่านได้รับทราบ หรือต้องการให้ผู้อ่านเห็นการกระทำที่ผิดของตัวละครจึงนำมาเขียนขึ้น เรื่องลักษณะนี้มีอยู่ 5 เรื่อง คือ คุณปู่แวนตาโต, แจ็ค ณ ขอบฟ้า, บ้านนี้มีรัก, ป่าจำ ไก่ คีตคีนะจ๊ะ และข้าสวนป่า

จากการศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างความขัดแย้งในวรรณกรรมทั้ง 42 เรื่อง พบว่า การสร้างความขัดแย้งที่ผู้เขียนนิยมใช้มากที่สุดคือ การสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสาเหตุ

ภายนอกมีจำนวน 16 เรื่อง รองลงมาได้แก่ การสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มีจำนวน 13 เรื่อง และการสร้างความขัดแย้งที่เกิดกับตัวเองน้อยที่สุดมีจำนวน 8 เรื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เขียนได้เขียนเรื่องที่ไม่มีความขัดแย้งเด่นชัดปรากฏอีกด้วยมีจำนวน 5 เรื่อง โดยจะเขียนบรรยาย ในลักษณะที่เป็นเรื่องเล่าที่น่าประทับใจมาเล่าให้ผู้อ่านทราบ เหตุที่ผู้เขียนสร้างความขัดแย้ง ระหว่างมนุษย์กับสาเหตุภายนอกมากที่สุดอาจเป็นเพราะว่าสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็ว มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามารวมถึงสภาพจิตใจของคนก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทำให้ เด็กต้องเผชิญสิ่งเหล่านี้ตลอดเวลา เช่น สภาพแวดล้อมและธรรมชาติถูกทำลายลง เกิดปัญหาสังคม ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เขียนสะท้อนออกมาเป็นเรื่องราวของความขัดแย้งกับสาเหตุภายนอก เพื่อให้ เด็กได้เห็นแบบอย่างและนำไปปรับใช้ต่อไป

2.2 กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง หมายถึง การที่ผู้เขียนเลือกสถานภาพหรือมุมมอง หรือ มุมในการรับรู้เรื่องราวของผู้อ่าน (วนิดา บำรุงไทย, 2544, หน้า 116) จากการศึกษากลวิธีในการ เล่าเรื่องในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง ดังนี้

2.2.1 ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่อง คือ กำหนดให้ผู้เขียนเป็นผู้รู้เรื่องราวทุกอย่างเกี่ยวกับ ตัวละคร ทั้งที่เป็นเหตุการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร พฤติกรรม และลักษณะนิสัยตัวละคร ผู้เขียนจะทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องแทนตัวละครทุกตัว จากการศึกษาพบว่ามีจำนวน 33 เรื่อง คือ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, เกวียนเล่มสุดท้าย, คนตัดไม้, ครุฑน้อย, คำใส่, คุณปู่แวนดาโต, เจ้าชาย ไม่วิเศษ, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, เจ้าเกอโดเด็กบ้านคอย, แจ็ค ณ ขอบฟ้า, เด็กหญิงนางฟ้า, เด็กหญิงสวน กาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, ทายาทขนมต้ม, นัวก้อยนิ้วโป้ง, บ้านนี้มีรัก, บ้านเรา, ป่าจำ ไก่ ตัดดี นะจ๊ะ, ผีน้อยโลกมายา, ผู้มาเยือน, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, เพื่อนรักริมโขง, มลาปรี, มัจฉา นุ ผจญภัย, มือใหม่หัดโอบอ้อมเพียง, ยายมาลี สัมซา..ฮา..ฮา, ยูโซะพลัดถิ่นแห่งท่าขาม, ลูกแม่น้ำโขง, โลกใบนี้โคจรรอบกระต๊อเหล็กกับหม้อใบเล็ก(และดันไม้ด้วย), สัมสัมวัง, แสงทองเหนือขอบฟ้า, หมอน้อยกายสิทธิ์ และหัวใจทองในใจเธอ ดังตัวอย่างเช่น

2.2.1.1 เรื่องคนตัดไม้ ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมด ดังข้อความว่า (ปางบุญ, 2543, หน้า 151)

“คำพันหุดขึ้นจิ้งจ้งเหมือนถูกมนต์สะกด ไม่รู้จะเริ่มดันสิ่งใด เสียงเครื่องยนต์ และใบพัดยังคงปั่นป่วนอยู่เหนือศีรษะ ถ้าคนพวกนั้นสามารถกระโดดลงมาจับเขาได้ในเดี๋ยวนี คงกระโดดลงมาทันแล้ว

ทำบุญขึ้นนั่งเจียบเหมือนจะรอคำสั่ง ความจริงเขาอยากวิ่งหนีชอกชอนไปใน ป่าทึบเสียตั้งแต่ได้ยินเสียงเฮลิคอปเตอร์นั้นแล้ว แต่ยั้งนึกห่วงน้ำคำพันอยู่ จึงได้แต่รีรอ”

2.2.1.2 เรื่องเจ้าชายไมวิเศษ ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมด ดังข้อความว่า(ปรีดา อัครจันทโชติ, 2548, หน้า 22)

“หนึ่งสัปดาห์หลังวันเกิดครบรอบหนึ่งขวบของเจ้าชาย ความกลางแคลงใจยังไม่คลายไปจากใจพระราชา เขาจึงเรียกโหรหลวงมาเข้าเฝ้าด่วน เป็นเรื่องปกติที่ฐานะของพระราชาที่มีต่อโหรหลวงมักเป็นเรื่องเร่งด่วนอยู่เสมอ

ฝ่าบาทมีอะไรให้กระหม่อมรับใช้หรือพะย่ะค่ะ” โหรหลวงทูลถามพระราชา แล้วปาดเหงื่อที่ผุดขึ้นเต็มหน้าผากของตน ทหารที่พระราชาส่งมาตามถือวิสาสะหุดเขาขึ้นมาจากเตียง เอาเสื้อผ้าสวมให้ ก่อนจะลากแขนเขาวิ่งกลับมายังพระราชวังในเวลาอันรวดเร็ว”

2.2.1.3 เรื่องแจ๊ค ณ ขอบฟ้า ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมด ดังข้อความว่า (เชษฐา สุวรรณสา, 2548, หน้า 35)

“ภาพแจ๊คแก่เดือนหายไปโดยไม่ทิ้งคำอธิบายใด ๆ อีก ทั้งไว้แต่แจ๊คเด็ก กระต่ายอลิซ และยานอวกาศสี่เหลี่ยมอ้อยชื่อ “ยานวอร์ปแวก์” แจ๊คแก่บอกแต่เพียงว่าเขาจะต้องเดินทางไปยังขอบจักรวาลและตามโปรแกรมที่กำหนดไว้

“แล้วไอ้ที่บอกว่ามีกฎเกณฑ์ในทุกที่ที่มีมนุษย์นั้นหมายความว่าอย่างไร” เขาสมควรเชื่อตัวเองในอนาคตได้หรือไม่ เขาอาจถูกหลอกเหมือนรายการขี้มโน่นำดาร่าจำเป็นก็ได้ กล้องทีวีอาจจะโผล่ออกมาตอนที่เขานั่งบนยานด้วยท่าทางโง่ ๆ หลังจากนั้นนั้นพอผ่านไปอีกหนึ่งอาทิตย์ก็มีภาพของเขากำลังนั่งบนยานสี่เหลี่ยมอ้อยเหมือนคนดังต้องถ่ายทอดออกไปทั่วประเทศเน่ ๆ เป็นไปไม่ได้หรอกที่จะมีการเดินทางย้อนสู่อดีตหรือเดินทางไปยังขอบจักรวาล”

2.2.1.4 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายเหล็กและหม้อใบเล็ก (และต้นไม้ด้วย) ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมด ดังข้อความว่า (คณา คชา, 2546, หน้า 164-165)

“พื้นที่ที่ก้ำวอกนอกนอกอาคาร เข้าเมืองก็ตกใจเมื่อพบว่าอากาศนอกอาคารค่อนข้างจะเย็นกว่าทุกวัน มีสายหมอกบาง ๆ กระจายคลุมไปทั่วตัวเมือง

“หน้าหนาว หน้าหนาวแล้ว” เจ้าเมืองพึมพำ “ไม่น่าเชื่อเลยที่ไม่ต้องดูแลปฏิบัติก็สามารถรู้ได้ว่านี่เป็นหน้าหนาวแล้ว”

ระหว่างทาง เจ้าเมืองได้หยุดแวะเก็บดอกไม้ไปเป็นระยะ เมื่อเจ้าหญิงออกมาพบเขาจึงมีช่อดอกไม้ถวายเจ้าหญิง”

2.2.1.5 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมด ดังข้อความว่า (เก็ดตะหวา, 2547, หน้า 60-61)

“บ้ายคล้อย...ผิงผิงสังเกตเห็นพวกเด็กผู้ชายวิ่งออกกำลังวนรอบ ๆ สนาม สลับกับการวิ่งสลับฟันปลาอยู่ไปมาอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ส่วนในเรือนพัก เหนอฮ้วน้งเอนตัวบนเบาะยาว ๆ ริมผนังห้อง ค่อย ๆ ยึดตัวไปในทิศทางต่าง ๆ คัดเอว คัดคอ คัดหลังและทำซ้ำ ๆ กันอยู่อย่างนั้น

“ทำอะไรนะเหอฮ้วน” ผิงผิงหันมาถาม

“ฝึกความอ่อนตัว มีปัจจัยสามอย่างที่เพิ่มประสิทธิภาพความอ่อนตัวคือ กระดูก เ็น และข้อต่อ จำนวนของเนื้อเยื่อที่อยู่รอบข้อต่อและความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อที่มีเอ็นคร่อมยึดข้อต่อ” เหนอฮ้วนแยกขาเป็นแนวขนานกับพื้นแล้วอธิบายต่อ “ไม่ว่าใคร ๆ จะทำได้ทุกคน ถ้าขาดการฝึกฝนและสรีระไม่เอื้อต่อการฝึก ก็ต้องทำอย่างอื่น การแสดงมีหลายชุด ทั้งชุดที่โชว์ความสามารถเฉพาะตัว และโชว์ความพร้อมเพรียง”

2.2.2 บุรุษที่หนึ่งที่เป็นตัวเอกเป็นผู้เล่าเรื่อง ซึ่งกลวิธีนี้ ผู้เล่าจะใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง เช่น ข้าพเจ้า ผม ฉัน ดิฉัน หรือเรา เป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองให้ผู้อ่านทราบ จากการศึกษาพบว่ามีจำนวน 9 เรื่อง คือ ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, ปราสาทกระต่ายจันทร์, พยานปากเอก, ย่ำสวนป่า, วันที่โลกไร้แมว, สวรรค์...ข้างถนน, สายฝนบนถนนคอนกรีต และ หมูบินได้ ตัวอย่างเช่น

2.2.2.1 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง ผู้เขียนซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่อง เขียนเล่าเรื่องราวที่ตนเองได้รับทุนเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ฉัน” ดังข้อความว่า (เรียวจันทร์ ผลอนันต์, 2545, หน้า 116-117)

“ฉันมีയാอายุเกือบ ๆ แปดสิบแล้วแต่ก็ยังแข็งแรงมาก ซ้อนมอเตอร์ไซค์ไปจ่ายตลาดกับอาฉันทุกวัน ถ้าวันไหนไม่ได้ออกไปนอกบ้านล่ะก็ คุณย่าจะบอกว่า “เฮ้อ - ย่าจะ คลุ้มคลั่ง” เนอะ - -เอากับคุณย่าสิ

พ่อฉันชอบการเดินทางท่องเที่ยวเป็นชีวิตจิตใจและยังงานเขียนหนังสือเป็นงานอดิเรก ส่วนงานประจำนั้นนะหรอ - -ตั้งแต่ฉันจำความได้พ่อเปลี่ยนมาแล้วไม่ต่ำกว่าสิบหนละมั้ง”

2.2.2.2 เรื่องใบไม้ในทุ่งหญ้า ผู้เขียนให้ตัวละครเอกเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมดโดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ผม” ดังข้อความว่า

“ผมเริ่มเห็นใบ ไม้จากทั่วสารทิศพัฒมาวนรอบ ๆ ตัวของใบกาเดและลุงอัน ใบไม้ยับย้าน ๆ ใบเริ่มหมุนตัวคลุมร่างของทั้งสองไว้ มรสุมใบไม้กองมหิมาเริ่มลอยสูงขึ้น ๆ จากนั้นก็ค่อย ๆ กระจัดกระจาย เมื่อใบไม้พัดหายไปหมดแล้ว ร่างของใบกาเดและลุงอันก็หายไปด้วย” (วันทนี วิบูลศิริ, 2547 ก, หน้า 59)

ตุ๊กตาตะโกนขึ้นว่า “พ่อกับโบกาดหายไปแล้ว!”

ผมก้มลงเก็บกล่องใส่โบไม้สีดำที่เปิดฝาไว้ และพบว่าโบไม้ประจำตัวของโบโป้นยังอยู่ในกล่อง ลุงอ้นลืมเอาไปด้วย ถ้าลุงอ้นไม่มีโบไม้นี้เขาจะรื้อฟื้นความทรงจำของโบโป้นได้อย่างไร เท่ากับลุงอ้นไปเสียเที่ยว”

2.2.2.3 เรื่องพยานปากเอก ผู้เขียนให้ตัวละครเอกเป็นผู้เล่าเรื่อง โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ผม” ดังข้อความว่า (ภาณุมาศ ภูมิถาวร, 2545, หน้า 112-113)

“ผมก้าวเข้าไปในห้องอย่างขลาด ๆ คนไข้หญิงนอนเรียงรายอยู่บนเตียงมากมายหลายสิบเตียง ผมเดินดูตามเตียงต่าง ๆ จนไปถึงเตียงเกือบสุดท้ายจึงเห็นแม่นอนยิ้มอยู่ แม่น้ำตาจะซิดเซียว แต่รอยยิ้มของแม่อีกแจ่มใส

“แม่” ผมกรากเข้าไปหา ทำท่าจะร้องไห้ออกมาเมื่อนึกถึงเงินก้อนโตที่หายไป

“แม่ผ่าตัดเรียบร้อยแล้วลูก” แม่ตอบว่าผมเบา ๆ”

2.2.2.4 เรื่องสวัสดิ์...ข้างถนน ผู้เขียนสมมติให้ตัวละครที่เป็นสุนัขมีความรู้สึกนึกคิดเหมือนคน โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ผม” ดังข้อความว่า (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2545, หน้า 60-61)

“เขาอุ้มผมเดินไปตามทางที่ไปบ้านผม ผมสัมผัสได้ถึงหัวใจของเขาที่อยากรู้เหมือนกันว่าจะมีใครหลงเหลืออยู่ที่บ้านบ้าง “บางที่ยายเขาอาจจะจำแม่แกผิด” เขากะซิบกระซาบบอกผมราวกับว่า อ่านคำถามในใจของผมออกใกล้เข้าไปทุกขณะ กลิ่นของแม่และของพี่ ๆ แรงขึ้นแต่กลิ่นความตายที่รุนแรงก็พุ่งเข้ามาซ้อนทับ ผมทรมานทรมานขอลงจากแขนเขา เขาก็ปล่อยผมลงโดยดี”

จากการศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้ง 42 เรื่องพบว่า ผู้เขียนใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องโดยผู้เขียนเป็นผู้เล่ามากที่สุดมีจำนวน 33 เรื่อง รองลงมาผู้เขียนใช้กลวิธีให้บุรุษที่หนึ่งที่เป็นตัวเอกเป็นผู้เล่าเรื่องมีจำนวน 9 เรื่อง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะว่าการที่ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องเองจะให้อารมณ์ละเอียดในการดำเนินเรื่องได้มากกว่า และยังสามารถสอดแทรกคำสอนไปด้วย

2.3 กลวิธีในการดำเนินเรื่อง จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการดำเนินเรื่อง 2 กลวิธี ดังนี้

2.3.1 การเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทินหรือการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือการเล่าเรื่องโดยการลำดับเวลาก่อนหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการเริ่มเรื่องจากจุดเริ่มต้นก่อน แล้วจึงดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง ไม่มีการเล่าย้อนต้น คือ การเริ่มตัวละครที่วัยเด็ก ก็จะเล่าพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของตัวละครให้เจริญวัยไปเรื่อย ๆ จากวัยเด็กสู่

วัยผู้ใหญ่และวัยชราในที่สุด

จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องตามลำดับ ปฏิทินมี 39 เรื่องคือ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, เกวียนเล่มสุดท้าย, คนตัดไม้, ครุฑน้อย, คำใส่, คุณปู่แว่นตาโต, เจ้าชายไมวิเศษ, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, แจ็ค ฌ ขอบฟ้า, ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง, เด็กหญิงนางฟ้า, เด็กหญิงสวนกาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, ทายาทขนมต้ม, นีวก้อยนีวโป่ง, บ้านนี้มีรัก, บ้านเรา, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, ปราสาทกระต่ายจันทร์, ป่าจำ ไก่ ดีดดี น่ะจะ, ผีน้อยโลกมายา, ผู้มาเยือน, พยานปากเอก, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, เพื่อนรักริมโขง, มลาปรี, มัจฉานุผจญภัย, มือใหม่หัดโอมเพี้ยง, ขายมาลี สัมซ่า ฮ่า...ฮ่า, ลูกแม่น้ำโขง, โลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายกับหม้อเหล็ก (และต้นไม้ด้วย), วันที่โลกไร้แมว, สัมสีม่วง, สวัสดิ์...ข้างถนน, แสงทองเหนือขอบฟ้า, หมอน้อยกายสิทธิ์, หมูบินได้ และหัวใจทองในใจเธอ

2.3.1.1 เรื่องกระเบนยักษ์คู่อาฆาต ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยเริ่มจากเจตน์เด็กหนุ่มผู้ชื่นชอบการตกปลา เขาตกปลากระเบนยักษ์ได้หลายครั้ง แต่เนื่องจากสายเบ็ดของเขามีขนาดเล็กเกินไป ปลากระเบนยักษ์จึงหลุดไปได้ วันหนึ่งเขาและเพื่อนได้ไปดำน้ำยิงปลา เจตน์ได้เผชิญหน้ากับปลากระเบนตัวที่หลุดไปได้ เขาหมายที่จะเอาชีวิตมัน แต่เมื่อเจตน์เห็นมันพยายามที่จะหนี เขาก็สำนึกได้ถึงบาปที่เขากำลังจะทำ จึงตัดสินใจปล่อยปลากระเบนตัวนั้นไป

2.3.1.2 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากการบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละคร ขั้นตอนในการทำนา ต่อมาเล่าถึงการไ้เกวียนซึ่งใช้เป็นยานพาหนะหรือใช้บรรทุกสิ่งของ และสุดท้ายเกวียนเล่มที่ใช้พังจึงต้องไปหาซื้อเกวียนเล่มใหม่จากต่างจังหวัด

2.3.1.3 เรื่องคนตัดไม้ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากเหตุการณ์ที่คำพันกำลังลักลอบตัดไม้ในป่า และมีเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ตามจับเขาในป่า คำพันต้องหนีเอาชีวิตรอด เมื่อเขาใช้เงินในการทำให้ตัวเขารอดจากการถูกจับ เขาจึงกลับมาตัดไม้เหมือนเดิมและถูกเจ้าหน้าที่จับได้อีก สุดท้ายเขาต้องจ่ายเงินและทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่ไว้ประกันเพื่อให้เขารอดจากการติดคุกจนกระทั่งครอบครัวของเขาหมดตัว ต้องทำนาซึ่งเป็นอาชีพเดิมของเขา

2.3.1.4 เรื่องครุฑน้อย ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากการกล่าวถึงตัวละคร คือครุฑน้อย ลักษณะของครุฑน้อยเมื่อโตขึ้นมีลักษณะผิดแปลกจากครุฑตัวอื่น ๆ มันจึงบินได้ ต่อมามันค้นพบความสามารถของตัวเองคือมันสามารถดำน้ำได้ เมื่อเวลาผ่านไป ครุฑตัวอื่น ๆ ต่างลืมนึกถึงเรื่องของครุฑน้อยเหลือเพียงแค่ตำนานที่เล่าต่อกัน

2.3.1.5 เรื่องคำใส่ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่บรรยายถึง

ตัวละครเอกคือคำใสเมื่อเขาอายุ 6 ขวบ ครอบครัวของคำใสมีอาชีพทำนา เมื่อนาล่มพ่อต้องเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ จนเก็บเงินมาจ่ายดอกเบี้ยธนาคาร ได้จึงกลับมาทำนาที่บ้าน เวลาผ่านไป 2 ปี แม่ของคำใสคลอดน้องสาวคนใหม่ ครอบครัวของคำใสจึงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.3.1.6 เรื่องคุณปู่แว่นตาโต ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่การแนะนำตัวละคร และมีเด็ก ๆ มาเป็นแขกของคุณปู่ คุณปู่จึงสอนเรื่องราวต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ ต่อมาเมื่อเด็ก ๆ โตขึ้นเป็นวัยรุ่นหญิงชาย จึงได้กลับมาเยี่ยมคุณปู่และคุณย่าอีกครั้ง และพูดคุยถึงเรื่องราวที่ผ่านมา

2.3.1.7 เรื่องเจ้าชายไมวิเศษ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่ การบรรยายถึงดินแดนแสนวิเศษซึ่งมีเจ้าชายองค์หนึ่งไม่มีของวิเศษเหมือนกับคนอื่น ๆ ในเมือง จึงถูกเนรเทศให้ออกมาเรียนวิชาให้มีของวิเศษติดตัว เมื่อเจ้าชายเรียนจบก็ได้พบเหตุการณ์ที่ทำให้เปลี่ยนแปลงความคิดที่จะได้ของวิเศษ สุดท้ายจึงตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ในป่ากับขอมาน้อยหรือเจ้าหญิงอย่างมีความสุข

2.3.1.8 เรื่องเจ้าหนูขลุ่ยผิว ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มตั้งแต่ เหตุการณ์ที่พะเนินไปเจอหน่อหน้อยและขลุ่ยจิ๋วในกระบอกไม้ไผ่ จนกระทั่งหน่อหน้อยอายุ 9 ขวบ ได้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้นในหมู่บ้านทำให้หน่อหน้อยรู้ว่าตนเองเป็นใคร ต่อมาพะเนินและพวกคนโตถูกจับไปเป็นแรงงานทาสในมหิมานคร หน่อหน้อยและเดินตามไปช่วยได้สำเร็จและเดินทางกลับมาสู่ภูทะลุฟ้า

2.3.1.9 เรื่องแจ็ค ฌ ขอบฟ้า ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มตั้งแต่การบรรยายถึงแจ็ค ซึ่งเป็นเด็กช่างฝัน เขาฝันที่จะได้ไปสัมผัสขอบอวกาศ แล้ววันหนึ่งเขาได้เจอกับตัวของเขาในอีก 30 ปีข้างหน้า แจ็คก็ได้บอกกับแจ๊คว่าในอนาคตเขาเป็นผู้สร้างเครื่องเดินทางข้ามมิติเวลา แจ็คได้ไปสัมผัสขอบอวกาศโดยยานวอร์ปแวกซ์ สุดท้ายแจ็คก็ได้ช่วยนำลิงชิมแปนซีกลับสู่ทวีปแอฟริกาโดยยานวอร์ปแวกซ์ได้สำเร็จ

2.3.1.10 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยผู้เขียนเล่าเรื่องเริ่มจากเหตุการณ์ที่สนามบินในประเทศสหรัฐอเมริกาจนมาถึงประเทศกัวเตมาลา การใช้ชีวิตเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนเป็นเวลา 1 ปี ในวันที่ต้องกลับประเทศไทยด้วยความรู้สึกผูกพันกับครอบครัวอุปถัมภ์และเพื่อนในต่างแดน

2.3.1.11 เรื่องเด็กหญิงนางฟ้า ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ของตัวละคร โดยเริ่มจากการแนะนำตัวละครมีเตี้ยว ณัฐ และนุ่น และเด็กหญิงนางฟ้า แม่ของเตี้ยวมีอาชีพร้อมมาลัยขาย เตี้ยวขอพรจากเด็กหญิงนางฟ้าให้เขามีเงินมาก ๆ แต่เธอบอกเตี้ยวว่า ถ้าอยากได้อะไรให้

เริ่มต้นทำเอง ไม่ควรขอพรจากใคร เดี่ยวจึงรับจ้างเป่าลูกโป่งในงานวัดเพื่อนำเงินมาให้แม่ ทำให้แม่ภูมิใจในตัวเด็ชามาก

2.3.1.12 เรื่องเด็กหญิงสวนกาแฟ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวหนึ่ง ซึ่งมีพ่อ แม่ ย่า พี่โม น้องมุก ต่อมาแม่ก็คลอดน้องมินและน้องเม พ่อของน้องมุกทำสวนกาแฟในจังหวัดชุมพร จนกระทั่งเกิดพายุเกย์ในภาคใต้ทำให้สวนกาแฟของพ่อ และบ้านของย่าเสียหาย อีกทั้งน้องมุกยังได้สูญเสียพี่โมไปด้วย

2.3.1.13 เรื่องตะวันทอในทุ่งกว้าง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากการกล่าวถึงชีวิตประจำวันของดิน แม่และลุง ต่อมาเมื่อดินเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงได้เข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพฯ และพักอยู่กับหลวงอาที่วัด ดินได้เรียนรู้ชีวิตในเมืองตลอดการเรียนในกรุงเทพฯ เมื่อดินเรียนจบทำงานในกรุงเทพฯ ในวัยชราดินได้กลับมารับราชการครูในบ้านเกิดของตัวเอง

2.3.1.14 เรื่องทายาทขนมต้ม ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากการกล่าวถึงชีวิตของกล้า เด็กหนุ่มผู้ชื่นชอบศิลปะมวยไทยและเรียนรู้ไว้เพื่อป้องกันตัวและสืบทอดไว้ให้คนรุ่นต่อไป กล้าต้องขึ้นชกกับคมฉาน นักมวยรุ่นใหญ่ที่กำลังจะแขวนนามแต่เขาไม่ต้องการทำเช่นนั้น จึงให้โจนาธาน ลูกพี่ลูกน้องของเขาขึ้นชกโชว์แทน ตลอดเวลาที่กล้าเรียนมวยไทย เขาถูกไฟและวายุ เพื่อนในหมู่บ้านเดียวกันดูถูกในวิชามวยไทยตลอดมา สุดท้ายกล้าก็สามารถพิสูจน์ให้ไฟและวายุยอมรับในศิลปะมวยไทย

2.3.1.15 เรื่องนิ้วก้อยนิ้วโป้ง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากการกล่าวถึงตัวละคร คือขานิ้วก้อยและขานิ้วโป้ง ขานิ้วก้อยเป็นเกษตรกร และมีฐานะยากจน จึงต้องขยันทำงานและอดออม ส่วนขานิ้วโป้งเป็นนักธุรกิจ มีฐานะร่ำรวยใช้เงินฟุ่มเฟือย ต่อมาเมื่อขานิ้วก้อยมีฐานะดีขึ้นแต่ขานิ้วโป้งกลับยากจนลง ขานิ้วก้อยจึงสอนให้ขานิ้วโป้งใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

2.3.1.16 เรื่องบ้านนี้มีรัก ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากการแนะนำตัวละคร คือ พ่อ แม่ ดัน ต่อ แตน วันหนึ่งแม่เห็นตุ๊กตาของแดนที่แสงจันทร์เพื่อนของต่อเย็บซ่อมให้ต่อผิคุรูปรางจิงชวนแสงจันทร์มาเรียนเย็บตุ๊กตาที่บ้านพร้อมกับแดน ตั้งแต่นั้นครอบครัวนี้จึงรับแสงจันทร์เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวให้เรียกว่าพ่อและแม่ 3 ปีผ่านไปพ่อต้องย้ายไปทำงานในภาคใต้ ไม่สามารถพาแสงจันทร์ไปได้ เหลือไว้เพียงความผูกพันที่มีให้แก่กัน

2.3.1.17 เรื่องบ้านเรา ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเป็นเรื่องของครอบครัวของจอม ซึ่งมีอาชีพทำนาในจังหวัดสงขลา เมื่อเว้นว่างจากการทำนาครอบครัวของจอมต้องย้ายเข้าไปหางานทำในเมือง แต่พวกเขาก็ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเมืองได้ จึงย้ายกลับ

มาที่บ้านเกิดตามเดิม และใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.3.1.18 เรื่องใบไม้ในทุ่งหญ้า ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากการแนะนำตัวละครเอก คือ ตู วันหนึ่งเขาได้เจอมนุษย์ใบไม้ที่บ้านของลุงอื่น ชื่อใบกาดมาตามหาใบไม้ประจำตัวที่หายไป เมื่อตูและน้อง ๆ สามารถช่วยใบกาดตามหาใบไม้ประจำตัวได้แล้ว ได้เดินทางไปยังดินแดนแห่งความเหมือน และได้นำใบไม้ประจำตัวของใบโป้นเพื่อนของลุงอื่นในวัยเด็ก คืนให้ใบโป้น การผจญภัยในดินแดนแห่งความเหมือนทำให้ตูได้ค้นพบตัวเองและเข้าใจว่าการที่เขาแตกต่างจากเพื่อนนั้นไม่ใช่สิ่งผิด

2.3.1.19 เรื่องปราสาทกระดาษจันทร์ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสองพี่น้อง แจ่มแจ๋วและจันทร์เจ้า วันหนึ่งทั้งคู่พบเหตุการณ์ประหลาดเกิดขึ้น และรู้ว่าแม่ของตัวเองเป็นมนุษย์ดาวซุนา ดาวที่อยู่ในมิติคู่ขนานของโลก แจ่มแจ๋วและจันทร์เจ้าต้องขึ้นไปบนดวงจันทร์เพื่อหาของวิเศษมาช่วยโลกให้พ้นจากการถูกทำลายป่าไม้ ในที่สุดทั้ง 2 คนก็ทำได้สำเร็จ สุดท้ายจันทร์เจ้าก็เขียนนิยายเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้มนุษย์ได้รู้ถึงคุณค่าของป่าไม้

2.3.1.20 เรื่องป่าจำ โกวี้ ดิดดี นะจ๊ะ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากดิดดีอยากได้ลูกโกวี้ไปเลี้ยงจึงขอลูกโกวี้จากป่าจำ แต่บ้านป่าจำน้ำท่วมจึงต้องนำไปฝากไว้ที่บ้านโก้วี หลานของป่าจำอยู่ที่สุพรรณบุรี วันหนึ่งดิดดีได้ตามป่าจำไปเที่ยวบ้านโก้วี เมื่อทั้งคู่ได้พบกัน ดิดดีเล่าเรื่องในกรุงเทพฯ ส่วนโก้วีสอนให้ดิดดีเรียนรู้เรื่องของเด็กในชนบท เมื่อดิดดีกลับกรุงเทพฯ ทั้งสองก็ยังเขียนจดหมายเล่าเรื่องราวแลกเปลี่ยนกัน ในวันหยุดดิดดีและครอบครัวมาเที่ยวที่บ้านของโก้วี พอปิดเทอมโก้วีก็ไปอยู่บ้านป่าจำที่กรุงเทพฯ เวลาผ่านไป 2 ปีโก้วีกับดิดดีก็ยังเขียนจดหมายเล่าเรื่องของตนให้อีกฝ่ายรับรู้

2.3.1.21 เรื่องผีน้อยโลกมายา ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากการแนะนำตัวละคร คือ ผีน้อยอยู่ในดินแดนมายา ผีน้อยเดินทางมายังโลกมนุษย์เพื่อค้นหาคำตอบเรื่องเกี่ยวกับคน จนกระทั่งเขาได้พบกับเด็ก 3 คนพี่น้องที่ทำให้ผีน้อยเข้าใจความรู้สึกของคนมากขึ้น แต่สุดท้ายเด็ก ๆ ก็ต้องจบชีวิตด้วยน้ำมือของคนที่ไม่เห็นแก่ตัว กลายเป็นผีน้อยอยู่ในดินแดนมายาต่อไป

2.3.1.22 เรื่องผู้มาเยือน ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของค็อกเตอร์เนกที่เผชิญได้พบกับชาวดาวตองที่ขยับยานอวกาศมาสำรวจโลกมนุษย์ ครอบครัวของค็อกเตอร์เนกได้ช่วยเหลือชาวดาวตองตามหาชิ้นส่วนยานอวกาศที่สูญหายไปจนพบ ทำให้ชาวดาวตองสามารถกลับไปยังดาวตองได้สำเร็จ

2.3.1.23 เรื่องพยานปากเอก ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กชายคนหนึ่งซึ่งเผชิญได้เห็นเหตุการณ์การฆาตกรรม วันต่อมาตำรวจจับผู้ต้องสงสัยได้ แต่เขารู้ว่าผิดตัวเพราะเขาเป็นผู้เดียวที่เห็นหน้าคนร้าย แต่เขาไม่กล้าไปเป็นพยานให้ตำรวจเนื่องจากกลัวได้รับอันตราย ในที่สุดเขาจึงตัดสินใจไปเป็นพยานที่สถานีตำรวจ และตำรวจก็สามารถจับตัวคนร้ายได้ถูกต้อง

2.3.1.24 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากลูกหิน ลูกแก้ว นกตและหมาถูกจู่หลงหลอกมาที่สถานีนักมานุษยวิทยาแห่งโลกอนาคตเพื่อนำพวกเขามาทำลายการทดลองการปรับสภาพความเป็นมนุษย์ในตัวเด็ก เด็กทั้ง 4 คนต้องเอาตัวรอดจากเด็กสมบูรณ์แบบและพวกนักวิชาการตั้งหน้าตั้งตา ต่อมาพวกเขาสามารถทำลายโครงการและหนีรอดออกมาได้สำเร็จ

2.3.1.25 เรื่องเพื่อนรักวิม โขง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์เริ่มโดยการแนะนำตัวละครคือ ปุ่ม ล้วน และเตียน ปุ่มกับล้วนเป็นเด็กไทย ส่วนเตียนเป็นลูกคนญวน ทำให้เพื่อนที่โรงเรียนรังเกียจเตียนรวมทั้งล้วนด้วย แต่ปุ่มก็ทำให้ล้วนรู้ว่าเตียนนั้นเลือกเกิดไม่ได้และเข้าใจในตัวเตียนมากขึ้น ต่อมาทั้ง 3 คนจึงเป็นเพื่อนรักกันในที่สุด

2.3.1.26 เรื่องมลาบรี ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ของครอบครัวเผ่ามลาบรี ผู้เป็นพ่อถูกละทิ้งไปเป็นแรงงานทาสตัดไม้เถื่อนในป่า กุน โสะ ลูกชายคนโตจึงออกตามหาพ่อตามเมืองต่าง ๆ โดยความช่วยเหลือของนักมายากล เวลาผ่านไป 3 ปี ในที่สุดกุน โสะก็สามารถตามหาและช่วยเหลือพ่อออกมาได้

2.3.1.27 เรื่องมัจฉานุผจญภัย ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากการบรรยายถึงมัจฉานุซึ่งเป็นเด็กเกร และซุกซนจนพระไวยวิกต้องการจะตัดสินชีวิตจึงออกอุบายให้มัจฉานุเดินทางไปพบพระมารดาในป่าหิมพานต์ ภายหลังมัจฉานุรู้ว่าตนถูกละทิ้ง จึงกระโดดลงไปในเมืองบาดาลและได้พบกับพระมารดา แต่พระนางสุพรรณมัจฉาร้องไห้เสียใจที่ลูกตนเป็นเด็กเกร มัจฉานุสำนึกผิด กลับขึ้นมาขอโทษพระไวยวิกที่เคยดุด่าและไม่เชื่อฟัง

2.3.1.28 เรื่องมือใหม่หัดโอมเพียง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากว่าที่เทพธิดานารีและว่าที่กามเทพลงมาฝึกงานบนโลกมนุษย์ แต่ได้สร้างความวุ่นวายให้กับมนุษย์ผู้ที่เดือดร้อนที่สุดคือเสี่ยจร กิจการ โรงงานเฟอร์นิเจอร์ ที่ดิน บ้าน รถยนต์หายไประมาด กลายเป็นแม่น้ำแทน ในที่สุดเสี่ยจรหาทางออกโดยการสร้างศูนย์ท่องเที่ยวจนประสบความสำเร็จสามารถพลิกวิกฤติเป็นโอกาสได้

2.3.1.29 เรื่องยายมาลี สัมซ่า ฮ่า...ฮ่า ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์เริ่มโดยแม่มดมาลี สัมซ่าต้องย้ายบ้านจากในป่าเข้าไปอยู่ในเมืองกับน้องสาว เมื่อเข้ามาอยู่ในเมือง แม่มด

มาลีต้องทำงานและเงินเพื่อมาซื้ออาหาร และได้เจอกับผู้คนที่เห็นแก่ตัว สังคมที่วุ่นวายจึงไม่สามารถทนอยู่ได้ ในที่สุดแม่แม่มมาลีจึงต้องย้ายกลับไปอยู่ในป่าตามเดิม

2.3.1.30 เรื่องย่าสว่นป่า ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มจากผู้เขียนเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับบ้านและสวนป่าของเขาในวัยเยาว์ เหตุการณ์ที่เขาประกอบวีรกรรมทำให้พ่อและแม่ตกใจคิดว่าเขาตายไปแล้ว ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบท แต่เมื่อครอบครัวต้องย้ายบ้านไปอยู่บ้านใหม่ เขาก็ยังไม่พอใจเท่าบ้านเก่าที่เติบโตมา ท้ายเรื่องเวลาผ่านไป 20 ปีเขาได้มายืนอยู่บ้านเก่าและระลึกถึงความหลังครั้งยังเป็นเด็ก

2.3.1.31 เรื่องลูกแม่น้ำโขง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากเรื่องของป๋มตัวละครเอกของเรื่อง ป๋มเป็นลูกข้าราชการมีฐานะดีกว่าเด็กในละแวกบ้าน จึงทำให้ป๋มไม่ค่อยมีเพื่อน ในงานวันเด็กที่โรงเรียนของแม่ ป๋มได้เพื่อนใหม่ต่างโรงเรียนชื่อล้วนและเชียว ตั้งแต่นั้นมาป๋มก็เล่นอยู่ในกลุ่มของล้วนและเชียว ในตอนท้ายเรื่องป๋มและเพื่อน ๆ ได้ช่วยเหลือนักเตะจากฝั่งลาวที่กำลังจะจมน้ำ ทำให้ป๋มมีเพื่อนเพิ่มมากขึ้น

2.3.1.32 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบกระแทกกับหม้อเหล็ก (และต้นไม้ด้วย) ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจาก ตั้งและเต้เดินทางเข้ามายังเมืองระยองและเปิดร้านอาหารอร่อยจัง ในตอนแรกเจ้าเมืองไม่พอใจที่ทั้งคู่ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในเมืองเปลี่ยนไป แต่ต่อมาก็ยอมรับเพราะทำให้ผู้คนในเมืองมีความสุขกับการที่มีต้นไม้มากขึ้นในเมือง ได้กินอาหารอร่อย สุดท้ายตั้งและเต้ต้องเดินทางไปยังดินแดนแห่งพันธุ์ไม้ โดยมีเจ้าหญิงนานา ภรรยาของเจ้าเมือง รับช่วงสืบทอดร้านอาหารอร่อยจัง

2.3.1.33 เรื่องวันที่โลกไร้แมว ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์โดยเริ่มจากเด็กชายจุกเห็นวัตถุประหลาดคล้ายจานบิน ต่อมาก็มีร้านสารพัดนึกเกิดขึ้นในหมู่บ้าน จากนั้นแมวบนโลกก็หายไปหมด และทุกคนก็ลืมเรื่องเกี่ยวกับแมว มีเพียงจุก เบิ้ม และน้ำหวานเท่านั้นยังจำได้ เด็กทั้ง 3 คนจึงช่วยแมวที่ถูกขังอยู่ใต้ร้านสารพัดนึกโดยพ่อค้าต่างดาวได้สำเร็จ โดยการช่วยเหลือจากนาพา สุดท้ายแมวและมนุษย์ก็กลับมาอยู่ร่วมกันอีกครั้ง แถมจุกยังยกแมวให้กับนาพานำกลับไปที่ดาวของตนด้วย

2.3.1.34 เรื่องส้มสีม่วง ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากเด็กชายจ้อย พี่จิวและแม่ย้ายบ้านมาอยู่ใหม่ วันหนึ่งจ้อยพบต้นฉบับเรื่องดินแดนลึกลับซึ่งเป็นหนังสือที่เขาชอบอ่าน และได้พบว่าบ้านที่อยู่ติดกันเป็นบ้านของลุงเทิดนักเขียนชื่อดัง จ้อยแอบมุดรั้วเข้าไปในบ้านลุงเทิดจึงได้รู้ว่าเรื่องที่ลุงเทิดแต่งเป็นเรื่องจริง ลุงเทิดกำลังเปิดโปงเรื่องกองทัพบราบฝันอยู่ จ้อยและแก้ม ลูกสาวแม่ค้าหน้าบ้านลุงเทิดจึงช่วยกันขัดขวางกองทัพบราบฝันได้สำเร็จ ลุงเทิดสามารถเขียนหนังสือจบได้

2.3.1.35 เรื่องสวัสดิ...ข้างถนน ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากมีลูกสุนัขตัวหนึ่งพลัดหลงกับแม่และพี่ ๆ ของมัน ลูกสุนัขกลายเป็นสุนัขเร่ร่อน เมื่อคนใจดีมาพบก็จะเก็บมัน ไปเลี้ยง มันไปอยู่กับเจ้าของหลายต่อหลายคน จนกระทั่งมันถูกเทศกิจจับไปแต่ก็หนีรอดมาได้ สุดท้ายมันก็ได้พบแม่ และได้อยู่กับแม่ถึงแม้ว่าแม่จะจำมัน ไม่ได้ก็ตาม

2.3.1.36 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากหลังจากที่พ่อตาย เสาเอกและแม่ต้องย้ายบ้านไปอยู่ที่เขานมนาง ชาวบ้านที่เขานมนางดื่มเหล้าเถื่อนเป็นอาชีพเสริมเมื่อนาล่ม แม่ของเสาเอกจึงต้องดื่มเหล้าเถื่อนด้วยความจำเป็น ต่อมาเสาเอกต้องเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ วันหนึ่งแม่ส่งจดหมายมาบอกให้กลับมาอยู่ที่บ้านเพราะแม่ขายบ้านเก่าได้ เสาเอกกลับมาช่วยแม่ทำนา และเข้าเรียนในศูนย์ฝึกวิชาชีพใกล้บ้าน หลายปีผ่านไปเขาเรียนจบจากโรงเรียนและทำการเกษตรตามที่ได้เรียนมา

2.3.1.37 เรื่องหมอน้อยกายสิทธิ์ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากเด็กชายปิงป่วยเป็นโรคมะเร็งในเม็ดเลือดขาว เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเด็กแห่งนี้กว่า 3 ปีแล้ว ในวอร์ดที่ปิงอยู่มีเด็กคนอื่น ๆ ที่ป่วยด้วยโรคต่างกันอีกหลายคน ปิงรักษาตัวอยู่นานจนกระทั่งช่วงหนึ่งมีภาวะแทรกซ้อนมากจนต้องตัดขาซ้ายต้องใส่ขาเทียมแทน แต่ปิงก็ไม่ย่อท้อเพราะได้รับกำลังใจจากคุณปู่ คุณย่า คุณหมอและเพื่อนของเขา ในที่สุดปิงและเพื่อน ๆ ก็อาการดีขึ้นและกลับมาอยู่ที่บ้าน ภายหลังมีการแข่งขันกีฬาที่โรงพยาบาลปิงและเพื่อน ๆ ก็เข้าร่วมกันแข่งขันฟุตบอลด้วย

2.3.1.38 เรื่องหมูบินได้ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากมีลูกหมูกองดิน เกิดมาพร้อมกับมีปีกเล็ก ๆ งอกจากกลางหลัง มันจึงฝันอยากจะเป็นได้แต่หมูตัวอื่น ไม่เชื่อว่ามันจะบินได้ ในที่สุดกองดินและหมูตัวอื่นก็ลืมเรื่องที่กองดินอยากจะเป็น เวลาผ่านไปกองดินกลายเป็นแม่หมู ลูกของมันก็เดินมาบอกว่าอยากจะเป็นได้ เรื่องราวที่มันเคยลืมไปทั้งหมดไหลย้อนวนกลับมาอีกครั้ง

2.3.1.39 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากผิงผิงเด็กสาวที่ไม่เคยเข้าใจในความรักของพ่อ ต่อมาเมื่อเธอต้องเข้าไปใช้ชีวิตของคณะกายกรรมที่มาจากประเทศจีน ทำให้เธอเข้าใจในตัวพ่อมากขึ้น ผิงผิงขอโทษพ่อหลังจากนั้นไม่นานพ่อก็ป่วยและเสียชีวิต เวลาผ่านไปหลายปีผิงผิงโตเป็นสาววัยรุ่นที่รู้จักคุณค่าของตัวเองจากคำสอนของพ่อ

2.3.2 การเล่าเรื่องย้อนต้น คือการดำเนินเรื่องที่เล่าย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ดังนั้นเรื่องจึงอาจเริ่มต้นที่ตอนใดตอนหนึ่งก็ได้ แต่มีวิธีการย้อนกลับขึ้นมา อาจให้ตัวละครนิกย้อนไปถึงความหลังหรือเรื่องในอดีตของตนหรือผู้เขียนเล่าเรื่องย้อนต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งว่าก่อนที่จะตัวละครจะดำเนินชีวิตมาถึงตอนนี้นั้นแต่ก่อนเคยมีเรื่องราวที่สำคัญ ๆ อะไรเกิดขึ้นแก่ตัวละครมาแล้วบ้าง

จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องย้อนต้นมี 3 เรื่องคือ เจ๊าะเกอโด้เด็กบ้านคอย, ยูโอะพลัดถิ่นแห่งท่ายูมา, และสายฝนบนถนนคอนกรีต

2.3.2.1 เจ๊าะเกอโด้เด็กบ้านคอย ดำเนินเรื่อง โดยการเล่าเรื่องของเจ๊าะเกอโด้เด็กชาวปาเกอะยอ ผู้เขียนย้อนอดีตโดยให้ปู่และย่าของเจ๊าะเกอโด้เล่าถึงเรื่องเกี่ยวกับปาไม้ในอดีตที่อุดมสมบูรณ์ผุดกับปัจจุบัน อีกทั้งคำสอนของย่าที่คอยสอนให้เขาทำความดี จนจบลงที่เจ๊าะเกอโด้คิดถึงคำสอนของย่าและรู้ว่ามันคือความรักที่ย่ามีให้กับเขานั่นเอง

2.3.2.2 ยูโอะพลัดถิ่นแห่งท่ายูมา ดำเนินเรื่อง โดยเริ่มจากการกล่าวถึงวิถีชีวิตของตัวตัวละครคือยูโอะชาวประมงในจังหวัดปัตตานีและชัน ลูกชายของเขา เมื่อชันเรียนจบชั้นประถม ยูโอะจึงพาชันเข้าไปเรียนต่อในตัวจังหวัด และได้เล่าเรื่องย้อนไปในสมัยสงครามโลก เพื่อบอกชันถึงชาติกำเนิดที่แท้จริงว่าเขาเป็นทหารญี่ปุ่นตกค้างจากสงครามโลก มาตั้งรกรากในประเทศไทย เรื่องจบลงเมื่อน้องชายของยูโอะซึ่งอยู่ที่ญี่ปุ่นทราบข่าวการมีชีวิตของพี่ชาย จึงเดินทางมารับตัวเขา แต่ยูโอะป่วยเป็นปอดบวมและเสียชีวิต ชันจึงได้กลับไปอยู่กับญาติพี่น้องของเขาที่ญี่ปุ่น

2.3.2.3 เรื่องสายฝนบนถนนคอนกรีต ดำเนินเรื่อง โดยการที่ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่อง โดยเริ่มเรื่องจากที่ตัวละครคือปลายรุ้งพรรณมาถึงความรู้สึกเสียใจที่นายน้ำ ชายที่ลักพาตัวเธอไปต้องติดคุก จากนั้นจึงเล่าย้อนไปถึงก่อนที่เธอจะถูกจับตัวไปเรียกค่าไถ่ จนถึงเหตุการณ์ระหว่างที่ถูกจับตัวไป จนกระทั่งตำรวจตามจับคนร้ายได้และเธอกลับมาอยู่บ้านกับปู่ จนจบลงที่ปลายรุ้งและปู่ไปเยี่ยมนายน้ำที่โรงพัก

จะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่อง โดยใช้การเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทินมากที่สุดคือ 39 เรื่อง แต่ใช้การเล่าเรื่องย้อนต้น 3 เรื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย รวดเร็วและไม่ทำให้สับสน

3. การปิดเรื่อง คือ จุดจบของเรื่อง ซึ่งนับว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นตอนที่ประเมินผลให้รู้ว่าผู้อ่านมีความประทับใจต่อวรรณกรรมเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น ผู้เขียนใช้กลวิธีในการปิดเรื่อง 3 วิธี ดังนี้

3.1 แบบเป็นจริงในชีวิตหรือให้แนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้อ่าน คือการจบเรื่องแบบทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบเอง เพราะในชีวิตจริงมีปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถแก้ปัญหาคำตอบให้แก่ปัญหานั้นได้ จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนนิยมใช้วิธีการปิดเรื่องแบบเป็นจริงในชีวิตมีจำนวน 17 เรื่อง คือ เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย, คนตัดไม้, กรูทน้อย, เจ๊าะเกอโด้เด็กบ้านคอย, ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, ทายาทขนมต้ม, นิ้วก้อยนิ้วโป้ง, บ้านนี้มีรัก, บ้านเรา, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, พยานปากเอก, เพื่อนรักริมโขง, มัจฉานุผจญภัย,

ยูโซะพลัดถิ่นแห่งท่ายามู, สายฝนบนถนนคอนกรีต, หมูบินได้ และหัวใจทองในใจเธอ

3.1.1 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย ปิดเรื่องด้วยแนวคิดของอุ้นเมืองที่กล่าวถึงการอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอด ดังข้อความว่า (อโศก ศรีสุวรรณ, 2542, หน้า 179)

“มันก็ดี แต่จะมีสักกี่คนที่คิดอย่างลูก ลำพังตัวเราเองก็ยังคงไปไม่รอด ทุกคนต้องร่วมมือกันจึงจะสืบทอดสิ่งที่มีค่าเหล่านี้ไว้ได้ ไม่เฉพาะแต่เกวียนเท่านั้น รวมถึงทุก ๆ อย่างด้วย สิ่งต่าง ๆ ที่คนรุ่นก่อนยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาหากเป็นเรื่องถูกต้องดีงาม เราก็ควรช่วยกันอนุรักษ์ไว้สืบไปไม่ให้สูญหาย”

3.1.2 เรื่องคนตัดไม้ ปิดเรื่องโดยที่ตัวละครได้รับผลจากการกระทำที่ได้ทำไว้ คือคำพันซึ่งเคยลักลอบตัดไม้เถื่อนจนร่ำรวย ภายหลังถูกจับได้ และต้องใช้ทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่ทั้งหมดวิ่งเต้นจนรอดจากการติดคุก คำพันต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่โดยการทำงาน ซึ่งเป็นอาชีพที่พ่อแม่ของเขาได้มอบไว้ ดังข้อความว่า (ปรางบุญ, 2543, หน้า 207)

“คำพันยืนเกาะรั้วมองกลับเข้าไปในบริเวณบ้าน ดูว่างเปล่าและแปลกตา รอยหลุมที่ถูกขุดและยกเสาขึ้นปรากฏอยู่อย่างเด่นชัด เขาสร้างบ้านหลังใหญ่ขึ้นได้รวดเร็วเหลือเกิน และต้องสูญเสียมันไปอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน คำถามเก่า ๆ รอบวนจิตใจอยู่หลายวันผุดขึ้นมา หลังจากนั้นต่อไปเขาจะทำอะไร....”

3.1.3 เรื่องครุฑน้อย ปิดเรื่องโดยการให้ข้อคิดในเรื่องการมีความแตกต่างที่โดดเด่นกว่าผู้อื่นของครุฑน้อยทำให้เป็นครุฑที่แปลกแยกจากสังคมครุฑ แต่มันก็ภูมิใจในความสามารถของตัวเอง ไม่ปล่อยให้กระแสสังคมคมพาให้มันหลุดไปจากตัวตนที่แท้จริง ดังข้อความว่า (คอยนุช, 2548, หน้า 134)

“หลังการช่วยเหลือครุฑทั้งสาม ครุฑน้อยออกเดินทางโดยใช้จุมูกที่หุบได้ของมัน เป็นเครื่องนำทาง จุมูกที่ทำให้ผู้ที่บินไม่ได้สามารถช่วยชีวิตผู้ที่บินได้ จุมูกที่ทำให้มันเป็นผู้เลือกหนทางให้ตัวเอง แม้ว่าจะแปลกแยกจากครุฑอื่น แม้ว่าจะดูประหลาด และวิกรรมของมันจะถูกโลกลิ้มเลือนในที่สุด แต่มันยังคงยืนยันที่จะใช้จุมูกที่หุบได้ดำเนินาและสละตนสืดค่าของมันอย่างภาคภูมิใจ...”

3.1.4 เรื่องเจ้าเกอโดเด็กบ้านคอย ปิดเรื่องโดยให้ข้อคิดถึงการนึกถึงคำสั่งสอนที่ดิดามของปู่ย่าตายาย และบรรพบุรุษ และนำมาใช้พัฒนาตนเองต่อไป ดังข้อความว่า (อุคร วงษ์ทับทิม, 2545, หน้า 47)

“เขานึกถึงย่าหมี และให้คำมั่นสัญญาอยู่ในใจเงียบ ๆ ว่า จะสืบสานมรดก เดินตามรอยเท้าปู่ย่าตาทวด และเป็นปาเกะญอที่ดี

คำสอนของยาคืออณูณิแห่งปัญญา เวลาที่เราารู้แล้วว่ารักเขามากเพียงไร
คำสอนของยาคือความรักที่ยามีให้เขานั้นเอง”

3.1.5 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง ปิดเรื่องโดยให้ข้อคิดเรื่องการทำอะไรต้องพยายาม
ทำให้เต็มความสามารถ คือทำให้ดีที่สุด ดังข้อความว่า (เรียวจันทร์ พลอนันต์, 2545, หน้า 235)

“ข้าพเจ้าเดินผ่านมาเส้นทางนี้เพียงครั้งเดียว จึงจะพยายามทำให้ดีที่สุด

ไม่ว่าเส้นทางที่ผ่านมาจะคดเคี้ยวเลี้ยวลัดสักเพียงไหน ฉันก็พอใจแล้วที่ฉันได้ทำ
ทุกสิ่งอย่างดีที่สุด เท่าที่เด็กผู้หญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่งจะทำได้ ภายใต้ความหวัง ความฝัน และได้ดวง
ตะวันนี้...”

3.1.6 เรื่องตะวันทอในทุ่งกว้าง ปิดเรื่องโดยการให้ข้อคิดจากความเป็นจริงที่ว่า
สังคมชนบทที่เคยสงบสุขได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปด้วยความทันสมัยของสังคมเมืองที่เข้ามาแทรกซึม
ดังข้อความว่า (อโศก ศรีสุวรรณ, 2543, หน้า 141-142)

“บ้านทุ่งหลวงเปลี่ยนไปแล้ว ความอสังการแห่งสังคมชนบทถูกลบกลืน ความ
ผูกพันฉันเพื่อนบ้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวอันบริสุทธิ์ ความรักความเอื้ออาทร เริ่มจากหายไปจาก
หมู่บ้าน ความเห็นแก่ตัว ความแก่งแย่งฉาบฉวย ฉกฉวยโอกาสเอารักเอาเปรียบเข้ามาแทนที่ คุณความ
ย่ำยืรุดเร็วประหนึ่งสายน้ำเชี่ยวในฤดูน้ำหลาก น้ำเสียด้ายที่วันคืนเก่า ๆ อันแสนสุขและเต็มไปด้วย
ความเอื้ออาทรห่วงใยเกาแก่นั้น กำลังจมหายไปกับสายน้ำอันเชี่ยวไหลนั้น...”

3.1.7 เรื่องทายาทขนมต้ม ปิดเรื่องด้วยข้อคิดเรื่องการสืบทอดศิลปะมวยไทยและ
ระลึกถึง นายขนมต้ม ผู้เป็นตำนานแห่งมวยไทย ดังข้อความว่า

“หลับตาเถิด ขนมต้ม ปรมจารย์ในตำนานผู้ล่วงลับบนแผ่นดินไทย ทายาทยุทธ์
อีกคนมานับ ยังรอการสืบทอดศิลปะแห่งมวยไทย สายเลือดสยามย่อมอยู่เหนือนิยามความแห้งเหือด
ไม่ว่าจะอีกกี่ปี...” (จิต ชยากร, 2547, หน้า 133)

3.1.8 เรื่องนิ้วก้อยนิ้วโป้ง ปิดเรื่องด้วยคำสอนของตัวละครให้รู้ว่า สิ่งที่มีมนุษย์เรา
จะสอนให้กันได้ นอกเหนือจากเรื่องราวอื่น ๆ แล้ว คือความรักที่มีให้แก่กัน ดังข้อความว่า
(ศรี เกศมณี, 2546, หน้า 160)

“แก่มองดูหน้าเหี่ยว ๆ ของปู่โตะโต เขานิ่งคิดอยู่นาน จิบชุปจนหมดถ้วย
ปู่โตะโตเติมให้เขาอีกด้วยความรักใคร่เอ็นดู เขารู้แล้วว่าปู่สอนให้เขาถึงความแตกต่างของชาติ
พันธุ์ วัฒนธรรม และอะไรอีกหลายอย่าง แต่มีสิ่งหนึ่งที่นิ้วก้อยจะสอนนิ้วโป้งได้ คือความรักที่มีให้
กันและกันนั้นใจ เหมือนอย่างที่ปู่โตะโตรักเขา และมีให้แก่เขาอย่างไม่มีวันหมดสิ้น”

3.1.9 เรื่องบ้านนี้มีรัก ปิดเรื่องด้วยการให้ข้อคิดที่ว่า คนเรานั้นเลือกเกิดไม่ได้ แต่สามารถเลือกทำในสิ่งที่ดีงามได้ เพื่อชีวิตของเราเอง ดังข้อความว่า (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 143)

“เราเลือกเองไม่ได้ บางอย่างเราต้องขึ้นต่อคนอื่น ต่อครอบครัว ต่อสังคม เราเลือกเป็น ไม่ได้ แต่เราเลือก ทำ ได้ ใช้”ไหมต้น ต่อ

พ่อหันไปถามลูกชาย สองคนพยักหน้าพร้อมกัน

“เรามีหน้าที่ ทำ ชีวิตให้ดีที่สุดตามชีวิตที่เรา เป็น เพื่อให้ชีวิตของเรางดงาม”

3.1.10 เรื่องบ้านเรา ให้ข้อคิดเรื่องการสำนึกรักบ้านเกิดในชนบท การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ต้องดิ้นรนไปหางานทำที่อื่น ดังข้อความว่า (สว่าง คงยก, 2547, หน้า 168)

“จอมรู้สึกว่ามีบ้านของเขาคือมีชีวิตชีวา ต่างคนต่างได้ข่าวไว้กินเต็มยั้ง มีปลาในลำคลองให้หากิน ได้อยู่เสมอ ปลุกผักขายเป็นรายได้เสริมให้ครอบครัวพออยู่พอกิน ไม่เดือดร้อนสำคัญที่สุดไม่ต้องดิ้นรนไปหางานทำที่อื่นหลังฤดูเก็บเกี่ยว

จอมและเพื่อนทุกคนจึงรู้สึกรักบ้านเกิด คิดไว้ว่า โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ จะร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านของตัวเองให้มีกินมีใช้น่าอยู่ เหมือนที่ผู้ใหญ่รุ่นนี้ได้ทำไว้”

3.1.11 เรื่องใบไม้ในทุ่งหญ้า ให้ข้อคิดเรื่องถ้าผู้ใหญ่เข้าใจความเหมือนในตัวเอง และความแตกต่างในตัวผู้ใหญ่ เมื่อโตก็ตามที่เด็กโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะสามารถเข้าใจความต้องการของเด็กได้ ดังข้อความว่า (วันทนีย์ วิบูลศิริ, 2547 ก, หน้า 173)

“ผมรู้แล้วละ ดินแดนแห่งความเหมือนอยู่ในตัวผมใช้ไหมละ แล้วดินแดนแห่งความต่างก็คือการเติบโตไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ผมเข้าใจแล้วว่าเพราะอะไรลุงอ้นเข้าใจผม เข้าใจโด่ง เข้าใจตุ๊กตา เพราะลุงอ้นรักษาดินแดนแห่งความเหมือนเอาไว้ได้ ลุงอ้นจึงเป็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจโลกแห่งความคิดของเด็ก ๆ ...”

3.1.12 เรื่องพยานปากเอก ปิดเรื่องโดยให้ข้อคิดในเรื่องการทำความดีโดยไม่ต้องการผลตอบแทน ดังข้อความว่า (ภาณุมาศ ภูมิถาวร, 2545, หน้า 133)

“ผมอยากจะแน่ใจว่าผมต้องการทำความดีเพื่อความดีเท่านั้น ไม่ปรารถนาการยกย่องและชื่นชม เหมือนผู้ที่ปิดทองหลังพระยอมไม่ต้องการการรับรู้เช่นกัน”

3.1.13 เรื่องเพื่อนรักริมโขง ปิดเรื่องโดยให้ข้อคิดเรื่องมิตรภาพ ไม่ว่าจะเป็นคนชาติใด ภาษาใด หากมีความรักให้แก่กันก็สามารถหลอมรวมคนเราให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ดังข้อความว่า (เขมชาติ, 2547, หน้า 126-127)

“ปู่ยิ้มให้กับมิตรภาพที่กำลังจะก่อตัวขึ้นของเพื่อนรักทั้งสอง มันช่างเป็นภาพที่งดงามและยิ่งใหญ่สำหรับเขานัก เจ้าหนูถามตนเองจนนับครั้งไม่ถ้วนว่า ไทย ลาว หรือญวน

มันแตกต่างกันตรงไหน เมื่อโตขึ้นป๋มก็ยังมั่นใจในความคิดของเขาว่า ที่จริงแล้วมนุษย์เราทุกคนต่างเกิดมาเท่าเทียมกันทั้งสิ้น ไม่ว่าพ่อแม่เราจะเป็นใครมาจากไหนหรือว่าอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม หากว่าเรามีความรักและมิตรภาพให้กันและกันแล้ว ย่อมก่อให้เกิดเป็นพลังมหาศาลอาจสามารถกลืนและหล่อหลอมคนเราให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้”

3.1.14 เรื่องมัจฉานุผจญภัย ปิดเรื่องโดยให้ข้อคิดว่าการที่ผู้ใหญ่คอยอบรมสั่งสอนหรือว่ากล่าวตักเตือนนั้น เป็นการหวังดีทั้งสิ้น เหมือนที่พระไวยวิกและพระฤาษีคอยสั่งสอนมัจฉานุไม่ให้เป็นเด็กเถร ดังข้อความว่า (๗ คีตกาล, 2547, หน้า 138)

“ลับหลังพวกเขาที่หายลับเข้าไปในเงาป่า พระฤาษีทั้งสองคนและกุมารทองซึ่งยืนมองอยู่บนกระเบื้องอาศรมยื้มบาง ๆ อย่างชื่นใจ ต่อจากนั้นมัจฉานุคงเข้าใจแล้วว่า ผู้ที่ยอมเหนื่อย คอยบ่นและเพียรสอนให้ทำตัวดีจนบางครั้งนำรำคาญนั้น...คือผู้ที่รักเขาจริง”

3.1.15 เรื่องยูโซะพลัดถิ่นแห่งท่ายามู ปิดเรื่องโดยการให้ข้อคิดที่ตัวละครได้รับผ่านบันทึกของพ่อที่จากไปแล้ว สอนให้เขารู้จักตอบแทนบุญคุณแผ่นดินที่เกิด รวมถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังข้อความว่า (วิน วนาคร, 2546, หน้า 247)

“จงปรารถนาที่จะให้ เมื่อยิ่งให้ เขายิ่งได้ แต่หากเมื่อใดที่เจ้าหวังอยากได้ เจ้าจะไม่ได้อะไรเลย

ให้เกิด เพราะผู้ให้ ย่อมเป็นที่รัก ไม่เพียงแต่สำหรับมนุษยชาติ แต่หมายความว่า รวมถึงแผ่นดินถิ่นเกิด ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มนุษย์นั้น อยู่โดยลำพังไม่ได้อยู่แล้ว อย่าปรับธรรมชาติเข้าหาตัวเรา เพราะนั่นเป็นเรื่องของการอยากได้ แต่รู้จักปรับตัวของตัวเรา เข้าหาธรรมชาติบ้าง เพราะนั่นคือการให้ คืนกลับสู่แผ่นดิน”

3.1.16 เรื่องหุบบินได้ เป็นเรื่องที่ให้ข้อคิดเรื่องความพยายามและการมีอุดมการณ์ที่จะทำในสิ่งที่ตั้งใจไว้ ผู้เขียนปิดเรื่องโดยให้ ลูกหนูเดินมาบอกแม่หนูว่าอยากจะเป็นได้ ทำให้แม่หนูนึกย้อนไปถึงตอนที่ยังเป็นเด็กและมีความพยายามที่จะบินแต่ก็เลิกล้มไปเพราะความขี้ท้อและคำดูถูกจากเพื่อนหนูตัวอื่น ดังข้อความว่า (องอาจ ชาญชัยชีพ, 2546, หน้า 170-185)

“แล้ววันเวลาก็ผ่านไป ผ่านไป...หนูทุกตัวลืมเรื่องหนูเทพเจ้าไปหมดสิ้น...รวมทั้งฉันด้วย ฉันกลายเป็นแม่หนู

วันหนึ่งมีลูกของฉันตัวหนึ่งเดินมาหาฉันแล้วบอกกับฉันว่า... “แม่จ๋า ฉันจะบินจ๊ะ” เหมือนกับเรื่องราวที่ฉันเคยลืมเลือนไปทั้งหมดไหลย้อนวนกลับมาอีกครั้ง แล้วฉันก็ยิ้มอย่างเป็นสุข”

3.1.17 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ปิดเรื่องด้วยบทกลอนที่ให้ข้อคิดเรื่องเด็กที่เกิดมาอยู่ห่างไกลพ่อแม่และถิ่นกำเนิด แต่ก็สามารถยังเติบโตขึ้นได้อย่างงดงามเป็นความหวังของพ่อแม่และตนเองได้ ดังข้อความว่า (เกิดตะหว่า, 2547, หน้า 160)

“ลมแล้งกรรโชกลูกไม้หล่นปลิดปลิว

ลอยลี้จากรากเหง้าถิ่นกำเนิด

เพื่อแตกดอกผลิบานงามล้ำเลิศ

เพื่อก่อเกิดความหวังใหม่ในใจคน”

3.2 แบบสุขนาฏกรรมหรือสุขสำเร็จในชีวิต คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนนิยมใช้วิธีการปิดเรื่องแบบสุขสำเร็จในชีวิตมีจำนวน 22 เรื่อง คือ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, คุณปู่แวนตาโต, คำใส, เจ้าชายไมวิเศษ, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, แจ็ค ณ ขอบฟ้า, เด็กหญิงนางฟ้า, ปราสาทกระต่ายจันทร์, ป่าเจ้าไก่ ตี๊ด ตี๋ นะจ๊ะ, ผู้มาเยือน, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, มลาบริ, มือใหม่หัดโอบอ้อมเพียง, ยายมาลี สัมซ่า ฮ่า...ฮ่า, ย่าสวนป่า, ลูกแม่น้ำโขง, โลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายกับหม้อเหล็ก(และต้นไม้ด้วย), วันที่โลกไร้แมว, สัมสัมวง, สวัสดิ์...ข้างถนน, แสงทองเหนือขอบฟ้า และหมอน้อยกายสิทธิ์

3.2.1 เรื่องกระเบนยักษ์คู่อาฆาต ปิดเรื่องโดยที่ตัวละครซึ่งหมายจะเอาชีวิตปลากระเบนยักษ์ เปลี่ยนใจไว้ชีวิตมันเนื่องจากเกิดความรู้สึกสงสารแม่ปลาที่ปกป้องชีวิตเพื่อกลับไปหาลูกปลา ทั้งคนที่ไว้ชีวิตปลาก็มีความสุขใจ ปลากระเบนยักษ์สามารถกลับไปหาลูกของมันได้

3.2.2 เรื่องคุณปู่แวนตาโต ปิดเรื่องโดยให้เด็กวัยรุ่น 5 คนที่เคยเป็นแขกประจำบ้านของคุณปู่เมื่อครั้งยังเป็นเด็ก มาเยี่ยมคุณปู่ คุณย่าที่บ้านและได้นำสมุดเล่มที่คุณปู่เคยสอนพวกเขามาดูและพูดคุยกันอย่างมีความสุข

3.2.3 เรื่องคำใส ปิดเรื่องโดยที่หลังจากคำใสเคยหนีเรียนไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์ จึงเป็นเหตุทำให้มีเรื่องชกต่อยกับเด็กรุ่นพี่และคำใสต้องโกหกพ่อแม่และแม่ เวลาผ่านไปคำใสคิดว่าสิ่งที่เขานั่นไม่ถูกต้อง เขาจึงตั้งใจที่จะเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นพี่ที่ดีของน้อง

3.2.4 เรื่องเจ้าชายไมวิเศษ ปิดเรื่องโดยให้เจ้าชายและขอทานน้อยหรือเจ้าหญิงใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขในหมู่บ้านเชิงเขาชั้นฆาตน์หลังจากที่ทั้งคู่ได้ร่วมเดินทางผจญภัยร่วมกันมา อีกทั้งเจ้าชายยังได้ข้อคิดในเรื่องการใช้ของวิเศษให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นอีกด้วย

3.2.5 เรื่องเจ้าหนูขลุ่ยผิว ปิดเรื่องโดยให้หน่อหน้อยสามารถเป่าขลุ่ยชนะกองทัพลิงบุรีทั้งห้าพันคนชนะ และสามารถช่วยพ่อและพวกคนโตประจำคอยคนอื่น ๆ ให้รอดพ้นจากการเป็นแรงงานทาสในมหรันคร และทุกคนก็เดินทางกลับภูมิลำเนาและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

3.2.6 เรื่องแจ๊ค ณ ขอบฟ้า ปิดเรื่องโดยที่ตัวละครทุกตัวประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งแจ๊คเป็นนักวิทยาศาสตร์ ขวัญเป็นวิศวกรผู้สร้างยานอวกาศ และตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง นอกจากนี้ทุกประเทศในโลกต่างร่วมมือกันพัฒนาเทคโนโลยีที่จะเดินทางไปให้ถึงขอบจักรวาล

3.2.7 เรื่องเด็กหญิงนางฟ้า ปิดเรื่องโดยที่แม่ของเด็กๆพบกับเขาว่าแม่ภูมิใจที่เขาเป็นเด็กดี มีความขยันและอดทน หลังจากที่เด็กๆรับจ้างเป่าลูกโป่งในงานวัดและนำเงินมาให้แม่

3.2.8 เรื่องปราสาทกระต่ายจันทร์ ปิดเรื่องโดยที่แจ่มแจ๋วและจันทร์เจ้าสามารถนำของวิเศษมาจากดวงจันทร์และช่วยต้นไม้ให้อยู่คู่โลกและหายน้อยใจไม่เดินทางไปอยู่ที่ดาวซุนาจันทร์เจ้าต้องเอานันทิกของเขามาเขียนเป็นหนังสือขายเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวการพิทักษ์ป่าไม้ของพวกเขา จะได้รู้สึกรักและหวงแหนป่าไม้

3.2.9 เรื่องป่าจำ ไก่ ตี๊ด ต๊ะ ปิดเรื่องโดยที่ไก่เขียนจดหมายบอกให้ป่าจำว่าเขาสามารถสอบเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ ครอบครัวของไก่ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงอย่างมีความสุขในชนบท

3.2.10 เรื่องผู้มาเยือน ปิดเรื่องโดยที่ครอบครัวของด็อกเตอร์เอนกสามารถช่วยมนุษย์ดาวตองค้นหาชิ้นส่วนของยานอวกาศที่หายไปได้สำเร็จ มนุษย์ดาวตองจึงสามารถกลับคืนร่างเดิมและรวบรวมชิ้นส่วนยานอวกาศกลับสู่ดาวตองได้

3.2.11 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ อับ ปิดเรื่องโดยที่จุหลงและเด็กทั้ง 4 คนสามารถหนีออกจากสถานีนักมานุษยวิทยาแห่งโลกอนาคตได้ และศาสตราจารย์ไปเหยียดได้เข้าใจคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวเอง คือการมีจิตวิญญาณ มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

3.2.12 เรื่องมลาปรี ปิดเรื่องโดยกุนโอะสามารถช่วยพ่อให้ออกจากการเป็นแรงงานทาสให้กับนายทุนค้าไม้เถื่อนในป่า กุนโอะและพ่อตามหาแม่และน้อง ๆ จนพบ ครอบครัวของกุนโอะกลับมาอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขอีกครั้ง

3.2.13 เรื่องมือใหม่หัดโอมเพียง ปิดเรื่องโดยโครงการของเสียจรและคุณนายช่อทิพย์ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว ต่อจากนั้นทั้งสองจึงได้แต่งงานกัน ส่วนว่าที่เทพธิดานารีและว่าที่กามเทพน้อยก็สามารถผ่านบททดสอบได้เป็นเทพธิดานารีและเป็นกามเทพน้อย จากนั้นเทพทั้งสองได้เหาะกลับสู่สวรรค์

3.2.14 เรื่องยายมาลี สัมซ่า ฮ่า...ฮ่า ปิดเรื่องโดยแม่มดมาลีไม่สามารถทนกับชีวิตในเมืองที่มีแต่ความวุ่นวาย จึงกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในกระท่อมชายป่าพร้อมกับเจ้าแมงมุม หนูจิตริด เจ้าลาดิงดอง และเจ้านกฮูกตามเดิม

3.2.15 เรื่องย่าสวนป่า ปิดเรื่องด้วยการให้เด็กชายจิงที่ท้ายเรือโตเป็นผู้ใหญ่และได้กลับมาที่บ้านเกิดอีกครั้ง ได้หวนระลึกถึงเรื่องราวในอดีตที่เขามีความผูกพันกับบ้านและสวนป่าของเขา เป็นความทรงจำที่แสนสุขของจิงที่ไม่มีวันลืมเลือน

3.2.16 เรื่องลูกแม่น้ำโขง ปิดเรื่องโดยให้ตัวละครเอกของเรื่องคือปุ่นและเพื่อน ๆ ทั้งเพื่อนลาว เพื่อนไทย และเพื่อนญวนต่างเติบโตเป็นผู้ใหญ่และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และในวันสำคัญประจำปีทุกคนจะกลับมาเจอกันที่ริมน้ำโขงอีกครั้ง

3.2.17 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบกระแทกกับหม้อเหล็ก(และต้นไม้ด้วย) ปิดเรื่องโดยให้ตั้งและเต้เดินทางออกจากเมืองระเบียบไปยังดินแดนพันธุ์ไม้ หลังจากที่ทำพวกเขาทำให้เมืองระเบียบเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จากเมืองที่เป็นระเบียบวินัย สะอาด แว่ววามีสิ่งที่เพิ่มมากขึ้นคือต้นไม้ที่เขียวชอุ่มไปทั่วทั้งเมือง ชาวเมืองได้ลิ้มรสอาหารปรุงสุกใหม่ ๆ แทนที่บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป และเกิดฤดูกาลที่มาเยือนหลังจากหายไปนาน

3.2.18 เรื่องวันที่โลกไร้แมว ปิดเรื่องโดยให้จุก เบ็ม น้ำหวาน นภาพง และคุณหมอเจ็ดสามารถช่วยแมวที่ถูกพ่อค้าต่างดาวจับไปขายออกมาจากร้านสารพัดนึกได้สำเร็จ ทำให้แมวและคนกลับมาอยู่ร่วมโลกกันได้อีกครั้งหนึ่ง

3.2.19 เรื่องส้มส้ม่วง ปิดเรื่องโดยให้จ้อยและแก้มช่วยกันปราบปรามกองทัพปราบฝันไม่ให้ขัดขวางการเขียนนวนิยายเปิดโปงอาณาจักรปราบฝัน โดยต่อรองกับกองทัพปราบฝันให้ลุงเทิดเขียนหนังสือต่อไป แลกกับการไม่เปิดโปงให้โลกรู้ว่าอาณาจักรของนักรบปราบฝันอยู่ที่ไหน ลุงเทิดจึงสามารถแต่งหนังสือเล่มใหม่ได้จบ

3.2.20 เรื่องสวัสดิ...ข้างถนน ปิดเรื่องโดยให้ลูกหมาที่กลายเป็นหมาหนุ่มตามหาแม่จนพบ ถึงแม้ว่าแม่จะจำมันไม่ได้ แต่มันก็มีความสุขที่ได้อยู่ใกล้แม่

3.2.21 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า ปิดเรื่องโดยให้เสาเอกและบัวหลวงเรียนจบจากศูนย์ฝึกวิชาชีพ เสาเอกเรียนวิชาช่าง บัวหลวงเรียนทำอาหาร ทั้ง 2 คนต่างใช้ความรู้ที่เรียนมาประกอบอาชีพและใช้ชีวิตอยู่ในชนบทดินแดนบ้านเกิดอย่างมีความสุข

3.2.22 เรื่องหมอน้อยกายสิทธิ์ ปิดเรื่องโดยให้ปิงและเพื่อนอีก 7 คนต่อสู้กับโรคภัยและความเจ็บปวดจนอาการดีขึ้นและกลับไปอยู่ที่บ้าน ต่อมาที่โรงพยาบาลเด็กมีงานแข่งขันกีฬา ปิงและเพื่อน ๆ ร่วมลงแข่งฟุตบอลและใช้ชื่อทีมว่า ทีมคุณหมอกายสิทธิ์

3.3 แบบเศร้าหรือผิดหวัง คือการจบเรื่องด้วยความตาย ความผิดหวัง ความสูญเสีย หรือความล้มเหลวในชีวิต จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนนิยมใช้วิธีการปิดเรื่องแบบเศร้าหรือผิดหวังมีจำนวน 3 เรื่อง คือ เด็กหญิงสวนกาแฟ, ฝันน้อยโลกมายา และสายฝนบนถนนคอนกรีต

3.3.1 เรื่องเด็กหญิงสวนกาแฟ ปิดเรื่องด้วยข้อความในจดหมายที่น้องมุกเขียนถึงพี่โมที่จากไปแล้วเล่าถึงความสูญเสียหลังจากเหตุการณ์พายุภัยในภาคใต้ ครอบครัวของน้องมุกต้องพบกับความสูญเสียทั้งชีวิตของพี่โม และสวนกาแฟที่ทุกคนช่วยกันดูแล ดังข้อความว่า (เม น้อยนาเวศ, 2548, หน้า 197)

“น้องมุกซึ่งแล้วว่า ธรรมชาติมันช่างยิ่งใหญ่และไร้ความปราณีเสียจริง ยิ่งใหญ่เสียจนคนตัวเล็ก ๆ อย่างเราไม่สามารถร้องขอหรือทักทานอะไรได้ น้องมุกส่งสารพ่อ ส่งสารแรงกายแรงใจทุกอย่างที่พ่อบุญเทลงไป ส่งสารที่พ่อต้องมานั่งนับหนึ่งใหม่ ส่งสารยาที่ต้องมานั่งโหยให้ในวันที่ควรจะได้แจ่มใสและมีความสุขในบ้านปลายกับลูกหลานที่เลี้ยงมา

น้องมุกเกลียดพายุ เกลียดคลื่นจ่าจนตายไม่มีวันลืม เกลียดที่มันพรากเอาทุกอย่างที่น้องมุกรักไป

ความฝันของพ่อ ความหวังของย่า

และที่สำคัญ มันพรากพี่สาวคนเดียวที่น้องมุกมี ‘ไปด้วย’

3.3.2 เรื่องพี่น้องโลกมาซา ปิดเรื่องโดยให้คนมาเผาบ้านของหัวปลี ต้นตอ และก้านกล้วยเพื่อนำที่ดินไปสร้างสถานบริการ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามีเด็กอยู่ในบ้าน ทำให้เด็กทั้งหมดรวมถึงลูกสาวของผู้รับการตายในกองไฟด้วย

3.3.3 เรื่องสายฝนบนถนนคอนกรีต ปิดเรื่องโดยให้นายน้ำถูกตำรวจจับดำเนินคดีข้อหาลักพาตัว แม้ว่าปลายรุ่งจะถูกนายน้ำจับตัวไปแต่เธอก็เข้าใจสาเหตุที่นายน้ำจับตัวเธอไป ปลายรุ่งรู้สึกเศร้าใจและส่งสารนายน้ำและคิดว่าตนเองเป็นต้นเหตุให้นายน้ำติดคุกอีกครั้ง

จากการวิเคราะห์หลักวิธีการปิดเรื่องของวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้ง 42 เรื่องพบว่า ผู้เขียนนิยมใช้หลักวิธีการปิดเรื่องแบบสุภาษิตสำเร็จของตัวละครมากที่สุดมีจำนวน 22 เรื่อง รองลงมาคือแบบสมจริงที่ให้แนวคิดมีจำนวน 17 เรื่อง ส่วนการปิดเรื่องแบบเศร้าหรือผิดหวังมีจำนวนน้อยที่สุดมีจำนวน 3 เรื่อง

ด้านการสร้างตัวละคร หมายถึง การสร้างแบบจำลองของคนที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป ตัวละครอาจไม่จำเป็นต้องเป็นคนเสมอไป อาจเป็นสัตว์ ต้นไม้ หรือสิ่งของที่ผู้เขียนสมมติขึ้นก็ได้

เกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักวิธีการสร้างตัวละครที่ผู้วิจัยนำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นคือ

1. การสร้างตัวละครแบบสมจริง
2. การสร้างตัวละครแบบอุดมคติ
3. การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง

4. การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน

การสร้างตัวละครทั้งสี่ลักษณะนี้ ผู้เขียนได้สร้างลักษณะนิสัย บทบาทของตัวละครให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การดำเนินชีวิต คุณธรรม ความขยัน ความอดทน โดยผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิดผ่านตัวละคร ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีบทบาทเด่นในแต่ละเรื่องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสร้างตัวละครแบบสมจริง คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะเป็นไปตาม

ธรรมชาติ จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า การสร้างตัวละครแบบสมจริงมี 20 เรื่อง ได้แก่ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, คนตัดไม้, คำสาป, แจ็ค ฆาตกร, ภูต, ภูตที่ขี้ขลาด, เด็กหญิงสวนกาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, นักร้องนักร้อง, บ้านนี้มีรัก, บ้านเรา, ป้าจ๋า ไก่ ตี๊ดดี นะจ๊ะ, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, เพื่อนรักริมโขง, มลาบรี, ย่าสวนป่า, ยูโตะพลัดถิ่นแห่งท่าขาม, ลูกแม่น้ำโขง, สายฝนบนถนนคอนกรีต, หมอน้อยกายสิทธิ์ และหัวใจทองในใจเธอ

1.1 เรื่องกระเบนยักษ์คู่อาฆาต ตัวละครสำคัญคือเจตน์ เขาเป็นเด็กที่มีปัญหาครอบครัว ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นเด็กที่มีผลการเรียนดี แต่ก็พลาดหวังจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงหันหน้าเข้าหาการตกปลาเพื่อคลายความเศร้า จากนั้นเขาก็ได้เป็นลูกมือแบกกล้องถ่ายภาพนกให้นักปักษีวิทยา เมื่อเขาได้ลงไปดำน้ำยังปลาค้างคาวรู้สึกแรกเขาต้องการที่จะพิชิตมัน แต่เมื่อได้เห็นลักษณะภายนอกในการเอาตัวรอดของปลากระเบนที่มันต้องการเอาชีวิตรอดเพื่อกลับไปหาลูกของมัน เจตน์จึงคิดได้ว่าเมื่อครั้งเขาเข้าไปดูนกในป่าเขาเป็นเพียงผู้สำรวจ แต่ขณะนี้เขาเป็นผู้ล่าชีวิต อีกทั้งตัวของเขาเองก็เป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ จึงสังสารลูกปลากระเบนที่จะต้องขาดแม่เช่นกัน จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีความรู้สึก ความต้องการเช่นเดียวกับเด็กวัยรุ่นชายที่มีความคิดคำนึง การล่าปลากระเบนเป็นสิ่งที่ตื่นเต้นท้าทาย นอกจากนี้ความรู้สึกที่เจตน์ขาดแม่จึงสังสารลูกปลากระเบนเช่นกัน

1.2 เรื่องคนตัดไม้ ตัวละครสำคัญคือ คำพัน ผู้เขียนสร้างตัวละครให้เป็นคนที่มีความทะเยอทะยาน หลงใหลในทรัพย์สิน อำนาจบารมี ในอดีตคำพันมีอาชีพทำนาและลักลอบตัดไม้เป็นงานเสริม แต่เมื่อเงินจากการขายไม้ได้มากขึ้น เขาจึงหันมาตัดไม้เป็นอาชีพหลัก เมื่อเขาถูกจับจึงต้องใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการตัดไม้ ต่อสู้คดี คดีสินบนเจ้าพนักงานจนตัวเองหลุดพ้นจากคดีความ แต่ทำให้เขาต้องมาเริ่มชีวิตชาวนาใหม่อีกครั้ง จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้อย่างสมจริง เพราะในปัจจุบันมีคนอีกหลายคนที่มีชีวิตอย่างคำพัน การลักลอบตัดไม้ในเขตป่าสงวน มีพนักงานของรัฐเห็นเป็นใจนั้นมีมากในสังคม

1.3 เรื่องคำใส ตัวละครสำคัญคือ คำใส เด็กชายวัย 6 ขวบ ครอบครัวของคำใสมีอาชีพทำนาในจังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงเวลาที่มีความเจริญเข้าสู่ชนบท มีร้านอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้น คำใสจึงหนีเรียนแอบไปเล่นเกม จนพ่อและแม่จับได้ คำใสจึงสัญญาว่าจะไม่ทำตัวเหลวไหลอีก จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของเด็กในเรื่องซึ่งมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง การที่คำใสได้เล่นเกมคอมพิวเตอร์ทำให้ไม่สนใจการเรียน ซึ่งเป็นธรรมชาติของเด็กในวัยนี้

1.4 เรื่องแจ๊ค ณ ขอบฟ้า ตัวละครสำคัญคือ แจ๊ค เป็นเด็กชายที่ช่างฝันจนคนอื่นคิดว่าเขาเพี้ยน เขาฝันอยากเป็นนักบินอวกาศ และแล้วความฝันก็เป็นความจริง เมื่อวันหนึ่งตัวเขาในอีก 30 ปีข้างหน้าเดินทางมาหาเขาและบอกว่าเขาจะได้ไปสัมผัสขอบอวกาศโดยผ่านทางเครื่องควบคุมการเดินทางข้ามเวลาที่ตัวเขาเองในอนาคตเป็นผู้สร้าง จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ แจ๊คอายุประมาณ 10-12 ปี เด็กในวัยนี้มีความช่างคิดและมีจินตนาการ มีความฝันว่าอยากจะทำอะไรในอนาคต เมื่อแจ๊คมีความฝันเขาจึงพยายามทำตามความฝันของตัวเอง ถึงแม้เขาจะไม่ได้มีอาชีพเป็นนักบินอวกาศ แต่เขาก็เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการบินข้ามมิติเวลาในอวกาศนั่นเอง

1.5 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง เป็นเรื่องที่ตัวละครมาจากชีวิตจริง เนื่องจากเป็นประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเมื่อได้เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ประเทศกัวเตมาลา ตัวละครทุกตัวในเรื่องจึงมีตัวตนอยู่จริง

1.6 เรื่องเด็กหญิงสวนกานแฟ ตัวละครสำคัญคือ นื่องมุก เด็กหญิงตัวเล็กผู้เป็นที่รักของทุกคนในบ้าน นื่องมุกเป็นเด็กฉลาด ช่างซักถาม ครอบครัวของนื่องมุกมีอาชีพทำสวนกานแฟในภาคใต้ ผู้เขียนจึงสร้างตัวละครให้พูดกันโดยใช้ภาษาท้องถิ่นภาคใต้ เช่น (เม น้อยนาเวศ, 2548, หน้า 120)

“แม่ถามพ่อว่า “พี่จะไปกรุงเทพฯวันไหน”

“ต่อหรือ พี่หลวงเขาก็ไป สาวสามวันก็คงกลับ”

นื่องมุกจึงเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างได้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กเล็ก ตัวละครอื่น ๆ ได้แก่ พ่อ แม่ ย่าและพี่โม ก็มีพฤติกรรมสอดคล้องกับวัย และความคิดทั้งสิ้น

1.7 เรื่องตะวันทอในทุ่งกว้าง ตัวละครสำคัญคือ ดิน เด็กชายชนบทที่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติของท้องทุ่งซึ่งเป็นแหล่งที่เขาได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย เมื่อดินเรียนจบชั้นประถมศึกษาและเข้าเรียนต่อจนจบปริญญาตรีและทำงานในกรุงเทพฯ จนกระทั่งถึงวัยชราเขาได้กลับมารับราชการครูที่บ้านเกิดอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้สร้างตัวละครได้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและเหตุการณ์ในเรื่อง เพราะเมื่อดินอยู่บ้านในชนบทเขาก็ดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย แต่

เมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่ในเมือง ดินต้องปรับตัวให้เข้ากับชีวิตที่มีแต่ความแก่งแย่งแข่งขันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมเมือง

1.8 เรื่องนิ้วก้อยนิ้วโป้ง ตัวละครสำคัญในเรื่อง คือ ขาวนิ้วก้อยและขาวนิ้วโป้ง ขาวนิ้วก้อยเป็นเกษตรกรมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ขาวนิ้วโป้งเป็นนักธุรกิจมีชีวิตอย่างฟุ่มเฟือย เมื่อธุรกิจของขาวนิ้วโป้งล้มละลาย ขาวนิ้วโป้งจึงหันมาพึ่งพาขาวนิ้วก้อย ซึ่งผู้เขียนได้สร้างตัวละครได้อย่างสมจริงคือ เปรียบเทียบสังคมเล็ก ๆ สองแห่งกับคนในสังคมใหญ่ปัจจุบัน เนื่องจากขาวนิ้วก้อยเปรียบได้กับเกษตรกรของไทยซึ่งเป็นชนชั้นล่างและชนชั้นกลาง ส่วนขาวนิ้วโป้งเปรียบได้กับนักธุรกิจซึ่งเป็นชนชั้นสูง ทั้งขาวนิ้วก้อยและขาวนิ้วโป้งต้องพึ่งพาอาศัยกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบบเศรษฐกิจ ทั้งการผลิตสินค้า การขนส่ง ล้วนต้องใช้ความสามารถ แรงงานและฝีมือของคนในระดับรากหญ้าของประเทศทั้งสิ้น

1.9 เรื่องบ้านนี้มีรัก ตัวละครสำคัญในเรื่อง คือ ตัน ต่อ แตน สามพี่น้องลูกของนายอำเภอ ครอบครัวของตัน ต่อ และแตนเป็นครอบครัวที่อบอุ่นจึงได้แผ่อแผ่ความรักไปถึงแสงจันทร์เพื่อนที่โรงเรียนของต่อ แสงจันทร์กำพร้าพ่อตั้งแต่เกิดจึงอยากมีพ่อเหมือนกับเพื่อน ต่อมานายอำเภอรู้สึกเอ็นดูแสงจันทร์จนให้เรียกว่าพ่อได้ จะเห็นได้ว่าตัน ต่อ แแตนเป็นตัวละครที่มีพฤติกรรมสอดคล้องตามธรรมชาติของเด็ก และแสงจันทร์เป็นเด็กที่มีปัญหาครอบครัว แม่ของเธอต้องทำงานหนักเพราะครอบครัวมีฐานะยากจน เธอจึงต้องการความรักความอบอุ่นเหมือนกับที่เด็กคนอื่นได้รับ

1.10 เรื่องบ้านเรา ตัวละครสำคัญ คือ จอม ครอบครัวของจอมเป็นตัวอย่างของวิถีชีวิตชาวนาส่วนใหญ่ในสังคมไทยปัจจุบันที่ต้องออกเร่ร่อนหางานทำในที่อื่น แต่เมื่อไม่สามารถทนกับชีวิตในเมืองที่เต็มไปด้วยปัญหา ทั้งหมดจึงย้ายกลับมาบ้านเกิดตามเดิมและดำรงชีพด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ดังเช่นครอบครัวของจอมที่ต้องดิ้นรนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ มีเงินมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ภายหลังเมื่อได้กลับมาที่บ้านและใช้ชีวิตอย่างพอเพียงทำให้ได้รู้ว่าชีวิตในชนบทนั้นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรที่ไม่ต้องจ่ายเงินซื้อหา

1.11 เรื่องป่าจำ ไก่ ตี๊ดตี๋ น่ะจ๊ะ ตัวละครสำคัญคือ ไก่ และตี๊ดตี๋ ไก่เป็นเด็กชายที่มีชีวิตอยู่ในชนบท ดำเนินชีวิตเกี่ยวข้องกับธรรมชาติทั้งเป็นที่เล่นสนุกสนานและหาประสบการณ์ในการดำรงชีวิต ส่วนตี๊ดตี๋ เป็นเด็กผู้หญิงที่มีชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ ดำเนินชีวิตแบบเด็กในเมืองคือตอนเข้าไปโรงเรียน ตอนเย็นกลับมาบ้านและวันหยุดไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างสมจริงระหว่างเด็กใน

เมืองกับเด็กชนบท คือเมื่อเด็กทั้งสองได้มารู้จักและเรียนรู้กัน ได้แลกเปลี่ยนวิถีชีวิตการเป็นเด็กในเมืองและการเป็นเด็กชนบทซึ่งกันและกัน

1.12 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ ตัวละครสำคัญคือ ลูกหิน ลูกแก้ว นกค และหมาเด็ก 4 คนซึ่งถูกหลอกให้เข้าไปในสถานีนักมานุษยวิทยาแห่งโลกอนาคต พวกเขาถูกทำการทดลองให้เข้าไปอยู่กับเด็กสมบูรณ์แบบ เป็นเด็กที่ถูกโคลนนิ่งมาจากมนุษย์สมบูรณ์แบบทั้งสี่และสมอง เพื่อให้เด็กสมบูรณ์แบบเหล่านี้ค้นพบความเป็นมนุษย์ในตัวเองจากเด็กปกติทั้ง 4 คนแล้วจะถูกปล่อยให้ออกไปใช้ชีวิตเหมือนเด็กธรรมดา ในเรื่องนี้ผู้เขียนสร้างตัวละครได้อย่างสมจริงโดยให้เด็กทั้ง 4 คนแสดงลักษณะที่เป็นไปตามธรรมชาติของคน คือ มีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ซึ่งต่างจากเด็กสมบูรณ์แบบเนื่องจากเป็นเด็กที่ถูกสร้างมาจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเหมือนมนุษย์เพียงแค่สี่กระและสมองที่ดีเลิศเท่านั้น

1.13 เรื่องเพื่อนรักริมโขง และลูกแม่น้ำโขง (เพื่อนรักริมโขงเป็นเรื่องต่อเนื่องจากลูกแม่น้ำโขงผู้เขียนจึงใช้ตัวละครตัวเดียวกัน) ตัวละครสำคัญคือ ปุ่ม ซึ่งเป็นเด็กที่จิตใจดีและมองโลกในแง่ดี เนื่องจากปุ่มเป็นลูกคนเดียว ที่มีทั้งพ่อ แม่ ป้า และยายให้ความรักความอบอุ่นกับปุ่มอย่างเต็มที่ ปุ่มมีเพื่อน 3 คนคือ เจียว ล้วนและเตียว เจียวนั้นเมื่อเรียนจบชั้นประถมต้องเข้าไปทำงานทำในกรุงเทพฯ เนื่องจากครอบครัวของเจียวมีฐานะยากจน ส่วนล้วนเป็นเพื่อนที่โรงเรียนของปุ่ม เตียนเป็นลูกคนญวนในตลาด มินิฮักเกอร์ และก้าวร้าวเนื่องจากเพื่อนไม่ชอบเขาที่เขาเด็กญวน ในตอนแรกล้วนและเตียนมีเรื่องชกต่อยกันเป็นประจำ แต่ปุ่มก็พยายามช่วยเหลือให้ล้วนเข้าใจในตัวเตียนมากขึ้นและช่วยให้เตียนมินิฮักเกอร์ที่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้อย่างสมจริงตามสภาพแวดล้อมของตัวละครคือ ปุ่มเป็นเด็กที่มีจิตใจดีเนื่องจากมีพื้นฐานครอบครัวที่อบอุ่นจึงเป็นเด็กที่มีความดีอยู่ในตัว ส่วนเจียวต้องเข้าไปขายแรงงานในเมืองหลวงเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และเตียนซึ่งเป็นเด็กญวน เขามินิฮักเกอร์เนื่องจากครอบครัวยากจนมากต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้อยู่ได้ในสังคมที่ไม่มีใครยอมรับเป็นมิตรด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนยังสร้างให้ตัวละครใช้ภาษาพูดที่เป็นภาษาปากแทนตัวเองและเรียกผู้อื่น เช่น ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า กู ให้สรรพนามแทนผู้อื่นว่า ไอ้ มึง มัน และมีการใช้ภาษาถิ่นภาคอีสานด้วยเช่น (เขมชาติ, 2547, หน้า 94)

“ไปหนอยน่า..ไอ้ปุ่ม..ยายแปดหลอดสุดฮาหั่ววน” ล้วนพูดพลางยิ้มพลาง

“ไอ้วะอีแปดหลอด” เจ้าเจียวผู้ไม่ได้ไปเรียนต่อในชั้นมัธยมถาม

“แฟนบักปุ่ม” เจ้าเตียนตอบ

“หาบักปุ่มมีแฟนแล้ว...ป้าติโธ...ปุ่มมึงมีแฟนแล้วอีหลีหว่า” เจียวอุทานถลันไม่ค่อยอยากจะเชื่อในสิ่งที่ตนได้ยิน

1.14 เรื่องมลาปริ ตัวละครสำคัญคือ กุน โสะ เด็กชาวเผ่ามลาปริหรือผีตองเหลือง

พ่อของกุน โสะถูกหลอกไปเป็นแรงงานทาสลักลอบตัดไม้เถื่อนในป่า กุน โสะใช้เวลาตามหาพ่อนานถึง 3 ปี ในที่สุดก็สามารถช่วยพ่อออกมาได้ ผู้เขียนสร้างตัวละครในเรื่องให้กุน โสะเป็นตัวแทนของเด็กชนกลุ่มน้อยคือพวกเผ่าตองเหลืองคือผู้พิทักษ์ต้นไม้ในป่า กับความคดโกงของนายทุนที่เห็นแก่ตัวจับคนมาใช้แรงงานและลักลอบตัดไม้ใจเขตป่าสงวน ซึ่งในความเป็นจริงคนลักษณะนี้ยังมีอยู่มากในสังคมไทย

1.15 เรื่องย่าสว่นป่า ตัวละครสำคัญคือเด็กชายจิง บ้านของจิงตั้งอยู่กลางป่า พ่อมีอาชีพทำสวนผลไม้ และหาของป่า จิงเป็นเด็กที่มีนิสัยซุกซนและอยากรู้อยากเห็นตามวัย จิงมักจะตามพ่อเข้าไปเก็บของป่า และตามอาไปดักจับสัตว์ป่าอยู่เสมอ ความซุกซนของจิงสร้างความวุ่นวายให้กับพ่อแม่และคนในหมู่บ้าน เช่นครั้งหนึ่งจิงออกไปเล่นซุกซนนอกบ้าน แต่พ่อและแม่คิดว่าจิงตกน้ำ จึงช่วยกันดำลงไปในบ่อหาจิงกันอย่างวุ่นวาย จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของเด็กชนบทที่มีชีวิตอยู่กับธรรมชาติและสัตว์ต่าง ๆ การดำเนินชีวิตของเด็กจึงต้องผูกพันอยู่กับธรรมชาติเป็นสำคัญ เด็กจะเล่นสนุกสนานและแสดงอารมณ์ออกมาตามความเป็นจริงของตน

1.16 เรื่องยูโซะพลัดถิ่นแห่งท่ายามู ตัวละครสำคัญคือ ยูโซะ ทหารญี่ปุ่นตกค้างจากสงครามโลกครั้งที่สอง ตัดสินใจใช้ชีวิตเป็นชาวประมงในจังหวัดปัตตานี เนื่องจากเขาคิดว่าครอบครัวของเขาที่ญี่ปุ่นได้เสียชีวิตหมดแล้วเมื่อตอนญี่ปุ่นแพ้สงคราม ยูโซะอยู่กับลูกชายชื่อซัน ทั้งสองคนใช้ชีวิตด้วยความเรียบง่ายกลมกลืนกับชาวบ้านในละแวกนั้นได้เป็นอย่างดี ผู้เขียนสร้างตัวละครสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชีวิตชาวเลได้อย่างสมจริงคือ การดำเนินชีวิตของทั้งคู่ ยูโซะออกหาปลา เมื่อได้มาก็แบ่งไว้กินเองและแบ่งให้เพื่อนบ้านส่วนหนึ่งที่เหลือก็นำไปขาย หรือการที่ยูโซะนึกถึงสภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในทะเลได้ถูกมนุษย์ทำลายดังคำบรรยายตอนหนึ่งว่า (วิน วนาคร, 2546, หน้า 104)

“ปีสองปีมานี้ ความสงบสุขอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำกว้างอันเคยคลาคล่ำไปด้วยสัตว์ ถูกฝูงมนุษย์ล่องลำรูกป่ากินแคนจนความสงบไม่เป็นเช่นวันวาน ผลัดเปลี่ยนทั้งหน้าเปลี่ยนทั้งวิธีการเข้ามาสารพัด ป่าก็ดูไม่สงบ แม้กระทั่งหมู่แมงไม้ก็เบาบางลงไป ธารน้ำดูตื้นเขิน และไม่สดชื่น”

นอกจากนี้ยังสร้างตัวละครให้มีความรู้สึกสอดคล้องกับเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้นกับตัวละครคือ ยูโซะตั้งใจที่จะใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ของเขาในประเทศไทย จึงสอนให้ซันรักและตอบแทนแผ่นดินไทยเพราะเป็นแผ่นดินเกิดของเขา

1.17 เรื่องลูกแม่น้ำโขง (เป็นเรื่องก่อนหน้าเรื่องเพื่อนรักริมโขงเป็นผู้เขียนจึงใช้ตัวละครตัวเดียวกัน)

1.18 เรื่องสายฝนบนถนนคอนกรีต ตัวละครสำคัญคือ ปลายรุ้ง เด็กหญิงวัย 13 ปี ปลายรุ้งเป็นเด็กที่ปิดกั้นตัวเองจากโลกภายนอกแม้กระทั่งที่โรงเรียนก็ไม่มีใครยอมเป็นเพื่อนกับเธอ ต่อมาเธอถูกนายน้ำจับตัวไปเรียกค่าไถ่ ระหว่างที่ถูกจับตัวนั้นปลายรุ้งเริ่มเข้าใจสาเหตุที่ปู่บังคับเธอ และเข้าใจสาเหตุที่นายน้ำต้องทำผิด จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้เหมาะสมกับวัย คือ ปลายรุ้งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังก้าวพ้นจากความเป็นเด็ก ยังถูกตีกรอบมากก็ยิ่งอยากจะทำนอกกรอบที่ปู่วางเอาไว้ แต่ภายหลังเมื่อได้พบเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย ก็ทำให้คิดได้ว่าสิ่งที่ปู่ทำนั้นคือความหวังดีกลัวเธอจะได้รับอันตราย

1.19 เรื่องหมอน้อยกายสิทธิ์ ตัวละครสำคัญคือ ปิง เด็กชายซึ่งป่วยเป็นมะเร็งในเม็ดเลือดขาว รวมถึงเด็กคนอื่น ๆ อีก 7 คนที่รักษาตัวอยู่ในวอร์ดเดียวกับปิง โดยมีคุณหมอปานดวงใจเป็นกุมารแพทย์ประจำวอร์ด ปิงต้องอดทนกับความเจ็บป่วยมากที่สุดจากการรักษาทั้งการฉายรังสี เจาะเลือด เจาะไขกระดูก ช่วงที่มีอาการแทรกซ้อนมากจนต้องตัดขาซ้ายทิ้งและใส่ขาเทียม แต่ปิงและเพื่อน ๆ ต่างก็เป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน จนกระทั่งทุกคนอาการดีขึ้นและกลับไปอยู่บ้าน จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างลักษณะของตัวละครได้สอดคล้องกับสถานะหรืออาชีพในเรื่อง ดังเช่นคุณหมอปานดวงใจเป็นคุณหมอที่ใจดี มีจิตวิทยาในการคุยกับผู้ป่วยเด็ก หรือปิงและผู้ป่วยเด็กคนอื่น ๆ ถึงแม้จะป่วยเป็นโรคต่างกัน ต่างก็แสดงลักษณะนิสัยตามธรรมชาติของเด็กได้อย่างเหมาะสม

1.20 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ตัวละครสำคัญคือ ผิงผิง เด็กหญิงวัย 13 ปีซึ่งไม่เคยเข้าใจในความรักของอาปา เธอคิดว่าอาปาไม่รักจึงฝากเธอไว้กับนายอำเภอซึ่งเป็นเพื่อนสนิทต่างวัย ในช่วงปิดเทอมอาปามารับผิงผิง ไปอยู่ด้วย ทำให้ผิงผิงได้รับรู้เรื่องราวของเด็กในคณะภคกรรมที่มาจากประเทศจีน ได้รู้จักเด็กรุ่นเดียวกับเธอที่ต้องทำงานตั้งแต่อายุน้อยเพื่อนส่งเงินไปให้ที่บ้าน ทำให้ผิงผิงเข้าใจถึงสาเหตุที่อาปาต้องทำงานหนักเพื่อให้เธอมีชีวิตที่สุขสบาย จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างตัวละครได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่อง คือ ผิงผิงอยู่กับนายอำเภอและภรรยา ทั้ง 2 ท่าน ไม่มีลูกจึงรักผิงผิงเหมือนลูกแท้ ๆ ตามใจผิงผิงจนมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง แต่เมื่อผิงผิงมาอยู่ในคณะภคกรรมก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับเด็กคนอื่น ๆ ก็ทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดที่ไม่ดีได้ เข้าใจในความรักของอาปามากขึ้น

2. การสร้างตัวละครแบบอุดมคติ คือ การสร้างตัวละครโดยการคาดหวัง ใช้อุดมการณ์ ความศรัทธา ค่านิยมเรื่องความดีงาม และความยุติธรรมมาสร้าง ดังนั้นตัวละครตามอุดมคติจะมีความดีงามเกินธรรมดาทั่วไป จนขาดความเป็นจริงไปบ้าง แต่ก็มีโอกาสเป็นจริงได้ในบางกรณี จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า การสร้างตัวละครแบบอุดมคติมี 7 เรื่อง ได้แก่ เกวียนเล่มสุดท้าย, คุณปู่แว่นตาโต, เจ้าเกอโดเด็กบ้านดอย, เด็กหญิงนางฟ้า, ทายาทขนมต้ม, พยานปากเอก และแสงทองเหนือขอบฟ้า

2.1 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครเป็นคนที่เห็นคุณค่าของการใช้เกวียนและควาย เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และยังให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากมาย ถึงแม้ว่าคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านพากันขายเกวียนและควายมาใช้รถไถนาแทน จอมซึ่งเป็นตัวเอกในเรื่องเติบโตมาด้วยการเห็นพ่อของตนใช้ประโยชน์จากเกวียนและควายมาตลอดจึงคิดจะสืบเสาะหาวิชาต่อเกวียนไม่ยอมให้เกวียนสูญหายไป ซึ่งในสังคมชนบทในปัจจุบัน คนส่วนน้อยที่ยังใช้เกวียนอยู่ ส่วนใหญ่มักจะใช้รถไถเดิน หรือใช้รถไถนาแทนควาย ตัวละครในเรื่องนี้จึงเป็นตัวละครอุดมคติซึ่งหายากในสังคมไทย

2.2 เรื่องคุณปู่แวนตาโต ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครสำคัญ คือคุณปู่ อดีตอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยที่ปลดเกษียณแล้วอยู่บ้านเฉย ๆ คิดทำประโยชน์ให้กับเด็ก ๆ ในละแวกบ้าน เมื่อมีเด็ก 5 คนมาแอบดูคุณปู่ คุณปู่จึงเรียกทั้งหมดเข้ามาพบ ตั้งแต่นั้นมาเด็กทั้ง 5 คนก็เป็นแขกประจำของคุณปู่และคุณย่า คุณปู่สอนเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่มีในตำราเรียนให้กับเด็ก ๆ ทำให้เด็ก ๆ ได้รับความรู้และความสนุกสนานในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งในสังคมปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่มักจะทำงานโดยหวังผลตอบแทนแก่ตนเอง มากกว่าจะทำเพราะมีจิตใจที่เสียสละ คุณปู่จึงเป็นตัวละครที่ผู้เขียนต้องการให้เยาวชนได้รู้และเห็นถึงการมีจิตใจที่เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจและไม่หวังผลตอบแทน

2.3 เรื่องเจ้าเงาะโด่เด็กบ้านดอย ตัวละครสำคัญคือ เจ้าเงาะโด่ เด็กชาวเขาป่าเงาะ เขาเป็นเด็กที่มีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ป่าไม้ที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้ เนื่องจากเขาได้รับการปลูกฝังจากปู่และย่าเรื่องการตอบแทนคุณของธรรมชาติและการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไม่ให้สูญหายไปพร้อมกับกาลเวลา เจ้าเงาะโด่จึงชอบถ่ายทอดเรื่องราวที่ปู่และย่าเล่าให้ฟังพร้อมทั้งได้สอดแทรกคติสอนใจในเรื่องที่ปู่และย่าเคยสอนให้คนในหมู่บ้านฟังเสมอ

2.4 เรื่องเด็กหญิงนางฟ้า ผู้เขียนสร้างตัวละครตามอุดมคติ โดยให้เด็กชายวัย 10 ขวบ มีจินตนาการว่าอยากให้มีนางฟ้ามาเสกของวิเศษให้ เขาจะได้นำไปช่วยแม่ที่ต้องทำงานอย่างยากลำบากเพื่อส่งให้เขาเรียนหนังสือ วันหนึ่งเขาได้เจอนางฟ้าน้อย และสอนให้เขาเริ่มต้นทำสิ่งที่ต้องการด้วยตัวเอง เดี่ยวจึงรับจ้างไปปลูกโป่งในงานวัดเพื่อนำเงินมาให้แม่ จะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่มีความสนใจอยู่ที่การเล่นสนุกมากกว่าคำนึงถึงการหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว แต่เดี่ยวยังเป็นเด็กที่มีความกตัญญู ขยันและใฝ่ดี จึงเป็นตัวละครตามอุดมคติที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นแบบอย่างของความกตัญญู และขยันขันแข็ง

2.5 เรื่องทายาทขนมดัม ผู้เขียนสร้างตัวละครตามอุดมคติโดยให้ กกล้า เด็กหนุ่มที่เรียนมวยไทยเพื่อเป็นศิลปะป้องกันตัวและต้องการสืบทอดการต่อสู้ประจำชาติไทยไม่ให้สูญหายไป ถึงแม้เขาจะโดนดูถูกจากไฟและวายุว่ามวยไทยเป็นการต่อสู้ชั้นต่ำใช้แต่กำลังเข้าทำร้ายกัน ผิดกับ

เทควันโดที่พวกเขา กำลังฝึกอยู่คือใช้สมองในการเอาชนะคู่ต่อสู้ แต่กล้าก็ไม่ได้ตอบโต้แต่อย่างใด เพราะเขาไม่คิดที่จะใช้มวยไทยอวดอำนาจและชกต่อยกับใคร จะเห็นได้ว่าเด็กหนุ่มที่มีความมุ่งมั่นที่จะสืบสานสิ่งดั้งเดิมของไทยนั้นหาได้น้อยในสังคมปัจจุบัน กล้าจึงเป็นตัวละครอุคตคติที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นแบบอย่างของการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย

2.6 เรื่องพยานปากเอก ผู้เขียนสร้างตัวละครตามอุคตคติโดยให้รณ เด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งอาศัยอยู่กับแม่และน้องสาว ทุกวันก่อนไปโรงเรียนและหลังจากเลิกเรียน รณจะช่วยแม่ทำหมวยไปขาย วันหนึ่งรณเห็นเหตุการณ์ฆาตกรรมในบ้านร้างหลังบ้านของเขา ต่อมาตำรวจจับตัวผู้ต้องสงสัยได้ แต่รณรู้ว่าผิดตัวเพราะเขาจำหน้าคนร้ายได้ รณ ไม่กล้าบอกตำรวจเพราะกลัวว่าตัวเขาและครอบครัวจะได้รับอันตราย เขารู้สึกผิดกับสิ่งที่ทำเพราะเป็นการช่วยคนร้ายทางอ้อม จึงตัดสินใจเป็นพยานชี้ตัวผู้ต้องสงสัยที่สถานีตำรวจ ในที่สุดตำรวจก็สามารถจับตัวคนร้ายได้ถูกตัว จะเห็นได้ว่า รณเป็นตัวอย่างของเด็กที่รู้จักทำความดีโดยไม่กลัวผลที่เกิดขึ้น ซึ่งในสมัยนี้ตัวละครแบบนี้ในชีวิตจริงไม่ค่อยจะปรากฏ เนื่องจากคนในสังคมมักจะทำอะไรเพื่อหวังผล และถ้าต้องทำแล้วจะเกิดผลกระทบมาสู่ตัวเองก็จะไม่ทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องก็ตาม

2.7 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า ตัวละครในเรื่องคือ เสาเอกมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ถึงแม้ในตอนแรกเขายอมให้แม่ต้มเหล้าเถื่อนขายด้วยความจำเป็นเพราะนาล์ม แต่เขาก็พยายามหาอาชีพเสริมที่สุจริตคือการเลี้ยงไก่ ต่อมาเขาได้เข้าไปทำงานเป็นช่างในกรุงเทพฯ เมื่อกลับมาที่บ้านเขาเข้าไปเรียนในโรงเรียนฝึกวิชาชีพ เมื่อเรียนจบเขาก็นำวิชาความรู้ที่เรียนมาพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมของเขาจนประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าเสาเอกเป็นตัวละครที่เป็นตัวอย่างของความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตัวเอง พยายามขวนขวายหาสิ่งที่ดีมาให้กับตัวเองอยู่เสมอ ซึ่งในความเป็นจริงนั้น เด็กยากจนที่มีความตั้งใจ และต้องต่อสู้กับความยากจนจนประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นมีน้อยมาก

3. การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง คือ สร้างให้ตัวละครมีพฤติกรรมเกินกว่าธรรมชาติ จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า การสร้างตัวละครแบบเหนือจริงมี 10 เรื่อง ได้แก่ เจ้าชายไมวิเศษ, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, ปราสาทกระต่ายจันทร์, ฝ้ายน้อยโลกมายา, ผู้มาเยือน, มัจฉานุพญกัญ, มือใหม่หัดโอบมึ้ง, ยายมาลี สัมซ่า ฮ่า...ฮ่า, โลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายกับหม้อเหล็ก (และดันไม้คั่ว) และวันที่โลกไร้แมว

3.1 เรื่องเจ้าชายไมวิเศษ ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้ตัวละครสำคัญคือ เจ้าชายแห่งดินแดนแสนวิเศษซึ่งเกิดมาไม่มีของวิเศษติดกายเหมือนกับทุกคนในเมือง ทำให้ต้องออกจากเมืองไปเรียนวิชาและมีของวิเศษติดตัวกลับเมือง เมื่อเจ้าชายเรียนจบก็มีของวิเศษและวิชาที่ได้เรียนมา เช่น สามารถเสกคนให้กลายเป็นหินได้ เมื่อเจ้าชายได้ของ

วิเศษเขาดิใจมาก การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครแบบเจ้าชายเพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่า การที่มีของวิเศษซึ่งเปรียบเหมือนเงินทอง ตำแหน่ง หรือความรู้ไม่ใช่สิ่งมีคุณค่าต่อชีวิต หากผู้เป็นเจ้าของไม่ได้ใช้ของวิเศษนั้นทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นเลย

3.2 เรื่องเจ้าหนูขลุ่ยผิว ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้ หน่อหน้อยตัวละครเอกของเรื่องสามารถเป่าขลุ่ยที่ทำจากไม้หินดำสะกดคนที่ฟังให้หลงใหลได้ นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่มีความสามารถเหนือมนุษย์เช่น เฒ่าสลาหมอมนต์แห่งภูทะลุฟ้า ซึ่งมีความสามารถเป่าขลุ่ยทำนายเหตุการณ์ในอนาคต และสามารถขับเป่าขลุ่ยซึ่งสามารถเป่ามนตราแห่งการลี้มเลือนได้ ในความเป็นจริงแล้วตัวละครลักษณะนี้ไม่มีอยู่จริง การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่า คนเรานั้นมีความสามารถแตกต่างกัน และถ้าเราอยู่ด้วยกันด้วยความสามัคคีก็สามารถเอาชนะศัตรูที่มุ่งทำร้ายเราได้

3.3 เรื่องปราสาทกระต่ายจันทร์ ผู้เขียนสร้างตัวละครทุกตัวในเรื่องให้มีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป เช่นเด็กฝาแฝดตัวละครสำคัญคือ แจ่มแจ๋ว และจันทร์เจ้า แม่ของทั้งคู่เป็นมนุษย์ดาวซุนา จันทร์เจ้าสามารถปลุกต้นไม้ให้โตในชั่วข้ามคืน แจ่มแจ๋วสามารถสื่อสารกับต้นไม้ได้ หรือทั้งคู่สามารถใช้พลังจิตเคลื่อนย้ายตัวจากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่งได้ ในความเป็นจริงแล้วมนุษย์ไม่สามารถทำเรื่องเหล่านี้ได้ การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีความสามารถพิเศษเพื่อช่วยให้เรื่องน่าติดตามมากขึ้น แจ่มแจ๋วและจันทร์เจ้าต้องใช้ความสามารถพิเศษในการปกป้องป่าไม้ในโลกให้รอดพ้นจากการถูกทำลายและช่วยให้มนุษย์หันมารักและดูแลต้นไม้มากขึ้น

3.4 เรื่องผีน้อยโลกมายา ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้ ผีน้อยสามารถใช้พลังมายาอำพรางตัวให้มีลักษณะเหมือนตุ๊กตาขูดและสามารถเปลี่ยนรูปทรง และสามารถคายน้ำค้างในปากเพื่อเป็นของขวัญให้เด็ก ๆ มีความสุขและมีความหวังที่จะต่อสู้กับชีวิตต่อไป การที่ผู้เขียนสร้างผีน้อยขึ้นมาเพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่า ผีไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คนคิดเลย คนที่มีผีร้ายสิงอยู่ในใจพร้อมที่จะทำเรื่องไม่ดีต่างหากที่น่ากลัวกว่าผี

3.5 เรื่องผู้มาเยือน ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้มนุษย์ชาวดาวตองซึ่งมีความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าดาวโลก แต่กลับมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ขาดรสชาติ ขาดชีวิตชีวา ชาวดาวตองพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมจนเกิดมลพิษทั่วทั้งดวงดาว ชาวดาวตองสามารถแปลงเป็นคนและสัตว์ต่าง ๆ ตามปริมาณของสิ่งมีชีวิตนั้น เช่นมนุษย์ชาวดาวตองหนึ่งคน สามารถแปลงเป็นมนุษย์ชาวโลกคู่แฝดได้ 2 คน แฝดชาวดาวตอง 1 คน แปลงเป็นสุนัขได้ 2 ตัว นอกจากนี้ยังแปลงร่างเป็นสัตว์ต่าง ๆ อีกหลายชนิด การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครชาวดาวตองขึ้นเพื่อเปรียบเทียบกับผู้อ่านทราบว่าสิ่งที่เกิดกับดาวตองอาจจะเกิดกับดาวโลกในอนาคตก็ได้ หากโลกยังพัฒนาไปในทางที่ผิดกลายเป็นการทำลายโลกอย่างที่เป็นอยู่

3.6 เรื่องมัจฉานุผจญภัย ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้ มัจฉานุซึ่งมีร่างกายเป็นวานรเผือก แต่มีหางเป็นปลา เป็นบุตรของหนุมานกับนางสุพรรณมัจฉา นางสุพรรณมัจฉานำมัจฉานุมาฝากไว้กับพระไวยวิกในเมืองบาดาล เมื่อมัจฉานุเกิดมามีวัยเจริญเท่าวานรอายุ 16 ปีและมีฤทธิ์แรงกล้าสร้างความปั่นป่วนให้กับมหาสมุทรอยู่เสมอ การที่ผู้เขียนสร้างมัจฉานุเพื่อให้เป็นตัวแทนของเด็กที่คือร้นเอาแต่ใจตัวเอง แต่ภายหลังได้เห็นน้ำตาของแม่ ได้รู้ว่าตนเองนั้นทำให้แม่ทุกข์ใจ จึงกลับตัวและรู้ว่าการที่ผู้ใหญ่คอยอบรมสั่งสอนนั้นเพียงเพราะความรักและความหวังดีเท่านั้น

3.7 เรื่องมือใหม่หัดโหมเพียง ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้ ว่าที่เทพธิดานารีและว่าที่กามเทพ สองเทพพี่น้องลงมาฝึกงานยังโลกมนุษย์ ว่าที่เทพทั้งสองสามารถให้พรแก่นมนุษย์ได้ ซึ่งก็มีมนุษย์มาขอพรมากมาย แต่พรนั้นกลับผิดเพี้ยนไปจนผู้ได้รับพรได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครซึ่งเป็นเทพขึ้นมา เพื่อชี้ให้เห็นว่าการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นควรทำด้วยตัวเองไม่ควรหวังพึ่งพาผู้อื่น ผลที่ได้รับนั้นจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3.8 เรื่องยายมาลี สัมซ่า อ่า..อ่า ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้แม่มาลี สัมซ่าต้องย้ายบ้านจากในป่ามาอยู่ในเมืองแต่ก็ทนกับความวุ่นวายในเมืองไม่ได้จึงย้ายกลับไปอยู่ในป่าตามเดิม แม่มาลีสามารถช่วยเหลือเวทมนต์ตามที่ตนต้องการได้ เช่น ใช้คาถาทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า หรือเสกให้ของหายไปได้ การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครแม่มาลีเพื่อต้องการชี้ให้เห็นปัญหาของสังคมเมือง ที่มีความเป็นระเบียบ ความสะอาด ความมีเมตตา ความอบอุ่นในครอบครัว เรื่องของครอบครัว เรื่องของการดูแลเด็ก เหล่านี้เป็นเรื่องที่แม่มาลีเข้าไปเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องการเปรียบเทียบให้เห็นว่าคนกรุงส่วนใหญ่เจริญแต่เปลือกนอกแต่จิตใจกลับไม่เจริญตามซึ่งตรงกันข้ามกับชีวิตในป่าที่แม่มาลีเคยอยู่

3.9 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบกระทะกับหม้อเหล็ก(และดันไม้ด้วย) ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมเหนือธรรมชาติในความเป็นมนุษย์ คือ ชาวเมืองระเบียบ ซึ่งเป็นเมืองที่มีแต่ความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีแต่ความแฉฉาว ผู้คนในเมืองระเบียบแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีเดียวกัน ทรงผมเหมือนกัน รองเท้าสีเดียวกัน และรับประทานอาหารชนิดเดียวกันในเวลาที่รวดเร็วพอ ๆ กัน ผู้เขียนสร้างตัวละครเหล่านี้ขึ้นจากจินตนาการและเพื่อจะให้ผู้อ่านติดตามว่าความเจริญสูงสุดทางเทคโนโลยีจะทำให้ชีวิตมนุษย์มีความสุขมากกว่าการมีความสุขในชีวิตจากการได้กินอาหารอร่อย ฟังเพลงไพเราะ และได้ชื่นชมกับธรรมชาติรอบตัว

3.10 เรื่องวันที่โลกไร้แมว ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป โดยให้ ตัวละครประกอบในเรื่องคือ พ่อค้าต่างดาวหรือเรอ037 สามารถใช้ลำแสงยิงไล่แมว แล้ว

เปลี่ยนพวกแมวให้กลายเป็นพลังงานที่ไม่มีรูปร่าง แล้วเก็บแมวที่ไม่มีรูปร่างแน่นอนไว้ในกล่องเก็บพลังงานเล็ก ๆ และนำไปขายให้กับดาวที่ไม่มีแมว การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครดังกล่าวเพื่อต้องการบอกว่า ไม่ควรมองข้ามสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ เช่น แมวซึ่งอาจจะมองว่าเป็นแค่สัตว์เลี้ยงแต่ก็ทำประโยชน์ได้มาก เช่น เมื่อแมวถูกจับไปหมดทำให้จำนวนนกมีเพิ่มมากขึ้นเพราะไม่มีแมวคอยจับกิน ในที่สุดนกก็ทำลายพืชผลมากขึ้นเหมือนหนู แมลงก็ถูกนกกินจนลดจำนวนลงไปมากธรรมชาติก็เสียสมดุลเกิดปัญหาใหญ่อื่น ๆ ตามมา

4. การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน คือการสร้างตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ อาจเป็นสัตว์หรือสิ่งของที่ผู้เขียนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมไว้ราวกับเป็นมนุษย์ จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่า การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐานมี 5 เรื่องได้แก่ ครุฑน้อย, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, ส้มสีม่วง, สวสดี...ข้างถนน และหนูบินได้

4.1 เรื่องครุฑน้อย ผู้เขียนสร้างตัวละครครุฑเพื่อนำมาเป็นตัวแทนของมนุษย์ ที่มีความกล้าที่จะแตกต่างเพื่อการดำรงอยู่ของตน ไม่ปล่อยให้ตัวเองหลงไหลไปกับกระแสสังคม ซึ่งในความเป็นจริงนั้นครุฑเป็นเพียงสัตว์ในป่าหิมพานต์ที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีโบราณ

4.2 เรื่องใบไม้ในทุ่งหญ้า ตัวละครในเรื่องมีทั้งมนุษย์และสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์คือมนุษย์ใบไม้ชื่อใบกาด มีลักษณะร่างกายเหมือนกับเด็กแต่มีหน้าเหมือนใบไม้ มีใบหน้าของสีเขียวและมีเส้นใยแผ่ไปทั่วคล้ายเส้นเลือด เขามาจากดินแดนแห่งความเหมือน มายังโลกมนุษย์เพื่อมาหาใบไม้ประจำตัวที่หายไป เพื่อที่จะสามารถเป็นเครื่องมือเดินทางกลับสู่โลกของตนได้ นอกจากนี้ยังมีมนุษย์ใบไม้คนอื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวละครประกอบในเรื่องด้วย จะเห็นได้ว่ามนุษย์ใบไม้เป็นตัวละครที่ผู้เขียนสมมุติขึ้นและได้กำหนดบทบาทในเรื่องไว้ราวกับเป็นมนุษย์

4.3 เรื่องส้มสีม่วง ตัวละครสำคัญนั้นเป็นมนุษย์ แต่ตัวละครที่ผู้เขียนสมมุติขึ้นให้เป็นตัวแทนของสิ่งไม่ดีที่เข้ามาขัดขวางความฝันและจินตนาการของมนุษย์คือ กองทัพปราบฝัน ซึ่งมีนักรบมาจากเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละเผ่าก็จะมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันไป เช่น นายพลจีเกียจิดจีเกียจฝัน มีขนรุงรังเต็มตัว สูงเท่าตาคูม อาศัยอยู่ในโพรงต้นไม้ นักรบผัดวันประกันพรุ่ง มีรูปร่างคล้ายลูกบอล ผิวหนังด้านเลี่ยน เพื่อสะดวกในการไหลลื่นและหมุนกลิ้งไปยังวันพรุ่งนี้ได้อย่างรวดเร็ว อาวุธคู่กายของเขาคือ ตะหลิว การที่ผู้เขียนสร้างกองทัพปราบฝันขึ้นมาเพื่อจะชี้ให้เห็นว่าหากไร้ความฝัน ชีวิตมนุษย์จะแห้งแล้งไร้จุดหมาย ไร้อารมณ์ ขาดความรื่นรมย์ และไร้ความสุขเพียงใด

4.4 เรื่องสวสดี...ข้างถนน ตัวละครสำคัญคือ ลูกสุนัขตัวหนึ่งพลัดหลงกับแม่และพี่ ๆ มันเดินทางตามหาแม่จนต้องถูกเปลี่ยนเจ้าของหลายคน และในที่สุดมันก็ได้เจอแม่ของมัน จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสมมุติให้สุนัขมีความรู้สึกลึกซึ้งเหมือนเดียวกับคน โดยการให้สุนัขเล่าเรื่องด้วย

มุมมองของสุนัข ทำให้ผู้อ่านได้รู้ความคิดของสุนัขด้วย

4.4 เรื่องหมูบินได้ ตัวละครสำคัญคือ ลูกหมูกองดิน เป็นหมูที่เกิดมาพร้อมกับปีกเล็ก ๆ และความฝันที่อยากจะบินได้ มันพยายามฝึกบินทุกวันแต่ก็ทำไม่สำเร็จ และวันหนึ่งกองดินก็ลืมเรื่องที่อยากจะบินได้พร้อมกับปีกที่ค่อย ๆ หายไปในที่สุด ผู้เขียนสมมติให้หมูกองดินให้เป็นตัวแทนของมนุษย์ที่มีความฝันและความพยายามทำตามทีฝันไว้ แต่กาลเวลาและความตั้งใจได้ลดน้อยลงจนลืมอุดมการณ์ของตนเองในที่สุด

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้ง 42 เรื่องพบว่าผู้เขียนสร้างตัวละครแบบสมจริงมากที่สุดมีจำนวน 20 เรื่อง รองลงมาคือตัวละครแบบเหนือจริงมีจำนวน 10 เรื่อง และตัวละครแบบอุดมคติมีจำนวน 7 เรื่อง ส่วนตัวละครแบบบุคลาธิษฐานนั้นน้อยที่สุดมีจำนวน 5 เรื่อง

การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครตามแบบสมจริงมากที่สุด เพราะผู้เขียนอาจต้องการใช้วรรณกรรมเป็นสื่อเพื่อเสนอแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นวัยที่จดจำสิ่งที่ประทับใจได้ง่าย และผู้เขียนอาจเห็นว่าเด็กวัยรุ่นเข้าใจและยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้แล้ว

ด้านการสร้างฉาก เป็นส่วนประกอบหนึ่งของวรรณกรรมที่จะบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องราวนั้นเกิดขึ้นที่ใด เมื่อใด ซึ่งในรายละเอียดของฉากจะเป็นบรรยากาศตลอดจนการสร้างอารมณ์ในเรื่อง จากการศึกษากลวิธีในการสร้างฉากในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักวิธีเกี่ยวกับการสร้างฉาก ดังนี้

1. ฉากและบรรยากาศที่เด็กคุ้นเคย หมายถึง ฉากที่ผู้เขียนสร้างขึ้นโดยใช้สถานที่บรรยากาศที่เด็กได้สัมผัส และพบเห็นอยู่เป็นประจำ เช่น บ้าน โรงเรียน วัด จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าเรื่องที่สร้างฉากและบรรยากาศที่เด็กคุ้นเคยมีจำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ ปู่แวนตาโต, คำใส, เด็กหญิงนางฟ้า, บ้านนี้มีรัก, ป้าจ๋า โก้ ดีดี น๊ะจ๊ะ, พยานปากเอก, เพื่อนรักริมโขง, ลูกแม่น้ำโขง, วันที่โลกไร้แมว, สวรรค์...ข้างถนน และส้มส้ม่วง

1.1 เรื่องปู่แวนตาโต ผู้เขียนใช้ฉากที่บ้านของคุณปู่เป็นฉากส่วนใหญ่ โดยเสนอเรื่องราวให้เด็ก 5 คนเป็นนักเรียนของคุณปู่ ทุกวันเสาร์และอาทิตย์เด็ก ๆ จะมาหาคุณปู่ที่บ้านเสมอ โดยคุณปู่จะสอนให้เด็ก ๆ รู้จัก คิด และสัมผัสเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ต่างจากในห้องเรียนที่โรงเรียน นอกจากนี้ ฉากของเรื่องยังเป็นสถานที่ต่าง ๆ ที่คุณปู่พาเด็ก ๆ ไปทัศนศึกษา เช่น พระบรมมหาราชวัง และวัดโพธิ์

1.2 เรื่องคำใส ผู้เขียนใช้ฉากเป็นบ้านของคำใส เด็กชายวัย 6 ขวบ อยู่ในหมู่บ้านนาสิม จังหวัดอุบลราชธานี โดยเสนอเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทยุคใหม่ที่มีความเจริญเข้ามาแทรกซึมเข้าสู่วิถีชีวิตแบบเดิมทำให้เด็ก ๆ หลงเข้าไปอยู่ในกระแสของเทคโนโลยี คำใสก็

เป็นหนึ่งในนั้น แต่ด้วยความรักความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ทำให้เขากลับมาเป็นเด็กชนบทที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายเหมือนเดิม

1.3 เรื่องเด็กหญิงนางฟ้า ผู้เขียนใช้ฉากสำคัญในเรื่องคือ บ้าน โรงเรียน และวัด โดยเสนอเรื่องของเด็กชายเดี่ยว ได้พบกับเด็กหญิงนางฟ้าตามที่เขาเคยฝันไว้ เคียวยากช่วยแม่ทำงานหาเงินจึงขอของวิเศษจากเด็กหญิงนางฟ้า แต่เด็กหญิงนางฟ้าบอกให้เคียวดั้งใจทำในสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง แล้วจะได้ในสิ่งที่ต้องการ เคียวจึงรับจ้างเป่าลูกโป่งในงานวัด ในที่สุดก็ได้เงินจำนวนหนึ่งมาให้แม่

1.4 เรื่องบ้านนี้มีรัก ผู้เขียนใช้ฉากที่บ้านของนายอำเภอ ซึ่งเป็นพ่อของ ดัน ต่อ แตน โดยเสนอเรื่องราวของครอบครัวของเด็กทั้ง 3 คนว่ามีความรักความอบอุ่นจากพ่อและแม่ และได้ให้ความรักกับเด็กผู้หญิงอีกคนคือแสงจันทร์ซึ่งเป็นเพื่อนของต่อที่โรงเรียนด้วย ต่อมานายอำเภอต้องย้ายไปประจำอีกอำเภอหนึ่ง จึงพาแสงจันทร์ไปไม่ได้

1.5 เรื่องป่าจำ ไก่ ตี๊ดตี๋ นะจ๊ะ ผู้เขียนใช้ฉากบ้านในชนบท และบ้านในกรุงเทพฯ เนื่องจากต้องการให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างในฉากและบรรยากาศของทั้งสองแห่ง โดยเสนอเรื่องราวให้ไก่ เด็กชายชาวสุพรรณบุรี กับเด็กหญิงตี๊ดตี๋ ทั้ง 2 คนเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน เมื่อตี๊ดตี๋มาเที่ยวบ้านสวนของไก่ ก็รู้สึกแปลกตาไปกับสถานที่และบรรยากาศที่ไม่เคยสัมผัส ส่วนไก่เมื่อได้ไปเที่ยวบ้านป่าจำที่กรุงเทพฯ ก็รู้สึกไม่คุ้นเคยกับวิถีชีวิตและสถานที่แปลกใหม่ที่เขาไม่เคยพบเห็น

1.6 เรื่องพยานปากเอก ผู้เขียนใช้ฉากสำคัญของเรื่องคือบ้าน โดยเสนอเรื่องราวของเด็กคนหนึ่ง รม อาศัยอยู่กับแม่และน้องสาว ทุกวันเวลาว่ารมจะช่วยแม่ทำหมวยไปขาย วันหนึ่งเขาได้เห็นการฆาตกรรมบริเวณบ้านร้างหลังบ้านของเขา ที่แรกเขาไม่กล้าบอกใคร แต่เมื่อตำรวจจับผู้ต้องสงสัยได้ เขารู้ว่าผิดตัว ในที่สุดเขาจึงกล้าไปเป็นพยานชี้ตัวผู้ต้องสงสัย และตำรวจก็สามารถจับคนร้ายได้

1.7 เรื่องเพื่อนรักริมโขง ผู้เขียนใช้ฉากคือ บ้าน โรงเรียน และวัด โดยเสนอเรื่องราวมิตรภาพระหว่างเด็กกลุ่มหนึ่งในจังหวัดหนองคาย เด็กทั้ง 4 คน ซึ่งต่างก็มีความแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติ และฐานะความเป็นอยู่ แต่ทุกคนก็มีความจริงใจให้แก่กัน คอยช่วยเหลือเมื่อยามคับขัน

1.8 เรื่องลูกแม่น้ำโขง (เนื้อหาเป็นเรื่องราวก่อนหน้าเรื่องเพื่อนรักริมโขง ดังนั้นฉากในเรื่องจึงเหมือนกัน)

1.9 เรื่องวันที่โลกไร้แมว ผู้เขียนใช้ฉากคือ บ้าน โรงเรียน สนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน และร้านขายของ โดยเสนอเรื่องราวให้เด็ก 3 คน ได้แก่ จุก เบ็ม และน้ำหวาน ได้รู้เรื่องราวการขโมยแมวของพ่อค้าต่างดาว ซึ่งปลอมตัวมาเป็นเจ้าของร้านขายของเด็กเล่น หลอกให้เด็กในหมู่บ้านทำสัญญาขโมยแมวให้โดยแลกกับของเล่นที่เด็กอยากได้ แล้วนำแมวไปขายให้กับดาวที่ไม่มีแมว จุก เบ็ม

และนำหวานจึงช่วยกันปล่อยแมวทั้งหมดออกมาด้วยความช่วยเหลือของนาพา ชายจากดวงดาวซึ่งถูกขโมยแมวมาก่อนหน้านี้

1.10 เรื่องสัตว์สี่...ข้างถนน ผู้เขียนใช้ฉากคือ บ้าน โรงเรียน ข้างถนน โดยเสนอเรื่องราวของลูกสุนัขตัวหนึ่งซึ่งพลัดหลงกับแม่และพี่ ๆ มันกลายเป็นสุนัขเร่ร่อน เมื่อเจอคนรักสัตว์ก็ถูกเก็บไปเลี้ยงที่บ้าน มันได้ไปอยู่กับเจ้าของหลายคนในสถานที่ต่างกัน บ้างก็เป็นบ้านคนโรงเรียน สุดท้ายกลายเป็นสุนัขเร่ร่อนเหมือนเดิม ในที่สุดมันก็ได้เจอกับแม่ของมัน

1.11 เรื่องส้มสีม่วง ผู้เขียนใช้ฉากคือ บ้าน โดยเสนอเรื่องราวของเด็กชายคนหนึ่งคือ จ้อย จ้อยเพิ่งย้ายบ้านมาอยู่บ้านใหม่ซึ่งอยู่ติดกับบ้านของลุงเทิด นักเขียนวรรณกรรมเด็กชื่อดัง วันหนึ่งจ้อยพบต้นฉบับหนังสือที่ลุงเทิดกำลังเขียนอยู่จึงแอบมุดรั้วเข้าไปในบ้านลุงเทิด จึงได้รู้ความจริงว่า หนังสือที่ลุงเทิดกำลังเขียนเกี่ยวกับนักปราบฝิ่นนั้นเป็นเรื่องจริง นักปราบฝิ่นนั้นมีตัวตนอยู่จริง จ้อยและแก้ม เด็กผู้หญิงอีกคนที่เจอต้นฉบับของลุงเทิด จึงช่วยกันขัดขวางไม่ให้ นักปราบฝิ่นปกปิดความฝิ่นของลุงเทิด

2. ฉากและบรรยากาศที่สอดคล้องกลมกลืนกับเรื่อง หมายถึงการสร้างฉากเพื่อให้เกิดความสมจริงในเรื่อง จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าเรื่องที่มีสร้างฉากและบรรยากาศที่สอดคล้องกับเรื่องมีจำนวน 22 เรื่อง ได้แก่ คนตัดไม้, ครูทน้อย, เจ้าชายไมวิเศษ, เจ้าหนูขลุ่ยผิว, เจ้าเงาะไต่เตี้ยบ้านดอย, เด็กหญิงสวนกาแฟ, ตะวันทอในทุ่งกว้าง, นีวก้อยนีวโป่ง, ทายาทขนมต้ม, ใบไม้ในทุ่งหญ้า, ปราสาทกระต่ายจันทร์, ฝิ่นน้อยโลกมายา, ผู้มาเยือน, พวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ, มัจฉาผจญภัย, มือใหม่หัดโอบกอด, ยายมาลี ส้มซ่า ฮ่า..ฮ่า, ย่าสวนป่า, โลกใบนี้โคจรรอบมือใบเล็กกับกระทะเหล็ก(และต้นไม้ด้วย), สายฝนบนถนนคอนกรีต, แสงทองเหนือขอบฟ้า และหัวใจทองในใจเธอ

2.1 เรื่องคนตัดไม้ ฉากของเรื่องคือบ้านและเขตป่าสงวน ผู้เขียนสร้างฉากได้สอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องที่กล่าวถึงตัวละครเอกคือ คำพันธ์ซึ่งมีอาชีพลักลอบตัดไม้เถื่อน บ้านของเขาเป็นบ้านไม้สักทั้งหลัง เป็นไม้เถื่อนที่มากจากการลักลอบตัดไม้ นอกจากนี้ฉากการลักลอบตัดไม้ในป่าโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นเป็นใจยังเป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง ซึ่งผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ของเราไว้

2.2 เรื่องครูทน้อย ฉากของเรื่องเป็นฉากที่ผู้เขียนจินตนาการขึ้นและเป็นฉากที่มีอยู่ในวรรณคดี ผู้เขียน ฉากที่ผู้เขียนจินตนาการขึ้นคือ หมู่บ้านครูท ซึ่งเป็นที่อยู่ของบรรดาครูททั้งหลาย และฉากที่มีอยู่ในวรรณคดีคือฉากในป่าหิมพานต์ เนื่องจากครูทเป็นสัตว์ในวรรณคดีเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างฉากในป่าหิมพานต์เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องเนื่องจากเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับครูท ซึ่งผู้เขียนแต่งเติมขึ้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน

2.3 เรื่องเจ้าชายไมวิเศษ ผู้เขียนใช้ฉากที่เกิดขึ้นหลายสถานที่ โดยให้ตัวละครเอกคือ เจ้าชาย ผู้ไม่มีของวิเศษติดตัวแห่งดินแดนแสนวิเศษ ดินแดนที่ทุกคนมีของวิเศษติดตัวมาตั้งแต่เกิด เจ้าชายต้องออกจากเมืองไปเรียนที่โรงเรียนฤทธิธำไพ ระหว่างที่เจ้าชายเดินทางได้ผ่านป่าหิมพานต์ ผู้เขียนได้บรรยายถึงสภาพป่า สัตว์ในวรรณคดีที่อยู่ในป่าหิมพานต์ เมื่อเรียนจบเจ้าชายก็เดินทาง กลับดินแดนแสนวิเศษอีกครั้ง สุดท้ายเจ้าชายก็ต้องกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านในป่าจึงเขาคันธมาถ์ เห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างฉากดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเนื้อเรื่องสมจริงมากยิ่งขึ้น

2.4 เรื่องเจ้าหนูขลุ่ยผิว ผู้เขียนใช้ฉากที่เกิดขึ้นหลายสถานที่ตามการดำเนินเรื่องของ ตัวละคร ได้แก่ภูทอกฟ้า ซึ่งเป็นที่อยู่ของคนโตประจำดอย ป่าต่าง ๆ ที่ตัวละครสำคัญคือพระเนิน หน่อเนื้อ และเค็นต้องเข้าไปผจญภัย และมหิมานคร เมืองใหญ่กลางทะเลทรายที่พระราชวังต้องการ สร้างภูเขาและทะเลโดยการจับคนมาเป็นแรงงาน ภายหลังหน่อเนื้อสามารถช่วยพระเนินและคนโต อื่น ๆ จากการถูกจับเป็นแรงงานได้ จะเห็นได้ว่าการที่ผู้เขียนสร้างฉากขึ้นมาจากจินตนาการเพื่อให้ เนื้อเรื่องมีความสมจริงและเร้าใจให้ผู้อ่านใช้จินตนาการถึงฉากและตัวละครได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.5 เรื่องเจ้าเงาะโด่เด็กบ้านดอย ฉากของเรื่องเป็นฉากในหมู่บ้านกะซอซึ่งเป็นที่อยู่ ของชาวเขาเผ่าปาเกะยอ ตัวละครสำคัญคือ ปู่ย่าและเจ้าเงาะโด่ ปู่และย่าจะเล่าถึงความ อุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ในอดีตให้เจ้าเงาะโด่ฟังอยู่เสมอ และสอนให้เขาหวงแหนและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ความเชื่อ ค่านิยมและสิ่งดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้ลูกหลาน การใช้ฉาก ของผู้เขียนจึงสอดคล้องกับกลมกลืนกับสภาพป่าไม้ในเมืองไทย ผู้เขียนนำมาเสนอเพื่อต้องการให้ ผู้อ่านช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีค่าของไทยมิให้สูญสลายไป

2.6 เรื่องตะวันทองในทุ่งกว้าง ฉากของเรื่องเป็นหมู่บ้านในชนบทแห่งหนึ่งในท้องทุ่ง ที่กว้างใหญ่ ผู้เขียนใช้ฉากได้สอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องที่กล่าวถึงเด็กชายดิน ที่มีชีวิตอยู่ท่ามกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ได้เล่นสนุกสนาน ได้เข้าไปหาของป่ากับพวกผู้ใหญ่ แต่ภายหลัง ต้องเข้าไปเรียนต่อและทำงานในกรุงเทพฯ เมื่อเข้าสู่วัยชราจึงได้กลับมาทำงานในบ้านเกิดอีกครั้ง แต่หมู่บ้านของเขาก็ได้เปลี่ยนแปลงไปหลังจากมีความเจริญเข้าสู่ชนบท ผู้เขียนสร้างฉากนี้เพื่อ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวชนบท แต่เมื่อเวลาผ่านไปมีความเจริญเข้ามาสู่ผู้คนให้ ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ ชนบทในสมัยนี้จึงแตกต่างจากสมัยก่อนมาก

2.7 เรื่องทายาทขนมต้ม ผู้เขียนใช้ฉากเป็นบ้านสวนของกล้า ค่ายมวย และเวทีมวย หน้าศาลาที่ว่าการอำเภอ โดยเสนอเรื่องให้กล้า เด็กหนุ่มผู้รักการชกมวยเพื่อสืบทอดไว้ไม่ให้ สูญสลายและใช้เป็นศิลปะป้องกันตัว ผู้เขียนใช้ฉากเหล่านี้เพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง และการดำเนินชีวิตกับตัวละครซึ่งมีความรักในมวยไทย

2.8 เรื่องนิ้วก้อยนิ้วโป้ง ฉากของเรื่องอยู่ในป่าซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวนิ้วก้อย เกษตรกร

ที่มีชีวิตอยู่อย่างพอเพียงและพึงพาธรรมชาติ กับคฤหาสน์ของขานี้วโป่ง นักธุรกิจที่มีแต่ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย การที่ผู้เขียนใช้ฉากซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกันเพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนและทำให้เนื้อเรื่องสมจริงมากยิ่งขึ้น และต้องการให้ผู้อ่านเห็นถึงความแตกต่างในการดำรงชีวิตของคนสองกลุ่มเพื่อเป็นตัวอย่างในการใช้ชีวิตด้วยความพอเพียง

2.9 เรื่องใบไม้ในทุ่งหญ้า ฉากของเรื่องเป็นฉากที่มีอยู่จริง คือ บ้านของลุงและป้าของตุ๊ตัวละครเอกในเรื่อง และฉากที่ผู้เขียนจินตนาการขึ้นคือ ดินแดนแห่งความเหมือน เป็นดินแดนที่มนุษย์ใบไม้อาศัยอยู่ ซึ่งใบไม้ทุกใบมีความเหมือนกันอย่างแยกไม่ออก แต่มนุษย์ใบไม้ในดินแดนแห่งความเหมือนเริ่มจะมีความแตกต่างกัน เพราะกำลังถูกโลกมนุษย์ซึ่งเป็นดินแดนแห่งความต่างทับซ้อนอยู่ การสร้างฉากของผู้เขียนจึงสอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องและสิ่งที่ผู้เขียนสื่อถึงผู้อ่าน เนื่องจากผู้เขียนต้องการเปรียบเทียบดินแดนแห่งความเหมือนให้เป็นเด็ก และเปรียบเทียบดินแดนแห่งความต่างให้เป็นเด็กที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่

2.10 เรื่องปราสาทกระต่ายจันทร์ ผู้เขียนใช้ฉากที่เกิดขึ้นหลายสถานที่ตามการดำเนินเรื่องของตัวละคร ได้แก่ บ้านของแจ่มแจ๋วและจันทร์เจ้า และฉากในป่าเป็นตอนที่จันทร์เจ้าต้องไปรยผงมายาเพื่อเคลื่อนย้ายต้นไม้ในป่าทั้งห้า และปราสาทกระต่ายจันทร์ซึ่งอยู่บนดวงจันทร์เป็นที่ที่เด็กทั้งคู่ต้องเข้าไปค้นหาของวิเศษมาช่วยไม่ให้ป่าไม้ในโลกเดินทางไปอีกมิติ การสร้างฉากของผู้เขียนจึงสอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องและสภาพป่าไม้ในโลกของเรา ที่ผู้คนต่างบุกรุกทำลาย และเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหันมาดูแลและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกทำลายไป โดยที่ป่าห้าแห่งในเรื่องก็คือป่าไม้ทั้ง 5 ทวีปของโลกเรานั้นเอง

2.11 เรื่องผีน้อยโลกมายา ฉากของเรื่องคือบ้านในชุมชนแออัดแห่งหนึ่ง โดยเสนอเรื่องของเด็กกำพร้า 3 คนพี่น้อง ได้แก่ ดันตอ หัวปลี และก้านกล้วย อาศัยอยู่ตามลำพังในบ้านที่เก่าและผุพัง มีเพียงผีน้อยจากโลกมายาที่ขอมเป็นเพื่อนและคอยให้กำลังใจแก่พวกเขา ภายหลังเด็กทั้ง 3 คนต้องจบชีวิตลงด้วยน้ำมือของคนเห็นแก่ตัว การใช้ฉากในชุมชนแออัดจึงกลมกลืนกับเนื้อเรื่องทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของความลำบากของเด็กทั้ง 3 คนได้รับหลังจากที่พ่อและแม่ตายไป หัวปลีซึ่งเป็นพี่ชายคนโตต้องดิ้นรนหางานทำเพื่อให้น้องได้เรียนต่อ ชีวิตในชุมชนแออัดจึงเป็นสิ่งที่เลวร้ายสำหรับเด็ก ๆ เพราะมีคนอาศัยอยู่ทุกรูปแบบทั้งเด็กเกร วัยรุ่นติดยาเสพติด และแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ

2.12 เรื่องผู้มาเยือน ฉากของเรื่องอยู่ในกรุงเทพฯ คือ หมู่บ้านบ้านสวนอิงพนานิเวศน์ หมู่บ้านจัดสรรที่มีสวนสาธารณะใหญ่ อนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง วัฒนธรรม และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในหมู่บ้าน อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่พักอาศัยและเป็นแหล่งอาหารของสัตว์เล็กสัตว์น้อย โดยเสนอเรื่องของมนุษย์ชาวดาวตองซึ่งใช้ยานอวกาศบินมาสำรวจโลก แต่ยานขัดข้องตกลงมาใน

สวนสาธารณะของหมู่บ้าน ครอบครัวของด็อกเตอร์เนกก็อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้และได้ช่วยมนุษย์ชาวดาวทองตามหาชิ้นส่วนของยานอวกาศที่หายไป เนื้อเรื่องสะท้อนเรื่องการพัฒนาสังคมเช่น การพัฒนาอุตสาหกรรม บ้านจัดสรร สนามกอล์ฟ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมไปด้วย ชาวบ้านก็ได้รับผลกระทบไปด้วย เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย การที่ผู้เขียนใช้บ้านสวนอิงพนานิเวศน์เป็นฉากสำคัญของเรื่อง เพื่อให้เป็นตัวอย่างของสถานที่ที่รื่นรมย์และอุดมสมบูรณ์ซึ่งในกรุงเทพฯ หาได้น้อยเต็มที

2.13 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ_ฮับ ฉากในเรื่องเป็นสถานีนักมานุษยวิทยาแห่งโลกอนาคต ทำการทดลองค้นคว้าการปรับสภาพความเป็นมนุษย์ในเด็กและผู้ใหญ่ให้อยู่ในสภาพที่เรียกว่ามนุษย์อย่างสมบูรณ์แบบ โดยจับเด็กปกติมา 4 คนมาให้นักวิทยาศาสตร์ทดสอบ และให้พบกับเด็กสมบูรณ์แบบซึ่งเป็นเด็กที่ถูกโคลนนิ่งสรีระและสมองมาจากเด็กสมบูรณ์แบบ การใช้ฉากเป็นสถานีฯ จึงกลมกลืนกับเนื้อเรื่องที่กำลังกล่าวถึงคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ไม่ได้อยู่ที่ความเก่งอย่างเดียว แต่ต้องมีส่วนประกอบอื่น ๆ ด้วยจึงจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2.14 เรื่องมัจฉานุผจญภัย ผู้เขียนได้นำตัวละครมัจฉานุมาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มาเสริมแต่งใหม่ทั้งบทบาทของตัวละคร เหตุการณ์ในเรื่องและภาษาที่ใช้ ดังนั้นฉากที่ใช้จึงเป็นฉากที่สอดคล้องกับเรื่องคือเป็นฉากที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์เช่นกัน ฉากในเรื่องได้แก่ ปราสาทแก้วในเมืองบาดาล และในป่าหิมพานต์

2.15 เรื่องมลาปรี ฉากสำคัญของเรื่องเป็นป่าไม้ทางภาคเหนือ ซึ่งมีชาวเขาเผ่ามลาปรีหรือเผ่าตองเหลืองอาศัยอยู่ นอกจากนี้ยังมีสถานที่อื่นที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ บ้านของนักมายากลซึ่งช่วยเหลือนุญ โสะตามหาพ่อที่ถูกจับไปเป็นแรงงานลักลอบตัดไม้ในป่า และบริเวณวัดหรืองานประจำปีที่นักมายากลพาคุณ โสะไป การใช้ฉากของผู้เขียนจึงสอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องซึ่งกล่าวถึงวิถีชีวิตของชาวเผ่ามลาปรี และกล่าวถึงการลักลอบตัดไม้ของนายทุน

2.16 เรื่องมือใหม่หัดโหมเพียง ฉากของเรื่องอยู่ในอำเภอแม่ริม ที่ซึ่งว่าที่เทพธิดานารีและว่าที่กามเทพน้อยลงมาฝึกงานบนโลกมนุษย์ ฉากที่ปรากฏในเรื่องได้แก่ งานประจำปีซึ่งจัดในโรงเรียนประจำจังหวัด บริเวณตลาดซึ่งเป็นที่รวมของคนในอำเภอ บ้านของเลขาขรณกรธุรกิจผู้ได้รับพรเพี้ยน ๆ จากเทพทั้ง 2 ทั้งก่อนและหลังได้รับพร ผู้เขียนสร้างฉากนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่อย่างปกติของคนในชุมชนหนึ่ง แต่เมื่อมีการฝืนความเป็นไปของธรรมชาติย่อมเกิดความวุ่นวายเสียหายตามมา

2.17 เรื่องยายมาลี สัมซ่า ฮ่า..ฮ่า ฉากส่วนใหญ่ของเรื่องอยู่ในเมือง เนื่องจากเป็นเรื่องของแม่มาลี สัมซ่าที่ต้องย้ายบ้านจากในป่ามาอยู่ในเมืองตามที่น้องสาวขอร้อง เมืองที่มีแต่ความวุ่นวาย ผู้คนต้องดิ้นรนแข่งขันกัน อีกทั้งยังมีปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย แม่มาลีทนกับ

ชีวิตที่วุ่นวายในเมืองไม่ได้ จึงย้ายกลับไปอยู่บ้านในป่าที่เงียบสงบตามเดิม ผู้เขียนสร้างฉากนี้ได้
อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องที่ต้องการสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงปัญหาสังคมที่ควรแก้ไขใน
ปัจจุบัน ทั้งเรื่องการใช้จ่ายเงิน ความไม่มีระเบียบ ความเห็นแก่ตัวของคน สุขภาพและการดูแลเด็ก

2.18 เรื่องย่าสวนป่า ฉากของเรื่องเป็นบ้านสวนที่อยู่ท่ามกลางป่าในชนเมือง
เนื่องจากเป็นเรื่องเล่าในวัยเด็กของตัวละครคือ น้องจิง ที่มีความผูกพันกับธรรมชาติรอบตัว
สัตว์เลี้ยงของเขาชื่อไก่โด้ง และชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายของคนชนบท การใช้ฉากของบ้าน
สวนในชนบทจึงกลมกลืนกับเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของชาวชนบทที่มี
อาชีพเป็นเกษตรกรอย่างแท้จริง

2.19 เรื่องโลกใบนี้โคจรรอบมือใบเล็กกับกระทะเหล็ก(และต้นไม้ด้วย) ฉากของ
เรื่องเป็นฉากที่ผู้เขียนจินตนาการขึ้นคือ เมืองระเบียบ เมืองที่มีแต่ความเป็นระเบียบ สะอาด แฉวฉว
ผู้คนแต่งกายเหมือนกัน กินอาหารเหมือนกัน ในระยะเวลาเท่ากันหมด มีเพียงตั้งและเด๋ชาย 2 คนซึ่ง
เข้ามาเปิดร้านอาหารในเมืองนี้และทำให้เมืองนี้เปลี่ยนแปลงไปด้วยอาหารรสเลิศ เลี้ยงคนตรี และ
ธรรมชาติ การที่ผู้เขียนสร้างฉากนี้ขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาโลกในยุคปัจจุบันที่เน้นการ
พัฒนาทางเทคโนโลยีมากกว่าการพัฒนาชีวิตมนุษย์ให้มีความสุข เมืองระเบียบอาจเป็นเมืองใน
อนาคตถ้ามนุษย์ยังให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ

2.20 เรื่องสายฝนบนถนนคอนกรีต ฉากของเรื่องคือ บ้านของปลายรุ้งและบ้านลิ้มรัก
สถานที่ที่ปลายรุ้งถูกนายน้ำจืดตัวเธอมาเรียกค่าไถ่ ตลอดเวลาที่ปลายรุ้งอยู่ที่บ้านลิ้มรัก ทำให้เธอ
เข้าใจในความรักของปู่ที่มีให้กับพ่อของเธอ และความรักของนายน้ำจืดที่มีให้กับกล้า ลูกชายที่พิการ
ทางสมองของเขา ทั้งปู่และนายน้ำจืดทำทุกอย่างเพื่อลูกแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิดก็ตาม ปลายรุ้งเริ่ม
คิดว่าเธอได้มองข้ามสิ่งดี ๆ ที่ปู่ทำให้เธอ ต่อมาเมื่อปลายรุ้งกลับมาที่บ้าน จึงได้ปรับความเข้าใจ
และเปิดใจกับปู่ถึงเรื่องราวที่ผ่านมา

2.21 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า ฉากของเรื่องเป็นหมู่บ้านในชนบท คนในหมู่บ้าน
มีอาชีพทำนา ซึ่งในการทำงานนั้นต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมนาข้าว ต้องต่อสู้กับความ
เสียหายจากศัตรูข้าว ตัวละครสำคัญในเรื่องคือ เสอาเอก เด็กหนุ่มผู้มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตัวเอง
โดยการขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ ภายหลังเขาได้เข้าเรียนในศูนย์ฝึกวิชาชีพและได้นำความรู้ที่
เรียนมาพัฒนาอาชีพของตนเอง ผู้เขียนสร้างฉากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตของชาวชนบทที่ต้อง
ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

2.22 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ผู้เขียนใช้ฉากที่เกิดขึ้นหลายสถานที่ โดยให้ผู้เขียนเป็น
ผู้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญ คือ ผิงผิง เรื่องราวที่เธอคิดว่าอาปาไม่รัก เพราะนำเธอไป
ฝากไว้กับนายอำเภอและภรรยา ในช่วงปิดเทอมผิงผิงต้องไปอยู่กับอาปาซึ่งทำหน้าที่ประสานงาน

ให้กับคณะกรรมการที่มาจากประเทศจีน บรรยายาศในคณะกรรมการและการได้รู้เรื่องของเด็กในคณะกรรมการที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาชนะความยากจน โดยใช้ความสามารถ สิ่งเหล่านี้ได้สอนให้ผิงผิงเข้าใจอาปาของเธอมากขึ้น ผู้เขียนสร้างฉากและบรรยายฉากเหล่านี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็กที่ค้นพบหัวใจทองในตัวเอง คือการรู้คุณค่าของตนเอง และรู้จักแยกแยะสิ่งถูกผิด กับเด็กที่ยังไม่สามารถค้นพบคุณค่าในตัวเองเหมือนผิงผิงในตอนแรก

3. ฉากและบรรยายที่ช่วยเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กหมายถึง การที่ผู้เขียนแทรกความรู้เพื่อให้ผู้อ่าน ได้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น ฤดูกาล อาชีพ ประเพณีท้องถิ่น หรือความรู้รอบตัวต่าง ๆ โดยผู้เขียนจะอธิบายสิ่งเหล่านี้ไว้ให้ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าเรื่องที่สร้างฉากและบรรยายที่สอดคล้องกับเรื่องมีจำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ กระเบนยักษ์คู่อาฆาต, เกวียนเล่มสุดท้าย, แจ็ค ฌ ขอบฟ้า, ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง, เด็กหญิงสวนกาแฟ, บ้านเรา, ยูโซะพลัดถิ่นแห่งท้ายมู, และหมอน้อยกายสิทธิ์

3.1 เรื่องกระเบนยักษ์คู่อาฆาต เรื่องนี้ฉากส่วนใหญ่คือบริเวณริมทะเล ซึ่งละครเอกของเรื่องคือเจตน์มักไปตกปลากับเพื่อนเป็นประจำ ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้เรื่องการตกปลา เทคนิคการตกปลาชนิดต่าง ๆ และความรู้เรื่องอุปกรณ์การตกปลา เช่น (เพชร บุตรทองพูน, 2545, หน้า 55)

“อุปกรณ์การตกปลาในทะเลลึก ส่วนใหญ่ใช้รอกระบบขวางแบบ “ทรอลลิ่ง” แทนที่จะใช้แบบ “สปินนิง” ขนาดบรรจุสายยาวไกล ตัวคันเบ็ดสั้นแต่แข็งแรง

3.2 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย ฉากส่วนใหญ่ในเรื่องเป็นฉากในชนบท ตัวละครสำคัญในเรื่องคือ จอม พ่อของจอมมีอาชีพทำนา และยังใช้เกวียนและควายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ต่างกับชาวบ้านทั่วไป ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการทำนาแบบดั้งเดิม ซึ่งใช้ควายไถนา นอกจากนี้ผู้เขียน ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของเกวียน ดังข้อความว่า (อโศก ศรีสุวรรณ, 2542, หน้า 42)

“กงเกวียนหรือล้อเกวียนทำจากไม้หลายชิ้นรูปโค้งมาประกบกันให้เป็นวงกลม ไม้โค้งยาวรวมสองชิ้นเรียกกันว่า ไม้ฝักขาม ส่วนใหญ่จะทำจากไม้สักซึ่งเข้ารูปทรงง่ายและทนน้ำทนแดด กงเกวียนหนึ่งวงจะใช้ไม้ฝักขามประมาณสี่ถึงห้าอันมาประกบเข้าลึ้มอย่างดีแล้วจึงใช้ปลอกเหล็กรัดเป็นขอบนอกอีกชั้นหนึ่ง ก็จะเป็นกงล้อที่แข็งแรงทนทาน ส่วนไม้ซี่เกวียนก็จะเจาะไม้ฝักขามฝังซี่ยึดเข้าสู่ศูนย์กลางคือคุมเกวียน จึงจะเป็นกงล้อที่สมบูรณ์”

3.3 เรื่องแจ็ค ฌ ขอบฟ้า ผู้เขียนใช้ฉากซึ่งจินตนาการขึ้น โดยเสนอเรื่องให้ แจ็ค เขาฝันว่าอยากเป็นนักบินอวกาศ แล้ววันหนึ่งเขาก็ได้นั่งยานออร์บเว็ปเดินทางไปสัมผัสขอบอวกาศ

ด้วยเครื่องเดินทางผ่านมิติเวลาที่ตัวเขาในอนาคตสร้างขึ้น ต่อมาเขาได้ช่วยนำลิงชิมแปนซีไปส่งที่ประเทศซิมบับเว ระหว่างการเดินทางไปสัมผัสขอบอวกาศ และการเดินทางไปประเทศซิมบับเว ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้ต่าง ๆ หลายเรื่อง ทั้งความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศาสนา สังคม วัฒนธรรม เช่น (เชษฐา สุวรรณสา, 2548, หน้า 60, 155)

“หลุมดำ คือ ดวงดาวที่ตายไปแล้ว แต่ความตายของมันมีอานุภาพ ก็มันจะหดตัวเล็กลงเรื่อย ๆ จากดาวดวงใหญ่ ๆ จะเล็กลงยิ่งกว่าเม็ดถั่วเขียวและในที่สุดจะเล็กลงยิ่งกว่าเศษฝุ่นจนสามารถดูดเอาทุกอย่างให้เข้าไปในตัวมันเองแม้แต่แสงก็ยังถูกดูดเข้าไปได้” หรือ

“เทือกเขาหิมาลัยสมัยก่อนคนอินเดียนับถือศาสนาฮินดูเชื่อกันว่าเป็นที่สถิตย์ของเทพเจ้า อีกทั้งแม่น้ำคงคาที่คนอินเดียเชื่อว่ามีชีวิตจิตสำนึกและเป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญต่อประเทศก็มีจุดกำเนิดมาจากเทือกเขาหิมาลัย...”

3.4 เรื่อง ณ ที่ซึ่งรุ่งตัดแวง ฉากของเรื่องอยู่ในประเทศกัวเตมาลา เนื่องจากเป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนเป็นเวลา 1 ปี ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับประเทศกัวเตมาลา ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี สถานที่สำคัญในประเทศ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เช่น เอล ปาลาซิโอ นาซีโอนัล หรือ พระราชวังแห่งชาติของกัวเตมาลา และเต็กกูมัน วิรบุรุษชาวมายาวิรบุรุษชาวมายาผู้ต่อสู้กับทหารชาวสเปน

3.5 เรื่องเด็กหญิงสวนกาแฟ ฉากของเรื่องเป็นบ้านและสวนกาแฟ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ชื่อน้องมุก ครอบครัวของน้องมุกทำสวนกาแฟในจังหวัดชุมพร ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้เรื่องการทำสวนกาแฟ ได้แก่ การปลูกกาแฟ การเก็บและการตากกาแฟ

3.6 เรื่องบ้านเรา ผู้เขียนใช้ฉากคือห้องพักของนางนงน้อสร้างในตัวเมือง และหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา โดยเสนอเรื่องราวให้ครอบครัวหนึ่งมีอาชีพทำนา เมื่อว่างเว้นจากการทำนาจึงย้ายเข้าไปทำงานก่อสร้างในเมือง แต่เมื่อพบกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในเมืองไม่ได้จึงย้ายกลับมาใช้ชีวิตแบบพอเพียงที่บ้านตามเดิม ผู้เขียนได้สอดแทรกความรู้เรื่องการเกษตรด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และวัฒนธรรมประเพณีในภาคใต้ ตัวอย่างเช่น ประเพณีวันสารท ประเพณีชักพระ ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีผูกขวัญข้าว ตลอดจนความเชื่อและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นภาคใต้ เช่น การทำขนมลา ขนมเจาะหูในงานวันสารท การทำข้าวเม่าและพิธีการผูกขวัญข้าว

3.7 เรื่องยูโซะพลัดถิ่นแห่งท่ายามู ผู้เขียนใช้ฉากของเรื่องเป็นหมู่บ้านชาวประมงในจังหวัดปัตตานี ต่อมากล่าวถึงฉากในจังหวัดปัตตานีในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการตกปลาของชาวบ้าน การล่าปลากระพงยักษ์ ตลอดจนความรู้ทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา สงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ่านมุมมองของ

ตัวละครซึ่งได้อยู่ในเหตุการณ์จริง

3.8 เรื่องหมอน้อยกายสิทธิ์ ฉากในเรื่องคือวรรค์ 2 ตึกผู้ป่วยกุมารเวช 2 โดยเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ป่วยเด็กทั้ง 8 คนที่เข้ามาพักรักษาตัวในโรงพยาบาลแห่งนี้ ผู้ป่วยได้สอดแทรกความรู้เรื่องเกี่ยวกับโรค วิธีการพยาบาลและภาษาทางการแพทย์ ขั้นตอนการสะกดจิตตัวเองเพื่อกำจัดความหวาดกลัวให้ออกไปจากจิตใจ เช่น

ผ้าสวอบ หมายถึง ผ้ากอซผืนหนาใช้ซับเลือด

เบรนนาร์ หมายถึง การอาบรังสีกันมะเร็งกระจายไปที่สมองและประสาทส่วนกลาง

ลิ้มโฟมา หมายถึง โรคมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในเม็ดเลือด เป็นต้น

นอกจากกลวิธีการสร้างฉากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีเรื่องที่ไม่มีฉากปรากฏในเรื่องคือเรื่องหมูบินได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เล่าถึงหมูตัวหนึ่งอย่างลอย ๆ เนื้อเรื่องกล่าวถึงเพียงตัวละครในเรื่อง คือ หมูกองคิน แม่หมูของกองคิน หมูเทพเจ้า และหมูตัวอื่น ๆ เท่านั้น

จากการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างฉากในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้ง 42 เรื่อง พบว่าผู้เขียนนิยมสร้างฉากที่สอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องมากที่สุดคือจำนวน 22 เรื่อง เพื่อให้เกิดความสมจริงในการดำเนินเรื่อง ภูมิหลังของเหตุการณ์ สถานที่ บรรยายภาพและสภาพแวดล้อม รองลงมาเป็นการสร้างฉากและบรรยายภาพที่เด็กคุ้นเคยมีจำนวน 11 เรื่อง เพราะเป็นสิ่งที่เด็กพบเห็นคุ้นเคยเข้าใจง่าย เด็กสามารถเปรียบเทียบตนเองกับตัวละครในเรื่องได้ และสร้างฉากและบรรยายภาพที่ช่วยเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นอันดับสุดท้ายมีจำนวน 8 เรื่อง นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่ไม่มีฉากปรากฏในเรื่องอีก 1 เรื่องคือเรื่องหมูบินได้

ด้านบทสนทนา เป็นถ้อยคำที่ตัวละครพูดคุยกัน ไม่ใช่คำบรรยายฉาก คำบรรยายในเรื่องบทสนทนาที่ดีควรเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร สอดคล้องกับบรรยากาศในเรื่องและควรมีความสมจริง คือมีคำพูดที่เหมือนกับบุคคลในชีวิตจริงพูดกัน จากการศึกษากลวิธีการสร้างบทสนทนาในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างบทสนทนา ดังนี้

1. บทสนทนาช่วยในการดำเนินเรื่อง แทนการบรรยายของผู้เขียน สามารถเล่าเรื่องได้อย่างเหมาะสม มีความสมจริงและเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนมีการใช้บทสนทนาลักษณะนี้เพื่อช่วยในการดำเนินเรื่อง ดังตัวอย่าง

1.1 เรื่องแจ๊ค ณ ขอบฟ้า ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง โดยให้ตัวละครพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ในเรื่อง ดังนี้ (เชษฐา สุวรรณสา, 2548, หน้า 28-29)

“ผมจะได้เป็นนักบินอวกาศ มันต้องเป็นความฝันแน่”

แจ๊คอุทานด้วยความตื่นเต้นต่อสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะได้เจอในอุโมงค์แห่งนี้

“ไม่ว่าเธอจะคิดอย่างไรมันก็เป็นความจริงวันยังค่ำ นี่เป็นภารกิจที่เป็นความลับสุดขอด มีเธอเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ได้รับสิทธิ์พิเศษนี้ จากการคัดสรรจากเด็กทั้งหมดในละแวกนี้ เพราะเด็กคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านแถบนี้ เรารู้จักทุกคนดีว่าจะเป็นเช่นไรเมื่อโตขึ้น”

แจ็กโตเริ่มอธิบายให้แจ็กเด็กฟัง

“อาหละ เพื่อไม่ให้เสียเวลา ฉันจะอธิบายให้ฟังถึงวิธีการเดินทางและเหตุผลทั้งหมด แต่ก่อนอื่นขอบอกไว้ก่อนว่าในอนาคตเธอจะกลายเป็นนักวิทยาศาสตร์ระดับแนวหน้าของโลก ผู้ควบคุมโครงการเดินทางย้อนเวลา โครงการนี้เป็นโครงการลับที่มีขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางครั้งประวัติศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวในประวัติศาสตร์จักรวาล เป้าหมายการเดินทางครั้งนี้ก็คือเดินทางท่องเที่ยวไปยังที่ไกลที่สุดของจักรวาล ฟังดูแล้วอาจดูเหลือเชื่อและดูยุ่งยาก แต่จงอย่าคิดมาก โครงการนี้มีขึ้นเพื่อให้найเดินทางท่องเที่ยวเท่านั้น”

“การเดินทางของยานลำนี้ไม่ได้ไปด้วยเชื้อเพลิงเช่นสมัยที่เธออยู่ เพราะมีความจำกัด ด้วยกฎเกณฑ์การสร้างยานอยู่ว่า ไม่มีวัตถุใดเดินทางเร็วเท่าหรือกว่าแสง ไม่ว่าจะใช้พลังงานใดเป็นตัวขับเคลื่อนก็ตาม อีกทั้งสถานที่ที่เป็นเป้าหมายให้เธอเดินทางก็เป็นในที่ที่ไกลมาก มากที่สุดอย่างไม่มีการที่มนุษย์คนใดจะเดินทางไปถึง”

1.2 เรื่องพวกเราไม่ใช่เด็กนะ ฮับ ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง โดยให้ตัวละครพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ในเรื่อง ดังนี้ (วันทนีย์ วิบูลศิริติ, 2546, หน้า 21-22)

ลูกหินวิ่งจู๋มือลูกแก้วมาอย่างเหน็ดเหนื่อย ทั้งสองมีอาการหอบเสียดังเหมือนกำลังวิ่งหนีอะไรมา ลูกแก้วเข้าไปเขย่าแขนจู๋หลงแล้วบอกว่า

“ที่นี่มีมนุษย์ประหลาดด้วยละ พวกเขายกกว่าเป็นเด็กโคลนนั่ง พวกเขาไล่พวกเราออกจากสุốiกลับ”

“ใช่ พวกเขายังบอกกับเราอีกว่า พวกนักวิชาการตั้งหน้าตั้งตารอให้พวกเราเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ แต่พวกเราไม่มีทางเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ได้แน่ ๆ” ลูกหินบอกมาอีกคน เขามองหน้าจู๋หลงเหมือนต้องการของความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้

จู๋หลงยิ้ม เขาสายสิริชะแล้วก็พูดว่า “เพราะอะไรเธอถึงเชื่อว่าพวกเด็กสมบูรณ์แบบไม่มีวันเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ได้”

“พวกเด็กสมบูรณ์แบบหรือ” ลูกหินกับลูกแก้วร้องขึ้นพร้อมกัน

“ใช่ พวกนั้นเป็นเด็กสมบูรณ์แบบที่ศาสตราจารย์ไปหยิงแห่งประเทศจีนนำตัวมาจากการทดลองที่เรียกว่า การศึกษาความเป็นมนุษย์เพื่อสันติภาพแห่งโลกอนาคต พวกเด็กเหล่านี้คือเด็กที่เกิดจากการโคลนนิ่งมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบที่สุดทั้งด้านสรีระและสมอง พวกเขาคือเด็กที่มีความเพียบพร้อมที่สุดทั้งหน้าตา รูปร่าง และความฉลาด เราเรียกพวกเขาว่า เด็กสมบูรณ์แบบ”

1.3 เรื่องวันที่โลกไร้แมว ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง โดยให้ตัวละครพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้ (สุริยัน สุคติรังสรรค์, 2546, หน้า 53)

“จุก ไปโรงเรียนได้แล้วลูก สายแล้ว” เสียงเคาะประตูห้องนอนกับเสียงปลุกของแม่ ปลุกผมจากฝันร้ายได้ทันเวลา ก่อนที่ผมจะถูกมนุษย์ต่างดาวในฝันเล่นงาน

“ตื่นแล้วครับแม่ กำลังจะลุกพอดี”

ผมรีบวิ่งลงบันไดมาอย่างรวดเร็ว พร้อมส่งเสียงตะโกนถามพ่อ

“พ่อครับ พวกแมวตัวผู้กลับมาอีกหรือยัง”

“ส่งเสียงดังแต่เช้าเชียว จุก รีบไปอาบน้ำอาบท่าเตรียมตัวมากินข้าวต้มเร็ว ๆ เดียวไปโรงเรียนสายนะลูก แล้วเมื่อถึงลูกถามถึงใคร”

“แมวไงพ่อ แมวตัวผู้ของเรา ที่พ่อบอกว่า สงสัยไอ้ห่านวหัวหน้าทึมพาพวกแมวหนุ่ม ๆ ไปติดตัวเมียในกรุง”

“มันกลับมาทั้งหมดแล้วไซ้ไหมครับ” ผมถามต่อ

“พูดเหลวไหลอะไรกันลูก พ่อไม่เห็นรู้เรื่องแมวเมียอะไรกัน ลองบอกพ่อมาซิว่า ไอ้แมวที่ถูกถามถึงนะ หน้าตามันเป็นยังงี้” ตอนนั้นผมสงสัยจึงเลยคิดว่า พ่อผมเขานึกสนุกอะไรขึ้นมา ธรรมดาพ่อผมชอบอำผมเล่นอยู่บ่อย ๆ เหมือนกัน แต่เวลาเช้าแบบนี้ ท่าจะแปลกอยู่สักหน่อยแล้วหน้าตาพ่อก็จริงจังเสียด้วย ที่สำคัญ ผมชักเป็นห่วงเจ้าห่านวกับพวก ผมก็เลยหันไปหาแม่หวังจะให้ช่วย

“แม่ดูสิครับ พ่อแกตั้งใจเป็นลิ้มไอ้ห่านวกับพวกแมวในบ้านเรา”

“รีบ ๆ ไปอาบน้ำ แล้วมากินข้าว อย่าไอ้เอ๋ อยู่ ๆ ก็มาถามถึงแมวอะไรกัน ไอ้ห่านวนะเพื่อนลูกรีบล่า หรือเป็นตัวการ์ตูนในหนัง ฮี!”

1.4 เรื่องส้มสีม่วง ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง โดยให้ตัวละครพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ในเรื่อง ดังนี้ (ดาวกระจาย, 2548, หน้า 62-63)

“เธอกำลังสงสัยไซ้ไหม ว่ามันเป็นไปได้ยังไง เธอกำลังคิดว่าฉันหลอกเธอเล่นไซ้ไหม”

“เปล่าครับเปล่าครับ ลุงเทิด เพียงแต่ผม...” จ้อยละล้าละลักปฏิเสธ เขาไม่คิดว่าลุงเทิดจะหลอกเล่น แต่ขณะเดียวกันถ้าหากว่าลุงเทิดจะมี...

“นี่ไง หลักฐาน” ราวกับลุงเทิดรู้ใจจ้อย เขาแบ่มือให้ดูเศษกระดาษทั้ง 12 แผ่น ที่จ้อยเก็บได้ และเป็นคนนำมาคืนเองเมื่อครู

“นี่ละ ฝีมือของเหล่านักบรรณาธิปัตย์ พวกเขาไม่ต้องการให้ฉันเขียนถึงกองทัพ บรรณาธิปัตย์ โหมกระดาดันฉบับไปเสีย สิ่งนี้เป็นเรื่องกองทัพบรรณาธิปัตย์ที่ถูกขโมยไปตั้งนานแล้ว”

“แต่ผมเพิ่งเจอเมื่อสามวันก่อนนี่เองครับ”

“เก็บไว้ก็คงไม่มีประโยชน์อะไรแล้วละสิ... เพราะในที่สุด ฉันก็พยายามเขียน กองทัพบรรณาธิปัตย์จนเสร็จและส่งโรงพิมพ์ พิมพ์ออกมาเป็นเล่มจนได้ แต่เธอรู้ไหมว่า แม้ฉันจะสามารถเขียนต่อจนหนังสือออกมาได้ แต่พอกระดาษแผ่นนี้หายไป ฉันก็ต้องเสียเวลาติดอยู่ตั้งนานว่าจะเขียนอะไร อย่างไร คุณนี่สิ...”

ลุงเทิดเอื้อมมือมาคว้าหนังสือกองทัพบรรณาธิปัตย์ซึ่งจ้อยถือติดมือมาด้วย เปิดหน้าแรก ขึ้นไปตามตัวอักษรที่เห็นเป็นพิศ

“นี่ไง บรรทัดนี้ไง ที่ฉันเขียนว่า ‘อ้อเกือบลืมบอกไป นักบรรณาธิปัตย์มีชื่อว่า...’ เธอรู้ไหม ฉันใช้เวลาติดอยู่ถึงสามวันสามคืนทีเดียวกว่าจะคิดออก”

1.5 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง โดยให้ตัวละครพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้ (เกิดตะหาว, 2547, หน้า 55-56)

“โชคดียังเนอะ ที่มาเจอชาวบ้านใจดีให้พวกเราโดยสารเกวียนกลับเข้าอำเภอ” เหวฮัวพยักพาดกับผิงผิง ซึ่งตอนนี้เอนตัวลงนอนบนกองฟางแห้ง ๆ ซึ่งปรองอยู่ในเกวียน

“ตอนแรกนึกว่าเจอพวกผู้ร้ายซะอีกเนอะ แต่ละคนนี่ตัวใหญ่ยังกะยักษ์ปักหลั่น หน้าตาก็ตุ๋น เสี่ยงก็ตั้งสนั่นลั่นโลก” ผิงผิงทำหน้าสยอง เมื่อนึกถึงการเผชิญหน้าเมื่อรุ่งสาง

“ลุงชวาวพวกนี้นะ คิดว่าลุงโจวเป็นพวกมาเฟีย เป็นพวกค้ำมนุษย์แก๊งลูกหมูที่ชอบจับเด็ก ๆ ไปขาย เขาจะจับลุงโจวไปให้ตำรวจซะให้ได้” ผิงผิงเล่า “เมื่อก่อนมีข่าวลือว่ามีโรคตัวจับเด็กไปขาย เดียวนี้โลกมาถึงกับใช้รถบัสคันโตเนอะ”

เหวฮัวเบิกตาเรียวลูกของเจ้าหล่อนอย่างตื่นเต้น

“ลุงโจวพยายามอธิบายแทบตายแต่พวกเขาก็ไม่เข้าใจ ไม่เชื่อด้วยละ บอกว่าเราเป็นคณะกรรมกร เขาก็ไม่รู้เรื่อง”

2. บทสนทนาช่วยแสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร ทั้งรูปร่าง ลักษณะ หน้าตา นิสัยใจคอ อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครจากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนมีการใช้บทสนทนาลักษณะนี้เพื่อช่วยแสดงลักษณะของตัวละคร ดังตัวอย่าง

2.1 เรื่องคุณปู่แวนตาโต ผู้เขียนใช้บทสนทนาแสดงลักษณะของตัวละคร ดังนี้ (หมัยกร แสงกระจ่าง, 2544 ก, หน้า 26)

ในที่สุดคุณปู่ก็บอกกับคุณย่าว่า “เรามาสอนเด็กประถมอ่านหนังสือกันเถอะ”

“คุณย่านิจทำตาโต อะไรที่คุณปู่เสนอมาใหม่ ๆ คุณย่านิจชอบเสมอเพราะมันทำให้ทั้งคุณย่าและคุณปู่ได้ทำอะไรเสียบ้าง หลังจากที่ได้นั่ง ๆ นอน ๆ อยู่กับการเกษียณอายุมาเกือบปี “ผมยังมีไฟอยู่นะ” คุณปู่ว่า

“คุณย่านิจหัวเราะ “จะทำอะไรก็ว่ามา”

“ผมจะตั้งโรงเรียนพิเศษ”

“หา” คุณย่านิจร้องด้วยความตกใจ คราวนี้ตกใจจริงจัง เพราะการตั้งโรงเรียนพิเศษนี้ไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ แต่การมีไฟอยู่ของคนเกษียณอายุคนหนึ่งเสียแล้ว “ขนาดนั้นเลยหรือคุณ”

“ใช่” คุณปู่ฟันหวานทันที “เราจะสอนเด็ก ๆ อ่านหนังสือ สอนเฉพาะวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เริ่มจากเล่มที่เด็ก ๆ ชอบ ค่อย ๆ อ่านด้วยกัน ทำความเข้าใจไปด้วยกัน เขาก็จะโตขึ้นอย่างเด็ก ๆ ที่รู้เรื่องวรรณคดี มีพื้นฐานแห่งการเข้าใจชีวิตพอสมควร”

จากบทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละครคือคุณปู่ เป็นผู้ที่มึนจิตใจที่เสียสละ ต้องการที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมหลังจากเกษียณจากชีวิตข้าราชการ โดยช่วยเหลือเด็ก ๆ ที่อยู่ในละแวกบ้านในการสอนให้อ่านและคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมได้

2.2 เรื่องทายาทขมด้ม ผู้เขียนใช้บทสนทนาแสดงลักษณะของตัวละคร ดังนี้ (จิต ชยากร, 2547, หน้า 27)

“ฉันไม่ได้หาकिनกับมวยหรือพายุ...ฉันชกมวยเพราะรักมวยไทย ฉันอยากเรียนรู้ อยากฝึกหัด จึงลงขันเวทีเพื่อชกจริง การเรียนรู้บนสังเวียนไม่ใช่เรื่องผิด ครูเสน่ห์เน้นสอนศิลปะ แม่ไม่มวยไทย สอนให้ใช้สมอง ไม่ได้สอนให้ใช้พลังกำลังแข็งตัว ฉันเองก็ไม่ได้ชกมวยเป็นอาชีพ ถ้าวันไหนได้เรียนรู้วิชามวยไทยจนพอใจแล้ว ฉันก็จะเลิกชกมวย แล้วจะนำความรู้ด้านนี้ไปถ่ายทอดให้กับเด็กรุ่นหลังต่อไป พายุไม่รู้สึกเสียดยมรดกไทยของเราบ้างหรือ ถ้าบ้านเมืองเรามีแต่คนคิดแบบพายุ ศิลปะมวยไทยคงไม่มีการสืบทอด”

คำพูดของกล้าเหมือนเพิ่มแรงโทสะ

“หยุด...อย่าพูดมากไอ้กล้า แกมันแน่นมาจากไหนวะ ฉันชกอยากลองวิชากับแกตรงนี้แล้ว เอาไหมล่ะ มาวัดฝีมือกันตรงนี้ ฉัน...เทควันโด แก...มวยไทย ให้มันรู้ตัวรู้แดงกันไปเลย”

ท่าทางพายุแสดงความกระเหี้ยนกระหือรืออย่างมาก แต่กล้ากลับส่ายหน้า เอ่ยปากบอกกับพายุว่า

“อย่าเลยพายุ การปะทะด้วยโมหจริตไม่มีอะไรเป็นผลดีขึ้นมา ฉันไม่ได้ฝึกมวยเพื่อมาชกต่อยกลางถนน ฉันไม่สู้กับใครทั้งนั้นถ้าไม่ใช่บนเวที ครูเสน่ห์สอนอยู่เสมอว่า วิชาการต่อสู้มีไว้เพื่อการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนา มัธและป้องกันตัว มิใช่เรียนรู้เพื่อมีเรื่องมีราวชกต่อยกับ

ผู้คน ไม่ได้มีไว้รอดอำนาจกับใคร และฉันคิดว่าครูของไฟและพายุก็คงสอนเหมือนกับครูของฉัน
อย่าทำฉันเลย...ฉันไม่สู้หรอก”

“ไม่เก่งจริงนี่หว่า...” ไฟสอเสียงแทรกเข้ามา

“ก็ไม่เก๋นั่นแหละ ฉันจึงไม่สู้ การใช้กำลังเข้าตัดสินปัญหาโดยที่อีกฝ่ายไม่เต็มใจ
ไม่มีประโยชน์อันใดหรอกไฟ ขอทีเถอะอย่ามาทะเลาะกันเลย” กล่าวพยายามเจรจาสงบศึก

จากบทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละครที่ชื่อกล่าวว่าเป็นคนที่มีความ
มุ่งมั่นในการเรียนมวยไทยเพื่อสืบทอดและเพื่อป้องกันตัว ส่วนไฟเป็นคนที่ยากคิดแข่งขันวัดฝีมือ
กับกล่าว ว่าเทควันโดที่เขาเรียนกับมวยไทยที่กล่าวเรียนสิ่งไหนจะเป็นศิลปะการต่อสู้ที่เหนือกว่า

2.3 เรื่องสั้นน้อยโลกมายา ผู้เขียนใช้บทสนทนาแสดงลักษณะของตัวละคร ดังนี้
(วันทนี วิบูลศิริ, 2547 ข, หน้า 107)

“บ้านพี่อยู่ที่ไหน” กำนกล้วยถาม

“บ้านของพี่อยู่ในดินแดนที่เงียบเหงา ไม่มีเมฆมลาย ไม่มีหนูจิ้ง ไม่มีจิ้งหรีด
ไฟเราะ ไม่มีแมลงสาบบินปรือ แล้วก็ไม่มีเจ้าเหมียวไล่ไล่ พี่อยู่กับแม่ที่ไม่เคยมีเวลาให้ลูกสาว
ตัวเอง แม่สนใจแต่ลูกสาวคนอื่น”

“ทำไมแม่ถึงสนใจลูกสาวคนอื่นล่ะ”

“เพราะมันทำให้ได้เงินมาปรนเปรอลูกสาวของตัวเองไงละจ๊ะ”

กึ่งมณีรู้ว่ากำนกล้วยงวยกับความรู้ใหม่นี้ เด็กหญิงทำท่าครุ่นคิด สองคิ้วขมวด
ชิดกัน ปากยื่นออก ดวงตาจ้องเขม็ง มีคำถามมากมายผุดพรายอยู่ข้างในนั้น”

“กำนกล้วยรู้ไหมจะว่าในโลกว่านอก สิ่งสำคัญที่สุดในการทำให้ชีวิตอยู่รอดก็คือ
เงิน เงินคือสิ่งที่คลั่งคลั่งทุกสิ่งทุกอย่าง เงินสามารถซื้อเปิดทั้งตัวได้ หรือจะซื้อเปิดทั้งร้านเลยก็ได้
เงินทำให้ทุกคนทำในสิ่งที่อยากทำ ทำให้ผู้หญิงบางคนต้องขายตัวทำให้คนร้ายฉกชิงวิ่งราว ปล้นฆ่า
เงินยังทำให้แม่ลืมกอดลูก เพราะใช้เงินมาแทนอ้อมกอดที่แสนอบอุ่น”

จากบทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละครที่ชื่อกึ่งมณี ว่าเป็นเด็กที่ถูก
เลี้ยงมาด้วยเงิน เงินที่เธอได้มาใช้จ่ายอย่างสุขสบายมาจากเด็กสาวคนอื่นที่ขายตัวในสถานบริการ
ของแม่ของเธอ ดังนั้นเธอจึงรู้สึกเหงา และขาดความอบอุ่นจากแม่

2.4 เรื่องพยานปากเอก ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่แสดงลักษณะของตัวละคร ดังนี้
(ภาณุมาศ ภูมิถาวร, 2545, หน้า 27)

“ยืนอยู่เอง ทำไมยังไม่นอนล่ะลูก” แม่เดินออกมาจากห้องนอน

“ห้าทุ่มแล้วนะลูก แม่ได้ยินเสียงกุ๊กกิ๊กก็เลยออกมาดู เห็นธณีนินดูรูปพ่ออยู่” น้ำเสียง
ของแม่เหมองลง

“ครับ ผมคิดถึงพ่อ”

“แม่ก็คิดถึงเหมือนกัน พ่อเขาจากเราไปเร็วเกินไป ไม่ทันได้อยู่ชื่นใจว่าลูก ๆ น่ารัก
เพียงใด” แม่ยิ้มกับรูปถ่าย

“แม่ครับผมอยากเป็นทหารอย่างพ่อ” ผมบอกแม่อย่างมุ่งมั่น

แม่โอบไหล่ผมเข้าไปชิด “เป็นอะไรก็ได้ที่ลูกชอบ อาชีพทหารต่างจากอาชีพอื่น
ตรงที่เรียกร้องความเสียสละอย่างสูงสุดของมนุษย์ที่จะพึงสละได้ นั่นคือชีวิต อาชีพทหารต้องเดิม
พันด้วยชีวิตนะลูก” แม่ลูบหลังผมเหมือนผมยังเป็นเด็กเล็ก ๆ

“ครับแม่ผมเสียสละได้”

จากบทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละครที่ชื่อธรรมา เป็นเด็กที่มีความ
มุ่งมั่นอยากเป็นทหารอย่างพ่อของเขา เนื่องจากเขาเห็นพ่อของเขาเสียชีวิตในหน้าที่ ทุกครั้งที่เขามี
เรื่องไม่สบายใจเขาจะคิดถึงและมาขึ้นรูปของพ่อที่ติดไว้ในบ้าน

2.5 เรื่องแสงทองเหนือขอบฟ้า ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่แสดงลักษณะของตัวละคร
ดังนี้ (ภาณุมาศ ภูมิถาวร, 2542, หน้า 126-127)

“แม่ ฉันไปเดือนหนึ่ง ถ้ายังไม่กลับมา ก็จะส่งเงินมานะ” เสอาเอออยากร้องไห้ เมื่อรู้ว่า
จะต้องจากแม่จากทุ่งนาเขานมนางไปจริง ๆ

“เออ อย่าห่วงแม่เลย ตัวคนเดียวยังไว้ก็อยู่ได้” แม่เองก็ซุกเสียงเครือเหมือนกัน
ตลอดมาเสอาเออกับแม่ไม่เคยต้องจากกัน

“เมื่อย่าต้มเหล้าอีกที เงินที่เหลือเก็บไว้ซื้อข้าวกิน กว่าเงินจะหมดฉันคงส่งมา
พอดี ถ้าไม่สบายก็ไปบอกป้า ยายนะแม่ ย่านอนชมอยู่คนเดียวล่ะ” เสอาเออส่งเสียงมากมายจนแม่
หัวเราะ

“ให้แม่ไปกับเอ็งเสียเลยดีไหม ให้อาเออ แม่ยังไม่แก่ไม่เฒ่าขนาดเอ็งจะต้องเป็นห่วง
เป็นไขหรอก ไม่งั้นแม่จะไปส่งเอ็งได้ละ จากกับแม่ต้องจับมือเอ็งมานะ” สองคนแม่ลูกหัวเราะให้
กันแต่หน้าตาไม่สู้แจ่มใสสัก

“ไปกันเถอะแม่ บัวหลวงกับพิทักษ์จะคอย” เสอาเออรีบออกจรด ถ้าอยู่นานไปเขาอาจจะ
เปลี่ยนใจไม่ไปกรุงเทพฯ ก็ได้”

จากบทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละครที่ชื่อเสอาเออว่า เป็นเด็กที่รัก
และเป็นห่วงแม่ เมื่อตนเองต้องจากแม่เข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ จึงไม่อยากให้แม่ดื่มเหล้าเดือนอีก
เพราะกลัวแม่จะถูกตำรวจจับ และคิดว่าจะเป็นคนทำงานหาเงินส่งมาให้แม่เอง

“วันนี้เป็นวันออกพรรษา ขึ้นสิบห้าค่ำเดือนสิบเอ็ด ตอนเย็นที่วัดสืมการเวียนเทียน และจุดพลุจุดบั้งไฟกันดังสนั่นไปหมด”

3.3 เรื่องบ้านเรา ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่สะท้อนประเพณีวันสารทในภาคใต้ ดังนี้ (สว่าง คงขก, 2547, หน้า 81-82)

วันนั้น จอมได้พบกับน้อยลูกลุงขาว เพื่อนเก่าที่เพิ่งกลับมาอยู่บ้านเกิด จอมสังเกตเห็นว่าน้อยนั้นดูเหมือนยังสงวนท่าทีอยู่

“เป็นไง ชิงเปรตแล้วยัง” ลุงขาวเดินมาที่กลุ่มเด็ก ๆ และถามขึ้น

น้อยหันไปยิ้มกับพ่อของเขาแล้วตอบว่า “ยังครับพ่อ”

“เฮ้อ... ไหนว่าจะชิงเปรตไง” ลุงขาวหัวเราะ “เงินเอาไว้นอนส่งก็แล้วกัน”

พอพระฉันอาหารเพลเสร็จหลายคนก็กลับบ้าน ชาวบ้านที่อยู่ใกล้ ๆ วัดช่วยกันจัดเก็บขนมที่ทุกคนนำมาทำบุญ

“คราวนี้ไม่มากหรอกนะ ตอนส่งเปรตก็ต้องหาโถงใหญ่มาใส่ขนมเก็บไว้”

ชายคนหนึ่งพูดขึ้น

“ความจริงพวกเรานี้แหละจะได้กินกันเอง หลังทำบุญเดือนสิบส่วนมากเด็กนักเรียนได้กินตอนกลางวัน หลวงพ่อใจดีเอาขนมออกมาเลี้ยงเด็ก ๆ ทุกวัน” อีกคนพูดขึ้น

“เฉพาะเด็กเสียเมื่อไหร่ ครูก็เออะ พักกลางวันก็อาศัยขนมหลวงพ่พร้อมทั้งเด็ก ๆ” ชายคนหนึ่งว่า

3.4 เรื่องเพื่อนรักริมโขง ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่สะท้อนประเพณีการสงฆ์น้ำพระในประเพณีสงกรานต์ ในภาคอีสาน ดังนี้ (เขมชาติ, 2547, หน้า 102-103)

“เขาเอาหลวงพ่พระใสลงจากโบสถ์ทำไมวะ ไอ้เตียน” เขียวถามด้วยความสงสัย ทั้งที่เมื่อวานแม่ของออนก็เล่าให้ฟังแล้วครั้งหนึ่ง

“เขาก็จะเอาหลวงพ่ขึ้นรถแห่ไปรอบ ๆ เมือง ให้ไทบ้านไทเมือง ทั้งลาวอย่างมึงทั้งแกวอย่างกู ทั้งพวกเจ๊กจีน สรงน้ำนะสิ พวกมึงเป็นคนหนองคายไม่รู้เรื่องเลยได้ไงวะ”

“ก็พวกกูไม่เคยมาเที่ยวสงกรานต์ในเมืองเลยจ้ะก็เทื่อ พวกกูจะไปรู้ไยยัง”

ล้วนตอบ

“เขาเอาหลวงพ่ลงก็โมงวะ” ปุ่มถามเตียน

“กูก็บ่รู้...แม่กูบอกว่าฤกษ์ยามไม่เหมือนกันสักปี กูก็ไม่รู้ว่าปีนี้หลวงพ่จะลงก็โมง” เตียนตอบ

4. บทสนทนาที่ให้ข้อคิดคติสอนใจ จะให้ข้อคิดที่เป็นคติชีวิตในตอนท้ายของเหตุการณ์ จากผลของการกระทำของตัวละครผ่านทางบทสนทนา จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น พบว่าผู้เขียนมีการใช้บทสนทนาดังกล่าวนี้นี้เพื่อให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

4.1 เรื่องเกวียนเล่มสุดท้าย ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ให้ข้อคิดสอนใจ ดังนี้

(อโศก ศรีสุวรรณ, 2542, หน้า 162-163)

“ข้าอยากข้ามไปอยู่ฝั่งโน้นเสียรู้แล้วรู้รอด” ชายชราว่าเหมือนประเทศ

“เมืองไหนกันอีกเล่าลุง”

“เมืองทางเหนือ เขายังมีเกวียนมีควายเหมือนบ้านเราแต่ก่อน”

“เมืองม่านเมืองเงี้ยว” อุ่นเมืองขยายความต่อ

“เออ เมืองเลนเมืองโก พยาก เชียงตุง ลิบสองปันนา บ้านเมืองเขาเหมือนบ้านเราตอน หนุ่ม ๆ ยังไฉยังงั้น”

“ลุงคงไปมาหลายปีแล้วสิ”

“สองสามปีก่อน ไปกับคณะครูบาเจ้า ท่านพาไปแคว้นบ้านคูเมือง ไปเห็นริตรอยของ คนที่นั่นแล้วอึ้งใจ เหมือนได้ย้อนกลับไปเห็นบ้านเมืองเราเมื่อสิบกว่าปีก่อน ไม่มีผิด”

“อยากมีวาสนาได้ไปเห็นสักครั้งเหมือนกัน เขาว่าทุกอย่าง ไม่ผิดบ้านเรา จะต่างไปก็ที่ ภาษาไม่ใช่หรือ”

“ภาษาเหมือนบ้านเราก็พอมิเป็นบางบ้านบางเมือง ถึงยังไฉก็พอคุยกันรู้เรื่อง”

“เมืองม่านยังดิบห้าม วันไหนถูกแดดเผาไฟลนก็คงสุกและเหมือนบ้านเราเดี๋ยวนี้” อุ่น เมืองยิ้มหยัน

“ไฟลน” ผู้เฒ่าทวนคำ นัยนัยตาเลื้อยแลค้ำความคิดนั่งตรอง

“ไฟค้นหา ไฟระคะ ไฟแห่งความเจริญด้านวัตถุสิ่งของ” อุ่นเมืองเคยบวชเรียน จึงพออ้างถึงหลักธรรมได้แบบลจนผู้เฒ่าหัวเราะหึ พึงใจในคำพูดของคนรุ่นหนุ่ม

“ถ้าเป็นหม้อ บ้านเราก็ถูกไฟลนจนน้ำแข็งอุ่น บ้านเมืองเราถูกปิดล้อมไว้หมดแล้ว หนานเอ๊ย แข่งกันเข้าแต่โรงนวด โรงแรม คีลธรรมห่างไกล จิตใจผู้คนก็เสื่อมทรามลง” ผู้เฒ่าท้อแท้ ทอดถอนใจหนัก หนุ่มใหญ่นั่งฟังแล้วส่ายหน้า เหมือนจะระอากับความเจริญยุคใหม่ ที่รุดล้า กลับกลืนวัฒนธรรมดั้งเดิมเข้าไปทุกที

4.2 เรื่องตะวันทอในทุ่งกว้าง ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ให้ข้อคิดสอนใจ ดังนี้

(อโศก ศรีสุวรรณ, 2543, หน้า 15-16)

“ลุงแข็งแรงเพราะกินปลาไซ้ไหม...แต่ครูบอกว่า...ต้องกินเนื้อ นม ไข่ และผักผลไม้ นาน” คินว่า

“คนแข็งแรงใช้อยู่ที่กินอย่างเดียว”

“ต้องมีอะไรอีก อ้อ ออกกำลังกายซะใหม่”

“คนเกิดจากราตุทั้งสี่ ในชีวิตต้องอย่าให้ขาดราตุทั้งสี่”

“ราตุอะไรบ้างละ”

“ดิน น้ำ ลม ไฟ วัน ๆ ต้องได้ครบอย่าให้ขาด” ตอบโดยไม่ต้องคิด

“ครบแบบไหนล่ะ”

“พอตื่นขึ้นมาต้องให้ฝ่าเท้าสัมผัสพระแม่ธรณีเข้าไว้ เห็นไหมอยู่กับบ้านลุงไม่ค่อยใส่รองเท้าเพราะอยากับราตุดิน พวกผักก็เกิดจากดินถือเป็นดิน ส่วนน้ำเราก็ทั้งกินทั้งอาบอยู่แล้วยังถ้าได้ลงคลองยิ่งดี”

“มิน่า ครูถึงบอกให้ดื่มน้ำบ่อย ๆ มาก ๆ เข้าไว้ แต่รองเท้านี้...ต้องใส่ไปโรงเรียน” ดินจัดขึ้น

“ใช่ แต่เท้ากับดินก็ต้องถึงกันบ้าง ส่วนลมเราต้องหายใจในที่โล่ง ๆ อากาศดี ๆ ให้อยู่ใกล้ต้นไม้ใกล้ป่าเข้าไว้”

“แล้วราตุไฟเล่าลุง หมายถึงต้องอยู่ใกล้ไฟหรือไง”

“ไฟเป็นราตุร้อน ตัวแทนไฟคือตะวัน วันหนึ่ง ๆ หัวแกต้องได้โดนแดดบ้าง อย่าเอาแต่อยู่แต่ในร่มเหมือนคนกรุง โดนแดดโดนลมเข้าหน่อยก็จับไข้ มันต้องทนแดดทนฝนเหมือนลุงนี่ถึงจะอยู่รอด”

4.3 เรื่องนี้วกย้อนนิวโป่ง ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ให้ข้อคิดสอนใจ ดังนี้ (ศรี เกศมณี, 2546, หน้า 141-143)

“หายไปไหนมาทั้งวัน” ปู่ทักทายด้วยสีหน้าเข้มขึ้น

“ไปเล่นบ้านเพื่อนนิวโป่งมาซะ”

“เป็นเพื่อนกันนะดีแล้ว แต่อย่าไปทำข้าวของในบ้านเขาแตกหักเสียหายล่ะ”

“ไม่มีทางซะ” เตยเลยตอบอย่างมั่นใจ “มีแต่จะทำให้ดีขึ้น”

“เจ้าไปทำอะไรให้ดีขึ้นล่ะ”

“ซ่อมเจ้าเด็กนิวโป่งสิละ ตกลงมาหัวโขม่งพื้น แขนขากรือบเกร็บไปเลย ผมต้องดอกตะปูให้ชะหลายตัว”

“ดีมาก เป็นเพื่อนกันต้องช่วยเหลือกัน แต่อย่าไปเอาเยี่ยงอย่างเขา เขาร่ำรวย เขาจะใช้เงินฟุ่มเฟือย ใช้ชีวิตหรูหราเป็นเรื่องของเรา แต่นิวก็อย่งยากจนอยู่นะ โบราณเค้าว่า เห็นช้างซื้อยาขี่ตามช้าง”

“ทำไมนิวก็อย่งจึงเกิดมาจนล่ะละ ปู่”

“เพราะเรามีพ่อแม่จนนะสิ เมื่อไม่มีมรดก เราก็อย่าที่อดอย บ่จึงสอนพวกเราขยันทำกินทำขาย ตอนนี้พ่อแม่ของพวกเจ้าก็มีเงินมากขึ้นแล้วนี่ แต่นั่นแหละนะ ถ้าประมาณ เงินที่ได้มาก็หมดได้ ได้มาจึงต้องรู้จักใช้รู้จักออม และต้องขยันหาต่อไป”

4.4 เรื่องบ้านนี้มีรัก ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ให้ออกคิดสอนใจ ดังนี้ (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 143)

“ถ้าเราเลือกชีวิตเราได้กันทุกคน เราก็คงไม่ได้พบกัน ไม่ได้คบกัน ไม่ได้รักกัน ไม่ได้ผูกพันกันแบบนี้ ดังนั้นอาจจะไม่อยากเป็นลูกคนโตเพราะต้องรับผิดชอบมาก ต่ออีกอาจจะไม่อยากเป็นคนกลางเพราะถูกตีบ่อย ทุกคนอาจอยากเป็นลูกคนสุดท้องเหมือนหนู อยากเป็นผู้หญิง แต่หนูก็อาจอยากเป็นผู้ชาย จะได้ปีนต้นไม้คล้อง ๆ”

“ແມ...” ลูกสาวลากเสียงยาว

“แต่เราเลือกเองไม่ได้ บางอย่างเราต้องขึ้นต่อคนอื่น ต่อครอบครัว ต่อสังคม เราเลือกเป็น ไม่ได้ แต่เราเลือก ทำ ได้ใช่ไหมตอน ต่อ”

พ่อหันไปถามลูกชาย สองคนพยักหน้าพร้อมกัน

“ยายแดนเรื่องมากอีกแล้วหรือ”

ลูกสาวยกหัวแม่โป้งให้พี่ชาย

“เรามีหน้าที่ ทำ ชีวิตให้ดีที่สุดในชีวิตที่เรา เป็น เพื่อให้ชีวิตของเรางดงาม”

4.5 เรื่องหัวใจทองในใจเธอ ผู้เขียนใช้บทสนทนาที่ให้ออกคิดสอนใจ ดังนี้ (เกศิตะหาว, 2547, หน้า 23-24)

“หมัฟฟ้าหนอยนะลูก...อากาศเริ่มเย็น” โฉนะคว่ำฝ่าหมัฟไหมพรมผืนหนานุ่มมาหมัฟให้ ผิงผิงอย่างอาทร

“เฮอะ!... หนูนึกว่าป้าลืมหนูเสียแล้ว... ลืมว่าในนี้มีหนูติดมาด้วยอีกคน!” ผิงผิง ประชดประชันอยู่ในที่

“ผิงผิงเป็นลูกป้านะ ป้าจะลืมได้ไง แต่ป้าคิดว่าเวลาป้าอยู่ใกล้หนู ทำให้หนูอารมณ์เสีย ป้าก็ไปนั่งห่าง ๆ แล้วเฝ้ามองหนูอยู่ยังงี้ละ” โฉนะพูดกับลูกสาวอย่างเอาใจ

“แต่หนูรู้สึกเหมือนถูกพามาทิ้งไว้ให้อยู่คนเดียว” ผิงผิงบ่น

“อยู่คนเดียวที่ไหน มีเพื่อนอยู่เต็มรถ”

“บอกก็ครั้ง วนั้นไม่ใช่เพื่อนหนู” เด็กหญิงเสียงแข็ง

“เฮ้า... ไม่ใช่ก็ไม่ใช่ แต่ถ้าหนูลองเปิดใจมองโลกให้กว้าง หนูก็จะรู้ว่าในโลกนี้ คนที่เราสามารถคบหาเป็นเพื่อนด้วย ใช่ว่าจะมีแค่คนที่อยู่ในฐานะ ชาติพันธุ์ หรือชนชั้นใกล้เคียงกับเรา

เท่านั้น ถ้าเพียงแต่เรามีความรู้สึกดี ๆ ให้กัน เข้าใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อนที่ไม่มีภาษาหรือชนชั้นมากางกัน เหมือนปีากับคุณพ่อนายอำเภอของหนูล่ะ” โฉนะพ่อนลมหายใจยาว

“ทำไมหนูไม่เปิดตามองคนอื่น ๆ รอดตัวบ้าง ไม่ใช่แค่เพื่อนในระดับเดียวกันเท่านั้น ถึงจะคบหาด้วยได้... ในวันข้างหน้า หนูจะต้องรู้จักกับผู้คนมากมาย ผู้คนที่สวมหน้ากากเข้าหากัน ผู้คนที่ซ่อนเบื้องหลังด้วยรอยยิ้ม หนูไม่ลองฝึกแยกแยะเสียแต่ตอนนี้ล่ะลูก” โฉนะสอนบุตรสาว

“การอยู่ในสังคมใหม่ ๆ ทำให้ได้คบหากับมิตรสหายใหม่ ๆ มากขึ้น ถ้าเราใช้โอกาสนี้ มาฝึกฝนฝีมือการสังคม ก็เป็นกำไรที่เอามาใช้ได้ในอนาคต” ด้วยความอ่อนน้อมใจ โฉนะสังเกตดูปฏิกิริยาของลูกสาวซึ่งยังคงเชิดหน้าทำคอแข็งอยู่เช่นนั้น

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้ง 42 เล่ม พบว่าผู้เขียนใช้บทสนทนาที่มีความหลากหลายในการช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยายเพื่อไม่ให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อหน่าย แสดงลักษณะของตัวละคร และสะท้อนขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมของตัวละคร เพื่อทำให้นิยายเรื่องมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้บทสนทนาที่ให้อ่านคิดสอนใจยังสะท้อนความเป็นจริงในสังคมหรือค่านิยมในเรื่องคุณงามความดีที่ผู้เขียนสื่อถึงผู้อ่านได้อย่างแนบเนียน

ด้านการใช้ภาษา ในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นนั้นต้องเลือกใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารให้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเด็ก

เกณฑ์ในการใช้ภาษาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้งด้านการใช้ถ้อยคำและการใช้สำนวนโวหารคือ

1. การใช้คำเป็นการเลือกใช้ถ้อยคำในงานเขียน ผู้เขียนต้องเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ตัวละคร เพื่อสื่อความหมายได้ชัดเจน และสละสลวย การใช้ถ้อยคำในวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นสามารถจำแนกได้ดังนี้

1.1 คำภาษาปาก เป็นภาษาที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ และมักใช้กับบุคคลที่มีความคุ้นเคยสนิทสนมกันเป็นพิเศษเพื่อสื่อสารกันในเนื้อหาที่รับรู้ได้เฉพาะคู่สนทนาเท่านั้น จากการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นพบว่าผู้เขียนได้ใช้คำภาษาปากเพื่อให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตัวละคร เข้าใจง่าย เพราะเป็นคำพูดที่พบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่าง

1.1.1 เรื่องเกรียนเล่มสุดท้าย ผู้เขียนใช้ภาษาปากในบทสนทนาดังนี้ (อโศก ศรีสุวรรณ, 2542, หน้า 107)

“ไอ้จอม กวายนึงกั๊ดข้าว”

จอมใจหายวาบ หันไปดูเจ้ากางกับเจ้าหางวันซึ่งเวลานี้มันรูกำลังเข้าไปในนาข้าว และกำลังกินขอดข้าวในนาของลุงพุฒ

“มัวแต่วัดเบ็ดไม่ดูควาย เดี่ยวก็เป็นเรื่อง” ขอดนั่งอยู่บนหลังควายบ่นดัง ๆ
 “แค่เจ็ดแปดคอกคงไม่เป็นไรหรอก” จอมบอกกับขอดเหมือนปลอบใจตัวเอง
 “เจ็ดแปดคอก แต่ภูวามันเกือบยี่สิบนาเวีย ถ้าลุงพุดเห็นละก็เป็นเรื่องเน่”

1.1.2 เรื่องผีน้อยโลกมายา ผู้เขียนใช้ภาษาปากในบทสนทนาดังนี้ (วันทนี
 วิบูลกิริติ, 2547, หน้า 83)

“อย่าออกไปนอกครัวละ เดี่ยวใครเห็นแกลเข้าช่วยตายหา”
 ต้นตองรู้สึกโกรธขึ้นมาทันที คนอื่นไม่ควรมาพุดกับพี่ชายของเขาเช่นนี้ เด็กชาย
 เก็บความแค้นไว้ในใจ หัวปลีลุดมือน้องชายเข้าไปในครัวอย่างรวดเร็ว
 “ถ้าฉันเป็นอะไรไป นายต้องทำงานที่นั่นแทนฉัน” หัวปลีลุดเสียงเบา
 “ไม่ฉันไม่ชอบที่นี่ เขาว่าเราเป็นตัวช่วย”
 “นายเงียบไปเลย ไปหัดล้างจาน ฉันจะสอนให้”
 “ไม่ล้าง ฉันจะไม่อยู่ที่นี่ทั้งวัน ฉันจะไปเล่นลูกหินอัด”
 “ไอ้ตอง มึงจะล้างไหม” หัวปลีลุดกระซอกน้องชายเข้าไปนั่งตรงหน้ากะละมัง มี
 กองจานวางอยู่สูงถึงหัวเข่าของเด็กชาย

1.1.3 เรื่องเพื่อนรักริมโขง ผู้เขียนใช้ภาษาปากในบทสนทนาดังนี้ (เขมชาติ, 2547,
 หน้า 59)

“ไอ้เตียน มึงเข้ามาทำอะไรในนี้” ล้วนถาม “พวกมึงก็ด้วย...นี่มันวัดนะโว้ยเลือกมา
 เล่นพนันอยู่ในวัด” ล้วนดำไม่ยั้ง “ถ้าหลวงตาารู้เข้าพวกมึงตายแน่ เลิก ๆ” ล้วนสั่ง ไอ้เตียนไม่อยู่ล้วน
 จึงเป็นเหมือนลูกพี่พวกนี้แต่ผู้เดียว
 “เลิกได้ไง...ไอ้มันกินเงินพวกกูไปตั้งเยอะแล้ว..กูเสียไปตั้งแปดบาทแล้ว” เป้อลูก
 ชายลุดถึกโว

“ข้อยยังแยะ...เณรม้วน...เป็นเณรแท้ ๆ เลือกมาเล่นกับเขาด้วย” ล้วนชี้หน้าด่าเณร
 “ไอ้ล้วนกูเป็นเณรนะ...มึงมาด่ากูได้ไง...เดี๋ยวกูจะฟ้องหลวงตา” เณรม้วนชี้หน้าด่า
 ล้วนคืน

1.1.4 เรื่องลูกแม่น้ำโขง ผู้เขียนใช้ภาษาปากในบทสนทนาดังนี้ (เขมชาติ, 2544,
 หน้า 58)

แล้วเขี้ยวก็รีบขึ้นจากน้ำ พาพวกอีกสองคนเลาะหาดไปทางคู้่งน้ำด้านใต้
 จนหายไปจากสายตา

“มึงไม่กลัวมันหรือปุม” ล้วนถามเพื่อนใหม่ที่เพิ่งคบกันได้ไม่นาน